

FUNDACJE KOROPORACYJNE W POLSCE

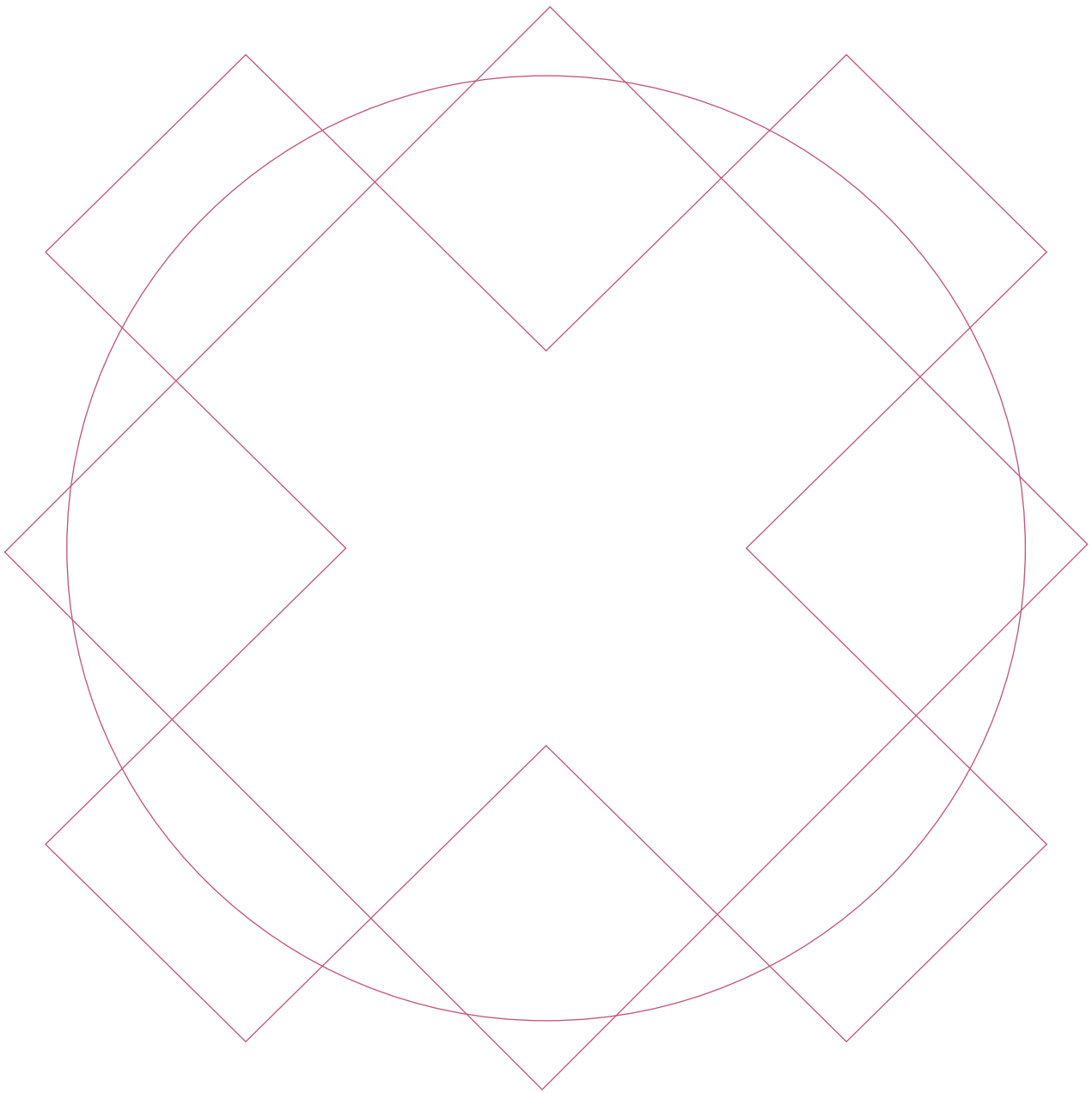
RAPORT Z BADAŃ 2023

FORUM
DARCZYŃCÓW

stowarzyszenie
klon / jawor

FUNDACJE KORPORACYJNE W POLSCE

RAPORT Z BADAŃ 2023

Na początek...

Słowo wstępne od Forum Darczyńców

MAGDALENA PĘKACKA

Z przyjemnością prezentujemy Państwu wyniki, czwarte-
go już, badania fundacji korporacyjnych zrealizowanego
z inicjatywy Forum Darczyńców w Polsce. Poprzednie
edycje badania ukazały się w 2007, 2012 i 2017 roku.
Jest to obszerne badanie portretujące sektor fundacji założo-
nych przez firmy, który liczy w Polsce ponad 200 podmiotów.
Jest to również największe znane mi badanie fundacji korpora-
cyjnych w Europie, z czego jesteśmy bardzo dumni.

W badaniu śledzimy dynamikę powstawania fundacji
korporacyjnych i ich rozkład geograficzny oraz branże firm za-
łożycielskich. Przyglądamy się obszarom działań, odbiorcom
i formom aktywności. Analizujemy budżety fundacji, stan
zatrudnienia, wolontariat. Zagłębiaamy się w relacje z funda-
torami. Diagnozujemy trendy, wyzwania i problemy fundacji
korporacyjnych. Demaskujemy pewne mity.

W niniejszym raporcie znajdziecie Państwo szczegó-
łowe wyniki badania opatrzone licznymi komentarzami eks-
pertów i kilkoma opisami dobrych praktyk. Każdy z rozdzia-
łów badania zaczyna się syntezą najważniejszych wniosków.
Większość wyników porównujemy z danymi z raportu z bada-
nia fundacji korporacyjnych w 2017 roku, dzięki czemu łatwo
uchwycić zmiany, które nastąpiły.

Mamy nadzieję, że ten obszerny i pogłębiony materiał
dostarczy wiedzy już działającym fundacjom korporacyjnym,
firmom, które rozważają ich założenie, organizacjom społecz-
nym chcącym współpracować z fundacjami korporacyjnymi.
Z pewnością będzie on także interesujący dla akademikzek
i akademików, studentek i studentów oraz dziennikarek
i dziennikarzy.

Zachęcamy do czytania raportu z badania razem z dru-
gim wydaniem podręcznika „Standardy działania fundacji kor-
poracyjnych”, który oddajemy w Państwa ręce w tym samym
momencie. Dzięki temu zobaczycie Państwo, na jakim etapie
rozwoju są fundacje korporacyjne w Polsce i gdzie pojawiają
się wyzwania. „Standardy...” są bowiem zbiorem wytycznych
w jedenastu obszarach, które zostały wypracowane wspólnie
przez 45 fundacji korporacyjnych, pragnących rozwijać się
i działać w zgodzie z najlepszymi praktykami.

Bardzo dziękuję 71 fundacjom, które poświęciły czas na
wypełnienie ankiety. Mamy świadomość, że była rozbudowa-
na i zawierała sporo trudnych pytań. Tym bardziej doceniamy
Wasze zaangażowanie i szczerłość. Dziękujemy też wszystkim
ekspertkom i ekspertom za pochylenie się na wynikami ba-
dania i komentarze. Dziękuję Julii Bednarek, Beacie Charyckiej
i Marcie Gumkowskiej – zespołowi badaczek ze Stowarzysze-
nia Klon/Jawor za rzetelność, docieklivość i profesjonalizm.
To wielka przyjemność już po raz trzeci realizować z Wami to
badanie. Dziękuję również fundacjom, które wsparły realizację
badania: Fundacji BNP Paribas, Fundacji Citi im. Leopolda Kro-
nenberga i Fundacji Santander Bank Polska S.A. im. Ignacego
Jana Paderewskiego. Wspaniale, że możemy liczyć na Wasze
wsparcie!

W Forum Darczyńców działamy, wykorzystując naszą
wiedzę i doświadczenie. Dlatego od lat badamy sektor fun-
dacji korporacyjnych w Polsce, gromadzimy wiedzę na temat
dobrych praktyk fundacji w Polsce i zagranicą, śledzimy i ana-
lizujemy globalne trendy. Na podstawie tych danych tworzy-
my ofertę szkoleń i warsztatów dla naszych członków. Razem
z nimi stawiamy czoła różnym wyzwaniom, wspólnie wyprac-
owując metody radzenia sobie z przeciwnościami. Zachęcamy
do kontaktu fundacje, które chciałyby stać się częścią naszej
grupy, dołączyć do wymiany wiedzy oraz doświadczeń, aby
działać skuteczniej i efektywniej.

Fundacje korporacyjne zapraszamy też do udziału
w naszym branżowym wydarzeniu „Forum Fundacji Korpora-
cyjnych”, które organizujemy od 2017 roku, cyklicznie, jesienią.

Tymczasem liczę, że lektura raportu z badania fundacji
korporacyjnych w 2023 roku dostarczy Państwu potrzebnej
wiedzy, inspiracji, trochę zaskoczeń, ale też potwierdzenia dla
podjętych wyborów i decyzji. Miłego czytania!

Magdalena Pękacka
dyrektorka Forum Darczyńców w Polsce

Wprowadzenie

**BEATA CHARYCKA
JULIA BEDNAREK
MARTA GUMKOWSKA**

W raporcie prezentujemy dane z badania fundacji korporacyjnych w Polsce, które zostało przeprowadzone przez Stowarzyszenie Klon/Jawor między kwietniem a lipcem 2023 roku z inicjatywy Forum Darczyńców w Polsce. Badanie składało się z trzech komponentów:

- analizy danych zastanych (ang. desk research) – przeanalizowaliśmy rankingi największych firm w Polsce oraz sprawozdania finansowe najbardziej zasobnych fundacji;
- badań ilościowych – za pomocą ankiet on-line (CAWI) zebraliśmy dane o 71 fundacjach korporacyjnych;
- badań jakościowych – przeprowadziliśmy pogłębiony wywiad grupowy (FGI) z ekspertami i ekspertkami z fundacji korporacyjnych oraz świata biznesu, a także 3 studia przypadków (ang. case study) konkretnych fundacji, których działania mogą być przykładem dobrej praktyki w wybranym temacie.

Szczegółowy opis sposobu realizacji badania znajduje się w rozdziale „Metodologia badania”.

Omówione w niniejszym raporcie badanie to czwarta odsłona projektu Forum Darczyńców w Polsce, który monitoruje funkcjonowanie polskich fundacji korporacyjnych. Poprzednie edycje badania miały miejsce w 2007, 2012 i 2017 roku. Stosowanie od 2012 roku podobnej metodologii badawczej umożliwia uchwycenie podstawowych zmian, jakie zachodzą w sektorze fundacji korporacyjnych w ciągu ostatniej dekady. W raporcie prezentujemy aktualne dane oraz porównujemy je z wynikami badań z poprzednich lat, co pozwala zaobserwować trendy i zjawiska, które syntetycznie opisujemy w rozdziale „Najważniejsze wnioski z badania”.

Badanie skupia się na fundacjach korporacyjnych, jednak ani w prawodawstwie, ani w literaturze naukowej nie funkcjonuje precyzyjna definicja tego typu podmiotów. Dlatego na potrzeby badania za fundacje korporacyjne uznajemy fundacje działające w Polsce, których założycielem (lub jednym z założycieli) była firma, kilka firm lub spółka handlowa, pozostające w pewnym związku ze swoim fundatorem. Warto podkreślić, że fundacje korporacyjne są specyficzną częścią

sektora pozarządowego w Polsce i wyróżniają się na tle innych organizacji pozarządowych swoimi zasobami i sposobem działania, o czym można przeczytać w podrozdziale „Fundacje korporacyjne na tle polskiego sektora pozarządowego”.

W raporcie przedstawiamy podstawowe fakty o fundacjach korporacyjnych: ich liczbę, długość funkcjonowania, lokalizację, sfery działania, beneficjentów, a także opisujemy najważniejsze obszary ich funkcjonowania: relacje z fundatorem, zatrudnienie i wolontariat w fundacjach, finanse, standardy działania, wyzwania, z jakimi się mierzą oraz ich stosunek do przyszłości. Dane ilościowe są wzbogacone o komentarze ekspertów i ekspertek z branży oraz trzy opisy dobrych praktyk w działaniach fundacji korporacyjnych.

Mamy nadzieję, że zgromadzone dane będą ciekawe, a także przyczynią się do rozwoju fundacji korporacyjnych w Polsce. Życzymy Państwu miłej lektury!

Beata Charycka, Julia Bednarek, Marta Gumkowska
Zespół Badań Klon/Jawor

Najważniejsze wnioski z badania

BEATA CHARYCKA
JULIA BEDNAREK
MARTA GUMKOWSKA

Rośnie liczba fundacji korporacyjnych w Polsce

W 2023 roku w Polsce funkcjonuje około 220 fundacji korporacyjnych, dekadę temu takich podmiotów było prawie o połowę mniej. Większość z nich jest założona przez duże korporacje (70% wszystkich fundacji korporacyjnych). Jednocześnie, na przestrzeni ostatniej dekady, obserwujemy, że coraz więcej fundacji jest zakładanych przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Relacje fundacji z firmami założycielskimi nadal bliskie

Związki fundacji z ich fundatorami są nadal bardzo bliskie, 74% fundacji definiuje je jako ścisłe, a w niemal wszystkich fundacjach korporacyjnych istnieją powiązania personalne pomiędzy firmą założycielską a fundacją. Jednocześnie połowa fundacji prognozuje, że w perspektywie kolejnych 10 lat powiązania z firmą założycielską będą coraz silniejsze.

Rosną strategiczne powiązania fundacji z fundatorem

Ponad połowa fundacji jest powiązana z fundatorem w sposób strategiczny, 56% podmiotów wskazuje, że działania fundacji stanowią realizację strategii CSR lub ESG firmy. Fundacje przewidują, że taki kierunek powiązań będzie się umacniał. 61% fundacji zakłada, że ciągu najbliższej dekady fundacja będzie wspólnie z firmą realizować jej strategię zrównoważonego rozwoju i dostarczać niezbędne dane do raportowania.

Rośnie pozafinansowe zaangażowanie firm

Wsparcie finansowe to najczęstszy typ pomocy, jaką fundacje korporacyjne otrzymują od fundatora, deklaruje je 83% fundacji. Jednocześnie obserwujemy wzrost pozafinansowego zaangażowania firm, a spadek bezpośredniego wsparcia finansowego. Mniejsza część fundacji otrzymuje dofinansowanie swoich działań bezpośrednio od fundatora, wzrasta natomiast popularność wykorzystania systemu payroll oraz wsparcia merytorycznego i rzeczowego. Rośnie także odsetek fundacji korzystających ze wsparcia pracowników i pracowników delegowanych przez fundatora. Ta sytuacja dotyczy już 70% fundacji.

Dywersyfikacja źródeł finansowania odpowiedzią na mniejsze wsparcie finansowe od fundatora

Choć związki fundacji z fundatorem są nadal bardzo bliskie, obserwujemy zmianę świadcząca o poszukiwaniu sposobów funkcjonowania organizacji przy mniejszym zaangażowaniu finansowym fundatora. Takie zmiany potwierdzają eksperci i ekspertki z fundacji korporacyjnych.

Jednym z czynników motywujących fundacje do takiej zmiany jest konieczność finansowego zabezpieczenia działań fundacji. Szczególnie, że rośnie waga problemów związanych z dostępem do kapitału finansowego i już około co trzecia fundacja skarży się na trudności w zdobywaniu funduszy.

I choć darowizny od fundatora są ciągle podstawowym źródłem przychodów większości fundacji, zaczęły jednak mieć mniejsze znaczenie w ich budżetach. Zmniejsza się grupa fundacji, dla których środki od fundatora to ponad 90% budżetu. Już niemal co czwarta fundacja deklaruje, że w jej budżecie nie ma żadnych wpływów od fundatora (w poprzedniej edycji badania taka sytuacja dotyczyła mniej niż co dziesiątej fundacji). Wydaje się, że fundacje zaczęły dywersyfikować źródła

dła przychodów. Więcej fundacji korzysta m.in. z wpłat z 1% podatku, darowizn od innych podmiotów poza fundatorem, dotacji ze środków publicznych oraz działalności gospodarczej lub odpłatnej.

Więcej realizacji strategii fundacji, mniej strategii CSR firm

Wzrost autonomii fundacji znajduje odzwierciedlenie w jej strategii. Mniej fundacji spotyka się z oczekiwaniami ze strony fundatora dotyczącymi kształtowania jego wizerunku czy realizacji strategii CSR firmy. Zarazem więcej fundacji postrzega, że fundator oczekuje od nich realizacji celów społecznych zawartych w ich własnej strategii.

Pracownicy firmy założycielskiej są coraz częściej angażowani przez fundację

Fundacje coraz częściej włączają pracowników i pracowniczki firmy założycielskiej w działania społeczne poprzez organizowanie im wolontariatu lub innych akcji społecznych. Już 40% fundacji prowadzi wolontariat pracowniczy, a 63% podmiotów organizuje szeroko rozumiane społeczne zaangażowanie pracowników firmy. Jednocześnie dane wskazują, że rośnie wsparcie, jakie pracownicy fundatora oferują fundacjom. Już w 82% fundacji pracownicy firmy są zaangażowani w działania fundacji, a w 39% przypadków przekazują wpłaty na rzecz fundacji (w tym poprzez system payroll).

Większość fundacji (55%) przewiduje, że w ciągu kolejnej dekady będzie zwiększać zaangażowanie pracowników firmy założycielskiej.

Fundacje wspierają coraz bardziej różnorodne grupy odbiorców

Grupy, na rzecz których najczęściej działają fundacje korporacyjne to dzieci i młodzież, osoby z niepełnosprawnościami oraz chorzy. Wyraźnie zwiększył się odsetek fundacji, które wspierają seniorów, ofiary kataklizmów i klęsk oraz mniejszości etniczne i narodowe. Można zaobserwować, że fundacje starają się odpowiadać na aktualne problemy i decydując się na pracę z bardzo różnymi grupami społecznymi, uwzględniają przy tym sytuację społeczno-polityczną i takie czynniki jak np. starzejące się społeczeństwo czy kryzys humanitarny.

Sposób działania fundacji to nadal głównie organizacja wsparcia materialnego

Zarówno w odniesieniu do odbiorców indywidualnych, jak i instytucjonalnych, najczęstszą formą działań fundacji jest udzielanie im wsparcia finansowego. 72% fundacji działających na rzecz organizacji i instytucji przyznaje im granty,

a 73% fundacji wspierających osoby indywidualne robi to w formie finansowania stypendiów, innych form bezpośredniego wsparcia finansowego lub poprzez zwrot kosztów produktów i usług. Powszechne jest też udzielanie beneficjentom wsparcia rzeczowego. Jednocześnie warto zaznaczyć, że nieco rosną inne formy działań fundacji polegające na świadczeniu usług instytucjom (np. poprzez doradztwo) czy edukowaniu opinii publicznej.

Większość fundacji grantodawczych (63%), pracujących na rzecz odbiorców instytucjonalnych, udziela długofalowego wsparcia przynajmniej części swoich beneficjentów. Takie długofalowe wsparcie wygląda inaczej w grupie fundacji przyznających stypendia osobom indywidualnym, ponieważ deklaruje je 42% fundacji, istotnie mniej niż w 2017 roku.

Zatrudnienie w fundacjach korporacyjnych jest na stałym poziomie

Od dekady poziom zatrudnienia w fundacjach korporacyjnych pozostaje na tym samym poziomie – 77% fundacji zatrudnia płatnych pracowników lub pracowniczki. Zespoły fundacji są raczej niewielkie, choć porównując zmiany zachodzące w ich strukturze w czasie, możemy zaobserwować sukcesywne powiększanie się zespołów. Już co piąta fundacja (20%) ma zespół liczący powyżej 10 osób, dekadę temu takich fundacji było 7%.

Fundacje korporacyjne coraz bardziej zasobne finansowo

Rosną budżety fundacji korporacyjnych. W 2022 roku fundacja dysponowała przeciętnie 1,3 mln zł, czyli niemal dwukrotnie większymi środkami niż w 2016 roku. Rosną także majątki największych fundacji. Z komentarzy ekspertów i ekspertek wynika, że stosunkowo wysokie przychody fundacji w 2022 roku mogą wynikać z realizacji przez nie dodatkowych działań, będących odpowiedzią na kryzysy związane z pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie.

Rośnie rozwarstwienie sektora fundacji korporacyjnych

Obserwujemy rosnące rozwarstwienie wśród fundacji korporacyjnych. Ma ono przede wszystkim charakter finansowy, tzn. zwiększa się grupa fundacji o najniższych budżetach (do 50 tys. zł), jak i tych o przychodach najwyższych (powyżej 10 mln zł). Wysokość budżetu wpływa z kolei na inne zasoby fundacji. Dostęp do kapitału ludzkiego to kolejny wymiar rosnącego rozwarstwienia wśród fundacji korporacyjnych. Powiększa się grupa fundacji z największymi, ponad 10-osobowymi zespołami pracowniczymi, jednocześnie rośnie też grupa fundacji o najmniejszym kapitale ludzkim (tzn. takich, w których nie ma ani jednej osoby zatrudnionej na stałe lub jest tylko jedna taka osoba).

Korzystanie z diagnozy przy planowaniu działań oraz prowadzenie ich ewaluacji jest związane z poziomem kapitału finansowego oraz ludzkiego. Mamy zatem sytuację, w której część fundacji się coraz bardziej profesjonalizuje, a inne nie mają takich możliwości.

Fundacje są progresywne w deklaracjach, choć nieco mniej w działaniach

Wzrasta udział fundacji wskazujących ekologię i ochronę środowiska jako główne lub dodatkowe pole swojej działalności. Jednocześnie 66% fundacji zgadza się, że kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem dla polskich fundacji korporacyjnych, choć znacznie mniej fundacji uwzględnia go w organizacji swojej obecnej pracy lub przy planowaniu kolejnych działań.

Wyzwaniem w oczach ekspertek i ekspertów fundacji korporacyjnych jest też innowacyjność działań fundacji. W kontekście ich dostępu do wiedzy i biznesowego know-how, a także ponadprzeciętnych na tle sektora społecznego budżetów, fundacje korporacyjne bywają postrzegane jako niewykorzystujące swojego potencjału.

Bliskie relacje ze światem biznesu nie do końca przekładają się także na takie profesjonalne działania jak tworzenie diagnoz problemów i potrzeb dotyczących działań fundacji lub korzystanie z ewaluacji. I choć oba te działania podejmuje coraz więcej fundacji (obecnie po około 30%), to można by się spodziewać szybszych zmian.

Kolejna dekada pomiaru efektów, strategicznych powiązań z fundatorem i zwiększania pozycji eksperckiej

W myśleniu o swojej przyszłości, w perspektywie kolejnych 10 lat sektor fundacji korporacyjnych jest najbardziej zgodny co do coraz większego upowszechnienia mierzenia efektów działań. Jest o tym przekonanych 75% fundacji. Połowa fundacji korporacyjnych prognozuje, że będzie zacieśniać relacje z fundatorem, w szczególności te strategiczne: 61% fundacji przewiduje, że będzie wspólnie z firmą założycielską realizować jej strategię ESG i dostarczać niezbędnych danych do raportowania.

Fundacje planują też dążenie do osiągnięcia pozycji eksperckiej. 68% fundacji prognozuje, że będzie chciało osiągnąć pozycję eksperta w obszarze, którym się zajmuje, a 38% zakłada specjalizację polegającą na skupieniu się na 1-2 najważniejszych projektach.

Fundacje
korporacyjne
w Polsce.
Wyniki badań

1 Podstawowe informacje na temat fundacji korporacyjnych w Polsce > 12

Sektor fundacji korporacyjnych w Polsce > 12

Podstawowe dane na temat fundacji korporacyjnych uczestniczących w badaniu > 14

Obszary działalności fundacji korporacyjnych > 14

CASE STUDY: Odpowiedź na kryzys zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży > 16

Fundacje korporacyjne na tle polskiego sektora pozarządowego > 17

2 Relacje między fundacjami a fundatorem > 19

Powiązanie między fundacją a firmą założycielską > 19

Obecność przedstawicieli fundatora w zarządzie fundacji > 20

Wsparcie fundacji przez firmę założycielską > 21

Zakres autonomii fundacji wobec fundatora > 23

Oczekiwania fundatora wobec fundacji > 23

3 Odbiorcy, odbiorczynie działań fundacji oraz formy udzielanego wsparcia > 26

Odbiorcy i odbiorczynie działań fundacji korporacyjnych > 26

Formy wsparcia podmiotów instytucjonalnych > 28

CASE STUDY: Partnerstwo strategiczne z NGO jako połączenie sił > 29

Formy wsparcia osób indywidualnych > 30

4 Praca w fundacjach korporacyjnych > 31

Zatrudnienie w fundacjach korporacyjnych > 31

Praca społeczna na rzecz fundacji korporacyjnych > 31

5 Wolontariat pracowniczy > 34

Skala wolontariatu pracowniczego > 34

Zasoby pozwalające na organizację wolontariatu pracowniczego > 34

CASE STUDY: Wolontariat dopasowany do potrzeb > 35

6 Finanse fundacji korporacyjnych > 37

Przychody fundacji > 37

Źródła przychodów > 39

Znaczenie środków od firm założycielskich i wpłat od ich pracowników > 40

7 Standardy działania fundacji korporacyjnych > 42

Diagnoza potrzeb, planowanie strategiczne oraz ewaluacja prowadzonych działań > 42

Transparentność fundacji korporacyjnych > 45

Standardy fundacji korporacyjnych > 45

8 Wyzwania fundacji korporacyjnych > 46

Problemy fundacji korporacyjnych > 46

Znaczenie kryzysu klimatycznego dla fundacji korporacyjnych > 49

9 Przyszłość i scenariusze rozwoju sektora fundacji korporacyjnych > 50

Prognozy z 2017 roku a fakty z 2023 roku > 50

Kontynuowanie działania fundacji > 51

Relacje z firmą założycielską > 51

Model działania fundacji > 52

Współpraca z partnerami biznesowymi > 54

10 Metodologia badania > 55

Podstawowe informacje na temat fundacji korporacyjnych w Polsce

Główne fakty

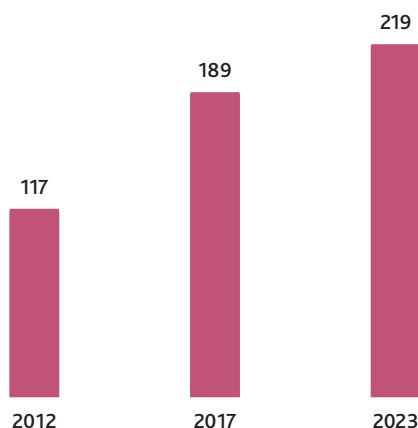
- » W Polsce działa 219 fundacji korporacyjnych i większość z nich ma siedzibę w miastach powyżej 500 tys. mieszkańców i mieszkańek.
- » Fundacje korporacyjne najczęściej powstają z inicjatywy firm związanych z sektorami: finansów, bankowości i ubezpieczeń (ok 14%), energetycznego, paliwowego i surowcowego (12%), ale także wydawniczo-medialnego (ok. 10%) czy FMCG (ok. 9%).
- » Większość fundacji korporacyjnych zostało założonych przez duże przedsiębiorstwa, które zatrudniają co najmniej 250 osób.
- » Dziedzinami, w których działa najwięcej fundacji korporacyjnych są: ochrona zdrowia i pomoc osobom z niepełnosprawnościami oraz edukacja i wychowanie.

SEKTOR FUNDACJI KORPORACYJNYCH W POLSCE

Liczba fundacji korporacyjnych

W Polsce działa 219 fundacji korporacyjnych – tyle podmiotów udało się zidentyfikować w czasie pogłębionej analizy istniejących źródeł, która stanowiła pierwszy etap niniejszego badania. W 2017 roku było 189 takich fundacji, a jedenaście lat temu prawie dwukrotnie mniej – 117 fundacji. Oznacza to, że nadal utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby zakładanych fundacji korporacyjnych, lecz wzrost nie jest już tak duży jak w latach 2012-2017. Równoległe z powstawaniem nowych fundacji istniejące podmioty zawieszają lub zamykają swoją działalność. Powody zakończenia działalności mogą być różne, m.in. likwidacja firmy założycielskiej na skutek pandemii COVID-19 czy wykupienie fundatora przez inne spółki.

Jednocześnie warto zaznaczyć, że ustalenie liczby funkcjonujących w Polsce fundacji korporacyjnych nie jest łatwe, ponieważ nie istnieje spis czy rejestr tego typu podmiotów. Dane o fundacjach założonych przez firmy gromadzi Forum Darczyńców w Polsce. Ich bazę uzupełniłyśmy o przegląd publicznych rankingów największych polskich firm (ranking Forbes, ranking serwisu Money.pl oraz ranking Rzeczypospolitej). To pozwoliło na stworzenie wiarygodnej listy polskich fundacji korporacyjnych, które następnie zaproszono do badania.

WYKRES: Liczba zidentyfikowanych fundacji korporacyjnych w latach 2012-2023.

Staż działania fundacji korporacyjnych

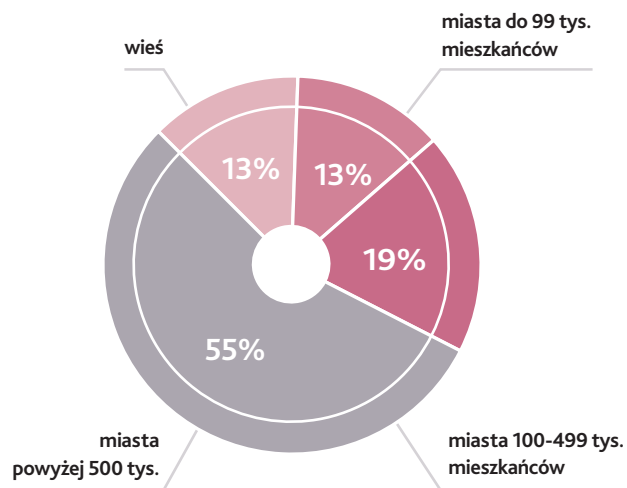
Analiza danych rejestrowych dotyczących roku powstania 219 zidentyfikowanych fundacji korporacyjnych pozwala na stwierdzenie, że przed rokiem 2000 założono 10% wszystkich istniejących dziś podmiotów. Wśród fundacji założonych już w XXI wieku co trzecią (ok. 35%) powołano do życia między 2000 a 2010 rokiem, a ponad połowa (55%) rozpoczęła aktywność po 2010 roku. Lata 2010–2013 to okres wyjątkowo intensywnego rozwoju sektora fundacji korporacyjnych, jednak w ciągu ostatnich pięciu lat dynamika powstawania fundacji korporacyjnych wróciła do poziomu obserwowanego przed 2010 rokiem.

Lokalizacja fundacji korporacyjnych

Siedzibą 42% fundacji korporacyjnych (91 zidentyfikowanych podmiotów) jest Warszawa, co jest konsekwencją dużego zagęszczenia w stolicy największych firm. Właściwie duże miasta, które mają powyżej 500 tys. mieszkańców i mieszkank są miejscem działania większości fundacji (55%). Tylko 13% fundacji jest zlokalizowanych na wsi czy w małych miastach do 99 tys. mieszkańców i mieszkank. Zaś prawie co piąta fundacja korporacyjna (19%) jest usytuowana w miastach średniej wielkości (od 100 do 499 tys. mieszkańców i mieszkank).

Mazowsze jest województwem, z którego wywodzi się najwięcej funkcjonujących w Polsce fundacji korporacyjnych (45%). Co dziesiąta organizacja ma swoją siedzibę na Śląsku,

bądź w Wielkopolsce. Po kilkanaście podmiotów zidentyfikowaliśmy również w województwie małopolskim, dolnośląskim i pomorskim, zaś w pozostałych regionach mają siedzibę pojedyncze fundacje korporacyjne.

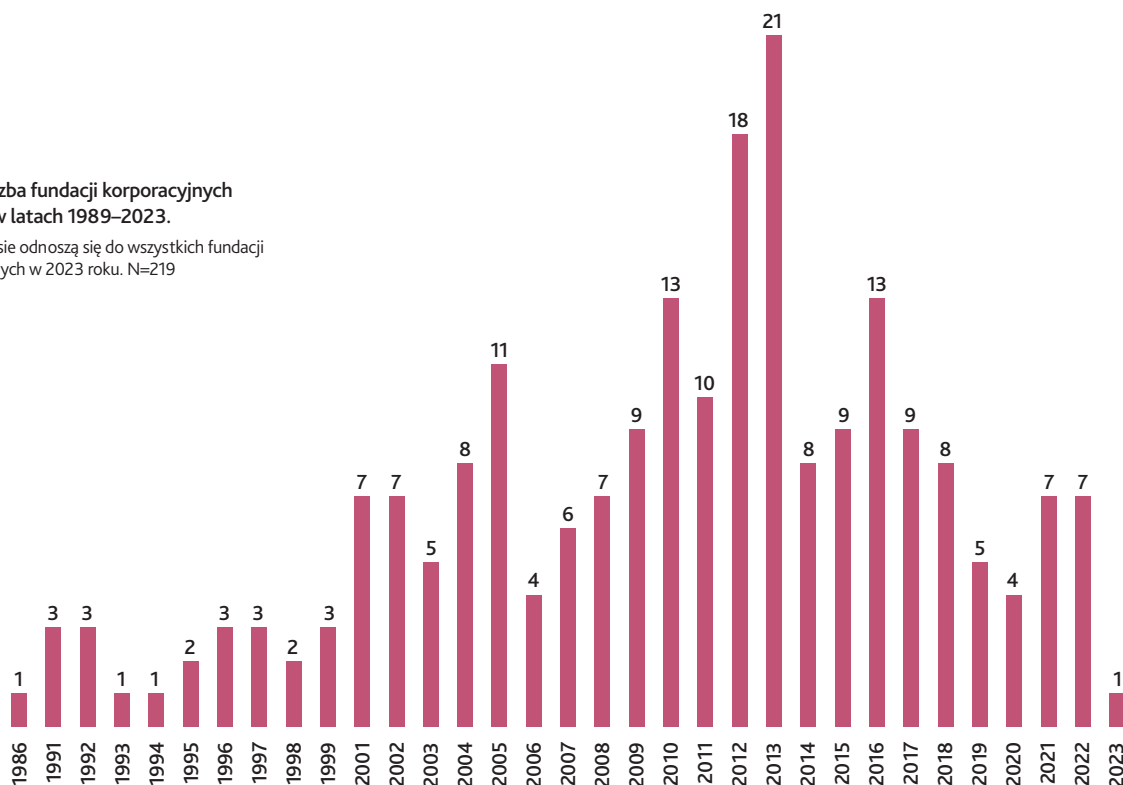

WYKRES: Wielkość miejscowości, w których fundacje korporacyjne mają swoje siedziby.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji zidentyfikowanych w 2023 roku. N=219

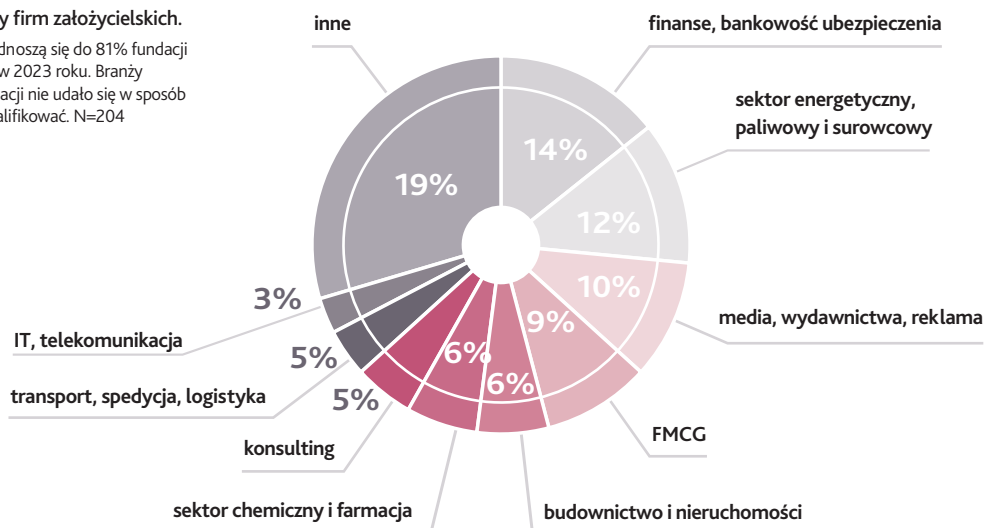
WYKRES: Liczba fundacji korporacyjnych założonych w latach 1989–2023.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji zidentyfikowanych w 2023 roku. N=219

WYKRES: Sektory firm założycielskich.

Dane na wykresie odnoszą się do 81% fundacji zidentyfikowanych w 2023 roku. Branże fundatorów 15 fundacji nie udało się w sposób jednoznaczny zakwalifikować. N=204

Firmy założycielskie

Największa część fundatorów fundacji korporacyjnych związana jest z sektorami:

- finanse, bankowość, ubezpieczenia (ok. 14%)
- energetyka, paliwa, surowce (12%)
- media, wydawnictwa, reklama (10%)
- FMCG (9%).

Nieco mniejszy udział wśród firm założycielskich ma branża chemiczna i farmaceutyczna (6%), czy związana z budownictwem i nieruchomościami (6%).

— PODSTAWOWE DANE NA TEMAT FUNDACJI KORPORACYJNYCH UCZESTNICZĄCYCH W BADANIU

Z 219 zidentyfikowanych fundacji korporacyjnych udało się nawiązać kontakt (telefoniczny lub mailowy) z 129 fundacjami, tym samym potwierdzając ich aktywność, z czego 71 podmiotów odpowiedziało na zaproszenie do badania i wypełniło ankietę. Jest to 32% zidentyfikowanych podmiotów, o 6 punktów procentowych mniej niż w badaniu z 2017 roku (kiedy na ankietę odpowiedziały 74 organizacje z 189 zidentyfikowanych).

Szczegółowy opis metodologii badań przedstawiamy w ostatniej części raportu, warto jednak podkreślić, że wyniki, znajdujące się w pozostałych rozdziałach tego opracowania, opisują sytuację 71 fundacji korporacyjnych, które wzięły udział w badaniu.

Staż działania i lokalizacja fundacji uczestniczących w badaniu

Przeciętny staż działania fundacji korporacyjnych uczestniczących w badaniu wynosi 14 lat. 15% zostało założonych przed rokiem 2000, 38% powołano do życia między 2000 a 2010 rokiem, a niemal połowa (47%) rozpoczęła aktywność

po 2010 roku. Struktura stażu organizacji uczestniczących w badaniu jest zbliżona do stażu wszystkich zidentyfikowanych fundacji z lekkim przesunięciem w stronę fundacji o dłuższym czasie działania (dane dla całej populacji – patrz strona ...).

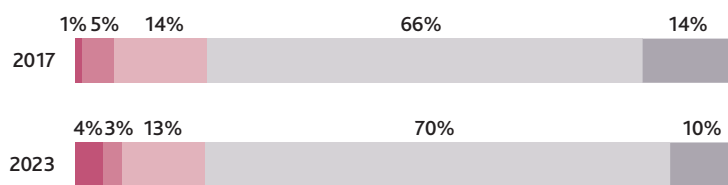
Podobnie jak w całej populacji, fundacje uczestniczące w badaniu najczęściej były zlokalizowane w Warszawie (45%). W miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców i mieszkańek swoją siedzibę miało 59%, zaś kolejne 16% w miastach liczących między 100 a 499 tys. mieszkańców. Z kolei 25% przebadanych fundacji pochodziło z terenów wiejskich lub z małych miast (do 99 tys. mieszkańców i mieszkańek). Oznacza to, że pod względem zróżnicowania uwzględniającego wielkość miejscowości, gdzie znajduje się fundacja, struktura przebadanej próby niemal nie różni się od struktury całej populacji (dane dla całej populacji – patrz strona...).

Firmy założycielskie

Obecnie, podobnie jak w 2012 i 2017 roku, wśród założycieli fundacji korporacyjnych dominują duże przedsiębiorstwa, które zatrudniają co najmniej 250 osób. Założone przez nie fundacje stanowią 70% wszystkich przebadanych fundacji korporacyjnych (tych, które odpowiedziały na ankietę). Kolejne 13% fundacji jest założonych przez firmy, które mają od 50 do 249 pracowników i pracowniczek, a reszta przez tzw. małe lub mikroprzedsiębiorstwa. Warto podkreślić, że w ciągu jedenastu lat dwukrotnie zwiększył się udział fundacji założonych przez firmy średnie, małe i mikro (w 2012 roku stanowiły one 10% wszystkich przebadanych podmiotów, a w 2023 – 20%).

— OBSZARY DZIAŁALNOŚCI FUNDACJI KORPORACYJNYCH

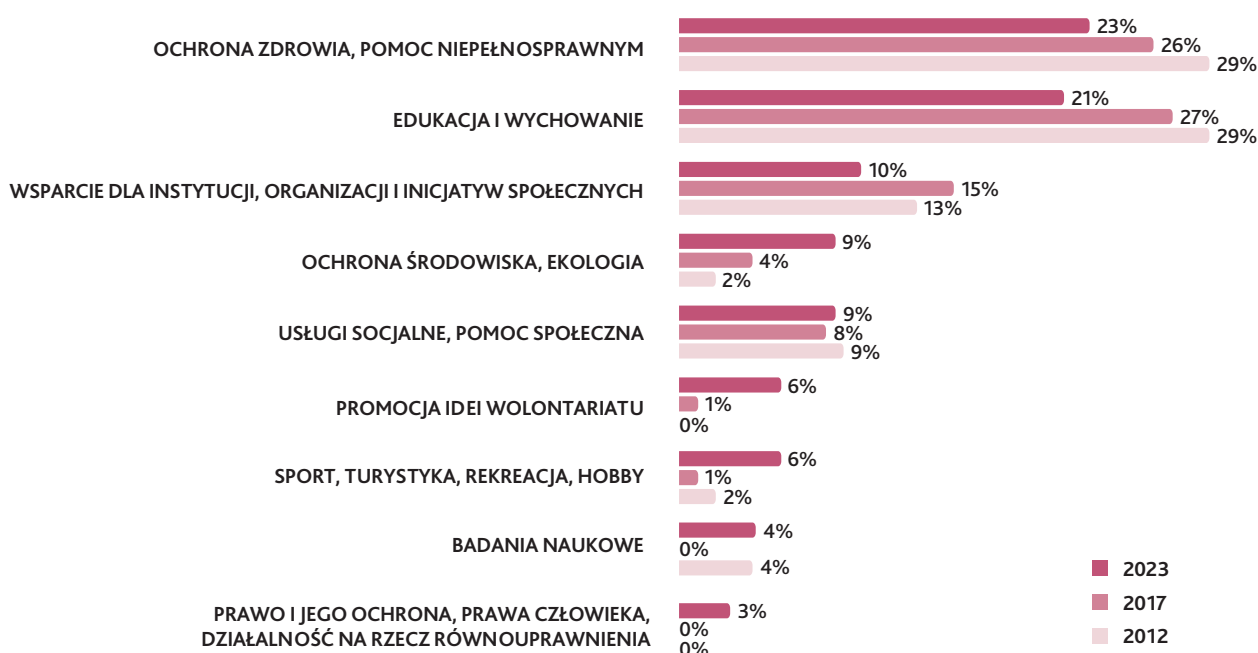
Od ponad dekady dziedzinami, w których działa najwięcej fundacji korporacyjnych są ochrona zdrowia i pomoc osobom z niepełnosprawnościami oraz edukacja i wychowanie. Obecnie aktywność w pierwszej z nich deklaruje 23% funda-

WYKRES: Wielkość przedsiębiorstw (liczba zatrudnionych osób), które zakładają fundacje korporacyjne.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji, które wzięły udział w badaniu, 2023 N=71 / 2017 N=74

- poniżej 10 osób
- 10-49 osób
- 50-249 osób
- 250 osób lub więcej
- nie wiem / trudno powiedzieć

WYKRES: Główne obszary działalności fundacji korporacyjnych.

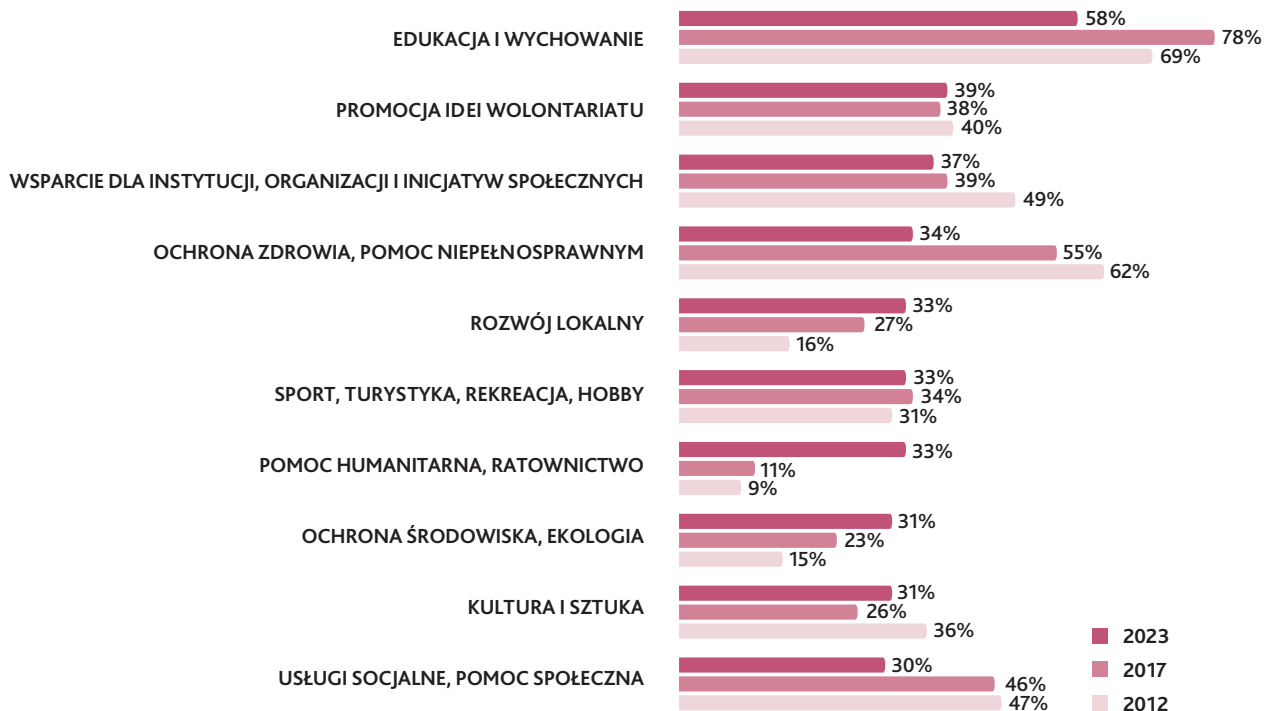
Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

cji korporacyjnych, zaś 21% jako główny obszar działań wskazuje edukację. Jednocześnie w tych właśnie obszarach nastąpił największy spadek aktywności w porównaniu do 2012 roku, kiedy każdy z nich z stanowił 29% aktywności całego sektora fundacji korporacyjnych.

Z kolei największy wzrost w ciągu ostatnich lat odnotowały fundacje zajmujące się ochroną środowiska i ekologią. Obecnie 9% fundacji deklaruje, że to ich główne pole działania, podczas gdy w 2012 roku było to tylko 2% fundacji. O 6 punktów procentowych zwiększył się też odsetek fundacji korporacyjnych, które zajmują się promocją idei wolontariatu, co potwierdzają również dane dotyczące powszechności organizacji wolontariatu pracowniczego przez fundacje korporacyjne.

Co dziesiąta fundacja (10%) wskazuje jako główny obszar swojej działalności dostarczanie wsparcia dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich, a niewiele mniej (9%) zajmuje się usługami socjalnymi i pomocą społeczną. Natomiast takie obszary jak kultura i sztuka, ochrona dziedzictwa historycznego, rynek pracy, zatrudnienie, aktywizacja zawodowa czy rozwój lokalny są wskazywane jako główne pole aktywności przez pojedyncze fundacje.

Fundacje miały możliwość wskazania tylko jednego, głównego obszaru swojej działalności. Na wykresie nie uwzględniono obszarów, które wskazało mniej niż 3% ogółu fundacji, np. takich jak: kultura i sztuka, ochrona dziedzictwa historycznego, rynek pracy, zatrudnienie, aktywizacja zawodowa czy rozwój lokalny.

WYKRES: Dodatkowe obszary działalności fundacji korporacyjnych.

Fundacje mogły wskazać wiele odpowiedzi. Dane przedstawione na wykresie odnoszą się do tych fundacji, które zadeklarowały, że działają w więcej niż jednym obszarze. 2023 N=64 / 2017 N=68 / 2012 N=48

Na wykresie nie uwzględniono obszarów, które wskazało mniej niż 15% fundacji działających w co najmniej dwóch dziedzinach.

Inaczej wygląda ranking obszarów działalności fundacji korporacyjnych, kiedy fundacje mają możliwość wskazania kilku dziedzin, którymi się zajmują. Fundacje korporacyjne, podobnie jak wszystkie organizacje pozarządowe w Polsce, rzadko koncentrują się tylko i wyłącznie na jednym obszarze działania, a raczej są aktywne w kilku z nich. Tylko 10% fundacji twierdzi, że ich główny obszar aktywności to zarazem jedyne pole działań, a pozostałe 90% podmiotów poza główną dziedziną wskazało co najmniej jeden, inny obszar, w którym działa.

Dodatkowymi tematami, którymi zajmują się fundacje są najczęściej: edukacja (wskazało ją 58% podmiotów), promocja idei wolontariatu (39%) oraz wsparcie dla instytucji, organizacji pozarządowych i inicjatyw obywatelskich (37%). Można więc zauważyć, że niektóre obszary aktywności, choć rzadko wymieniane jako główne dziedziny działania fundacji korporacyjnych, są istotne jako obszary dodatkowego zaangażowania.

Największą zmianą ostatnich lat dotyczącą działalności fundacji korporacyjnych jest wzrost ich aktywności związanej z pomocą humanitarną i ratownictwem (z 11% w 2017 roku do 33% w 2023 roku). To konsekwencja zaangażowania wielu fundacji w pomoc uchodźcom i uchodźczyniom z Ukrainy, którzy znaleźli się w Polsce w wyniku inwazji Rosji na Ukrainę, a także na terenach objętych działaniami wojennymi. Z kolei na przestrzeni dekady dwukrotnie wzrósł udział fundacji działających na rzecz ochrony środowiska i ekologii – z 15 % w 2012 roku do 31% w 2023. Tę zmianę można

zapewne wiązać z coraz większą świadomością ekologiczną w polskim społeczeństwie, ale również w biznesie i wśród samych fundacji. Można zatem stwierdzić, że fundacje korporacyjne swoją działalnością odpowiadają na kryzysy, zarówno te humanitarne, klimatyczne, jak i społeczne.

CASE STUDY: ODPOWIEŹ NA KRYZYS ZDROWIA PSYCHICZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY

Dobre praktyki wśród fundacji korporacyjnych

Ochrona zdrowia i pomoc osobom chorym to jeden z najpopularniejszych obszarów działania fundacji korporacyjnych w Polsce. Fundacja Santander Bank Polska zdecydowała się zająć specyficznym i trudnym tematem związanym z tą problematyką – psychiatrią dziecięcą. Prezentujemy opis działalności fundacji na podstawie rozmowy z Marzeną Atkielską, prezeską Zarządu Fundacji Santander.

Fundacja powstała w 1997 roku, początkowo skupiała się na pomocy dzieciom z rodzin w trudnej sytuacji finansowej, z czasem zaczęła koncentrować swoje działania na młodzi. Pomysł na wsparcie osób młodych, które doświadczają

kryzysów psychicznych był odpowiedzią na problemy szpitali psychiatrycznych po pandemii COVID-19.

W 2021 roku Fundacja Santander zorganizowała zbiórkę charytatywną „Podwójna Moc Pomagania”, która uwzględniła mechanizm podwajania przez fundację kwoty wpłaconej przez darczyńców. Jak podkreśla prezeska Zarządu Fundacji, Marzena Atkielska: „Z naszego rozeznania wynikało, że liczba młodych pacjentów w szpitalach psychiatrycznych rosła, infrastruktura szpitali wymagała dofinansowania, a środków finansowych brakowało. Zdecydowaliśmy, że przeznaczymy zebrane pieniądze na wyposażenie szpitali w niezbędny sprzęt medyczny, wyposażenie oddziałów i dofinansowanie remontów.” W efekcie zbiórki Fundacji Santander udało się przekazać wsparcie finansowe 16 szpitalom w wysokości 2 mln złotych.

Sukces akcji oraz skala potrzeb w dziedzinie psychiatrii dziecięcej sprawiły, że Fundacja Santander zdecydowała się na kolejną zbiórkę w 2023 roku. Tym razem głównym celem zbiórki był rozwój i funkcjonowanie czatu zaufania, który działa przy telefonie zaufania 116 111 i jest prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Fundacja Santander przekazała 700 tys. zł, które zapewnią funkcjonowanie czatu zaufania przez 7 miesięcy.

Marzena Atkielska z Fundacji Santander podkreśla, że wybór organizacji partnerskiej do akcji nie był przypadkowy: „Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę od 30 lat pomaga dzieciom, które doświadczyły przemocy psychicznej, fizycznej i wykorzystywania seksualnego. Bardzo doceniamy ich profesjonalizm, a także wypróbowane metody działania. Nie chcieliśmy wyważać otwartych drzwi, a wspomóc te działania, które są już sprawdzone i są skuteczne.”

Działalność Fundacji Santander jest dobrym przykładem reagowania na aktualne potrzeby odbiorców, dla których fundacja działa. Organizacja odpowiedziała na kryzys społeczny, który w świetle wielu raportów i doniesień stanowi jedno z większych wyzwań dotyczących młodzieży. W działaniach wymagających specjalistycznej wiedzy fundacja oparła się na danych tj. wynikach badania potrzeb, a także podjęła współpracę z podmiotem, który posiada wiedzę ekspercką w tej dziedzinie. Prezeska Fundacji Santander tak podsumowuje ich sposób działania: „Uważam, że warto jest weryfikować na bieżąco swoje kroki, analizując potrzeby społeczne, jakie w danym momencie są najbardziej pilne. Tak też zrobiliśmy, jeżeli chodzi o wsparcie psychiatrii dziecięcej w Polsce. Moja sugestia dla innych firm i fundacji – działajcie mądrze, wykorzystując posiadane dane i wiedzę ekspercką”.

FUNDACJE KORPORACYJNE NA TLE POLSKIEGO SEKTORA POZARZĄDOWEGO

	<i>Fundacje korporacyjne 2023</i>	<i>Sektor pozarządowy 2021</i>	<i>Komentarz</i>
Forma prawna	Fundacje	Fundacje i stowarzyszenia	Pod względem liczebności wśród polskich organizacji pozarządowych dominują stowarzyszenia. Dlatego to one, w większym stopniu niż fundacje, kształtują obraz sektora społecznego.
Liczba aktywnych podmiotów	Okolo 220	Okolo 70 000	Fundacje korporacyjne stanowią nie więcej niż 0,3% wszystkich organizacji pozarządowych w Polsce.
Dominujące obszary	– Ochrona zdrowia i pomoc osobom z niepełnosprawnością, – Edukacja i wychowanie.	– Sport, rekreacja, turystyka, hobby, – Kultura i sztuka, – Edukacja i wychowanie.	Fundacje korporacyjne mają bardziej pomocowy charakter niż pozostałe organizacje sektora pozarządowego, których duża część zajmuje się rozwijaniem zainteresowań w takich dziedzinach jak: sport, turystyka, rekreacja i hobby, ale też kultura czy sztuka.
Beneficjenci	– Dzieci i młodzież, – Osoby z niepełnosprawnością, – Chorzy.	– Dzieci i młodzież, – Społeczność lokalna, – Seniorzy i seniorki	Pomimo wielu różnic zarówno fundacje korporacyjne, jak i inne organizacje pozarządowe najczęściej w swojej działalności są skierowane do tej samej grupy beneficjentów – dzieci i młodzieży.
Forma udzielenia wsparcia beneficjentom	Przekazywanie dotacji organizacjom i instytucjom.	Bezpośrednie działanie na rzecz podopiecznych.	Większość fundacji korporacyjnych realizuje swoje cele prowadząc działalność grantodawczą. Wśród pozostałych organizacji działalność grantodawcza zdarza się sporadycznie.

Zespół pracowniczy	Zdecydowana większość fundacji korporacyjnych zatrudnia pracowników (77%) i/lub korzysta ze wsparcia pracowników firmy założycielskiej (70%).	41% wszystkich organizacji pozarządowych ma jednego lub kilku pracowników na stałe, a 35% działa wyłącznie dzięki zaangażowaniu wolontariuszy i wolontariuszek.	Zespoły fundacji korporacyjnych są niewielkie, ale w niemal wszystkich (93%) jest co najmniej jedna zatrudniona osoba (przez fundację lub fundatora). W całym sektorze pozarządowym co najmniej jedną osobę pracującą na stałe ma 41% organizacji.
Przeciętny budżet	1,3 mln zł	26 tys. zł	Przeciętne przychody fundacji korporacyjnych są 50 razy większe niż przeciętne przychody w sektorze pozarządowym. Różnica między sytuacją finansową fundacji korporacyjnych i pozostałych organizacji wzrosła w ostatnich latach.
Źródła przychodów	Najważniejszym źródłem przychodów jest fundator: 76% fundacji korporacyjnych otrzymało w 2022 roku darowiznę z tego źródła, która dla 55% fundacji stanowiła ponad połowę przychodów.	Przeciętnie organizacje pozarządowe korzystają z trzech źródeł przychodów: składki członkowskie, środki samorządowe i darowizny od osób prywatnych.	W 2022 roku z przychodów od fundatora korzystało mniej fundacji korporacyjnych niż 6 lat wcześniej, jednak ciągle ich budżet jest mało zdywersyfikowany. Pozostałe organizacje nie mogą liczyć na tak stabilne finansowanie, więc korzystają z większej liczby źródeł finansowania swoich działań.
Planowanie strategiczne	56% ma strategię działania.	28% ma strategię działania.	Posiadanie strategii działań jest wśród fundacji korporacyjnych dwa razy bardziej popularne niż w całym sektorze społecznym. To duża różnica, choć, biorąc pod uwagę przewagę finansową, a także dostęp do know-how fundatora, można by spodziewać się jeszcze większego udziału fundacji dysponujących dokumentem strategicznym.
Przejrzystość	– 77% publikuje na stronie internetowej sprawozdanie finansowe, – 73% publikuje na stronie internetowej sprawozdanie merytoryczne.	– 23% publikuje na stronie internetowej sprawozdanie finansowe, – 27% publikuje na stronie internetowej sprawozdanie merytoryczne.	Fundacje korporacyjne wyróżniają się na tle całego sektora pozarządowego większą dbałością o przejrzystość działań.
Trzy najważniejsze problemy	– Biurokracja administracji publicznej (43%), – Trudności w utrzymaniu personelu, wolontariuszy (34%), – Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu (31%).	– Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu (67%), – Skomplikowane formalności wymagane przez grantodawców (63%), – Biurokracja administracji publicznej (62%).	Organizacje pozarządowe dużo częściej niż fundacje korporacyjne uznają za uciążliwe pozyskiwanie środków, a także formalności związane z ich rozliczaniem. Za to wspólną bolączką jest biurokracja administracji publicznej.

Relacje między fundacjami a fundatorem

Główne fakty

- » Trzy czwarte fundacji (74%) deklaruje ścisły związek z firmą założycielską. Choć to podobny wynik jak w 2017 roku, to inne dane wskazują na pewne rozluźnienie związków fundacji z fundatorami.
- » W niemal wszystkich fundacjach korporacyjnych (92%) przedstawiciele firmy założycielskiej pełnią funkcję w zarządzie lub radzie fundacji.
- » 63% fundacji organizuje społeczne zaangażowanie pracowników firmy, w tym wolontariat pracowniczy.
- » Ponad połowa fundacji jest powiązana z fundatorem w sposób strategiczny: 56% wskazuje, że działania fundacji stanowią realizację strategii CSR lub ESG firmy.
- » Niemal wszystkie fundacje korporacyjne (97%) otrzymują wsparcie od fundatora, zazwyczaj jest to wsparcie finansowe.
- » Obserwujemy przesunięcie zaangażowania firm ze wsparcia finansowego na pozafinansowe. Mniejsza część fundacji otrzymuje dofinansowanie swoich działań bezpośrednio od fundatora, choć jednocześnie wzrasta popularność wykorzystania systemu payroll oraz wsparcia merytorycznego i rzeczowego.

POWIĄZANIE MIĘDZY FUNDACJĄ A FIRMĄ ZAŁOŻYCIELSKĄ

Niemal wszystkie fundacje korporacyjne (97%) deklarują powiązania z firmami założycielskimi, choć związki te przybierają różne formy.

Najczęściej występują powiązania personalne, tj. pracownicy firmy sprawują funkcje w organach fundacji, tzn. w zarządzie, radzie programowej, organach kontroli wewnętrznej. Takie relacje obserwujemy w 92% fundacji.

Drugi, co do częstości występowania, typ powiązań między fundacjami a firmami założycielskimi polega na organizacji zaangażowania społecznego pracowników firmy, tj. wolontariatu pracowniczego oraz akcji społecznych i zbiórek. 63% fundacji deklaruje tego typu działania. W 2017 roku takich relacji między fundacjami a ich fundatorami było nieco więcej, bo raportowało je 68% fundacji korporacyjnych.

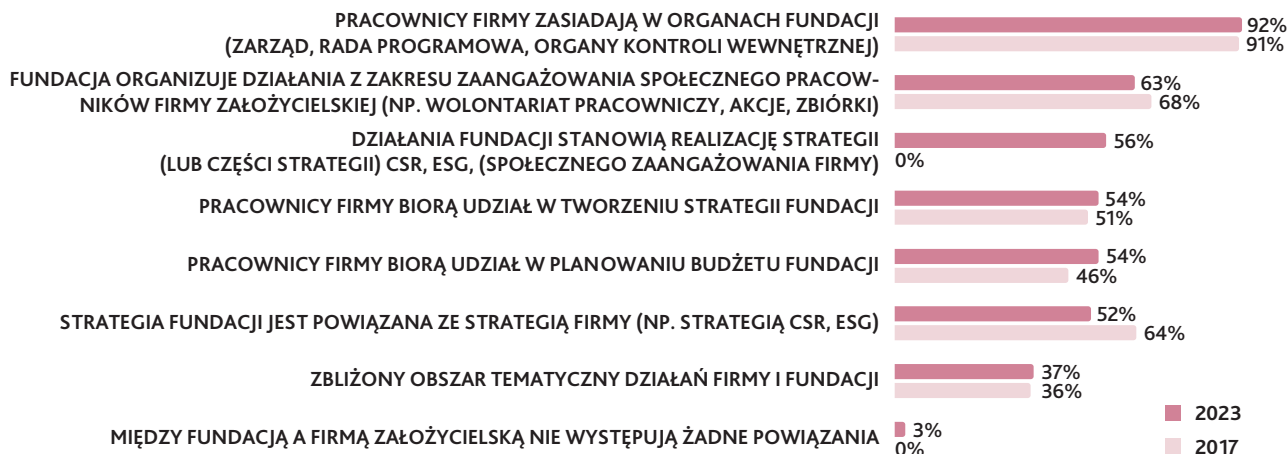
Kolejny typ związków fundacji z fundatorami polega na powiązaniach strategicznych, deklaruje je nieco ponad połowa fundacji. 56% wskazuje, że działania fundacji stanowią realizację strategii (lub części strategii) CSR lub ESG firmy, a 52% twierdzi, że strategia fundacji jest powiązana ze strategią firmy (np. strategią CSR, ESG). Pracownicy firmy biorą także udział w tworzeniu strategii fundacji oraz planowaniu jej budżetu. 54% fundacji deklaruje, że włącza pracowników firmy w tworzenie tych strategicznych dokumentów.

Na zbliżony obszar tematyczny działań firmy i fundacji wskazuje 37% badanych podmiotów.

”

W wynikach badania wyraźnie widać powiązanie działań fundacji korporacyjnych ze strategią i raportami ESG ich firm założycielskich, obserwujemy to również wśród organizacji należących do Forum Darczyńców. Rozmawialiśmy na ten temat m.in. podczas VI Forum Fundacji Korporacyjnych w listopadzie 2022 roku. Ten trend będzie się umacniał. Tym bardziej zaskakuje informacja, że tylko 28% fundacji korporacyjnych prowadzi ewaluację swoich działań. Jeśli fundacje korporacyjnej chcą być partnerami dla biznesu w raportowaniu ESG, to powinny zacząć prowadzić ewaluację i mierzyć efekty swoich działań na zdecydowanie szerszą skalę niż dotychczas.

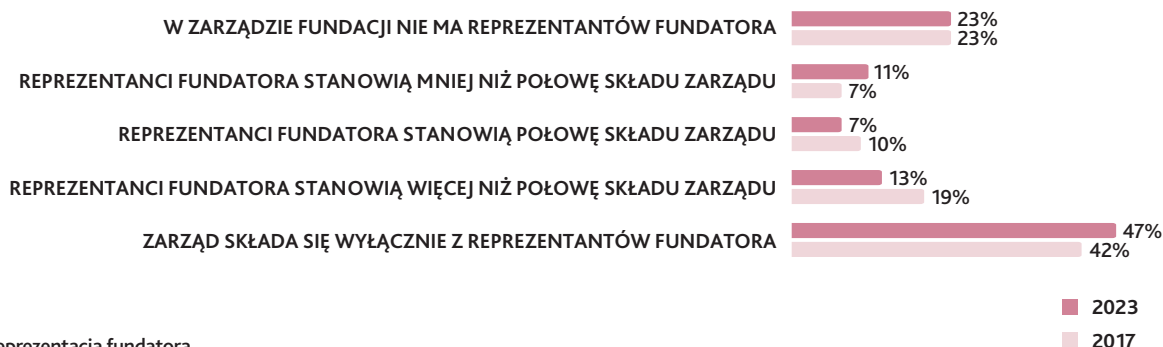
Julia Kluczyńska
Forum Darczyńców

WYKRES: Powiązania między fundacjami a firmami założycielskimi.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

Fundacje mogły wskazać wiele odpowiedzi.

WYKRES: Reprezentacja fundatora w zarządzie fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

OBCENOŚĆ PRZEDSTAWICIELI FUNDATORA W ZARZĄDZIE FUNDACJI

92% fundacji deklaruje związki personalne z firmą założycielską. Przyjrzyjmy się bliżej tym powiązaniom na przykładzie szczególnego organu fundacji, jakim jest jej zarząd.

Zarząd fundacji korporacyjnej liczy przeciętnie 3 osoby. Dokładny rozkład wielkości zarządów fundacji wygląda następująco: w 25% fundacji zarząd jest jednoosobowy, w 20% liczy 2 osoby, w 31% – 3 osoby, w 14% – 4 osoby, a w 10% fundacji – 5 osób lub więcej.

W zarządach 77% fundacji, tak samo jak w 2017 roku, znajdują się przedstawiciele lub przedstawicielki fundatora. W niemal połowie fundacji (47%) wszyscy członkowie zarządu reprezentują firmę założycielską (w 2017 roku taka sytuacja dotyczyła mniejszej części fundacji, bo 42%). W 13% fundacji przedstawiciele firmy stanowią większość składu zarządu, w 7% – dokładnie połowę, a w 11% mniejszość.

Tylko w 4% fundacji zarząd jest jedynym organem fundacji, tzn. nie istnieją w nim inne organy, np. kontroli wewnętrznej. W 86% fundacji istnieje organ nadzoru, jakim jest zazwyczaj rada fundacji, a w 7% fundacji funkcjonuje także rada lub zgromadzenie fundatorów.

”

Bardzo pozytywnie oceniamy fakt, że prawie wszystkie fundacje korporacyjne posiadają dobrowolnie powołane ciało nadzorcze. Jest to przykład realizacji „Standardów działania fundacji korporacyjnych (standard 8: organy fundacji korporacyjnej). Nie mamy pogłębionych danych z badania nt. tych organów, ale byłoby wzorcowo, gdyby w ich skład wchodziła/wchodziły osoba/osoby spoza firmy założycielskiej.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

WSPARCIE FUNDACJI PRZEZ FIRME ZAŁOŻYCIELSKĄ

97% fundacji korporacyjnych otrzymuje wsparcie od swojego fundatora.

Wsparcie finansowe

Wsparcie otrzymywane od fundatora ma najczęściej formę wsparcia finansowego – może na nie liczyć 83% fundacji, czyli nieco mniej niż w 2017 roku, kiedy tego typu pomoc otrzymywało 93% fundacji. I choć obecnie mniejsza grupa fundacji otrzymuje finansowanie od firmy założycielskiej, to deklarują one, że finansowanie to wzrosło. 44% fundacji otrzymujących wsparcie finansowe od fundatora podaje, że jest ono większe niż 5 lat temu (w 2017 roku wzrost wsparcia w perspektywie 5 lat deklarowało 32% fundacji). Kolejne 42% fundacji deklaruje, że rozmiar dofinansowania jest mniej więcej na tym samym poziomie (w 2017 roku – 51%), a 10% twierdzi, że jest ono mniejsze niż 5 lat temu (w 2017 roku było to 13%).

Zaangażowanie pracowników

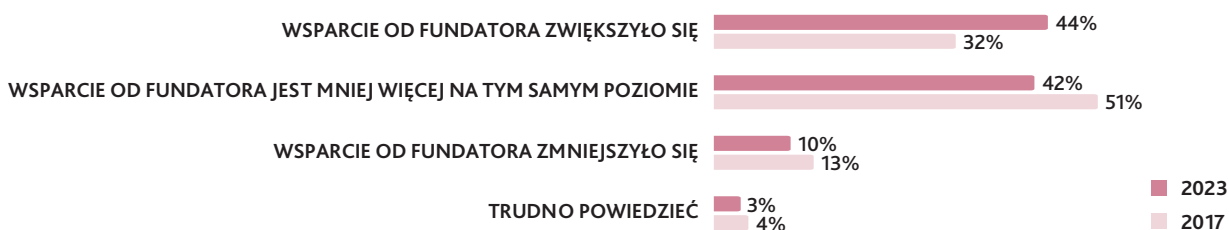
Podobnie, jak to jest w przypadku finansów, fundacje dostają wsparcie w postaci zaangażowania pracowników firmy w działania fundacji – otrzymuje je 82% fundacji. W 39% przypadków pracownicy firmy przekazują darowizny, wpłaty na rzecz fundacji. Jedną z form tego finansowego wsparcia jest payroll, czyli system umożliwiający pracownikom firmy przekazywanie co miesiąc określonej kwoty z wynagrodzenia do wybranej organizacji.

Dane te wskazują, że wsparcie fundacji ze strony pracowników firmy jest coraz powszechniejsze. W 2017 roku 74% fundacji odnotowywało zaangażowanie pracowników, a tylko 15% deklarowało otrzymywanie od nich wpłat. Oznacza to, że ponad 2,5-krotnie wzrosła grupa fundacji otrzymująca wpłaty od pracowników firmy. Ekspertki z fundacji korporacyjnych zauważają, że obie te formy włączania pracowników w działania społeczne wzajemnie się wspierają.

”

W mojej ocenie istnieje powiązanie między zaangażowaniem pracowników w wolontariat a przekazywaniem przez nich środków na organizacje społeczne, np. w formie darowizn, poprzez mechanizm 1% (dziś już 1,5%) podatku dla OPP, czy poprzez payroll. Osoby, które włączają się w wolontariat, chętniej wspierają finansowo inicjatywy społeczne. Widzę zatem możliwość synergii tych dwóch działań i większe zaangażowanie osób w działania społeczne.

Paulina Koszewska
Fundacja PWC

WYKRES: Zmiana wielkości wsparcia finansowego otrzymywanego od fundatora.

Dane na wykresie odnoszą się do fundacji, które otrzymują finansowanie od fundatora. 2023 N = 59 / 2017 N = 70

Fundacje oceniały zmianę w ciągu ostatnich 5 lat.

”

W naszej organizacji funkcjonuje program payroll. Jest to wygodna forma, bo system sam, co miesiąc, pobiera zadeklarowaną kwotę. W każdym momencie można dołączyć, zmienić wysokość zadeklarowanej kwoty, jej podział pomiędzy organizacjami (100% dla jednej lub po 50% dla dwóch wskazanych organizacji) lub zrezygnować ze składek.

Staramy się także poznać i zareagować na przeszkody w korzystaniu z payrolla. Z przeprowadzonej ankiety wynika, że część osób już wspiera inne organizacje, ale też są osoby, które nie wiedzą, co tak naprawdę robią NGOsy. Aby zwiększać świadomość osób pracujących w banku, co roku, w drodze głosowania, pracownicy wybierają dwie organizacje społeczne, na rzecz których następnie mogą dokonać dobrowolnego odpisu od pensji. Dbamy też o to, by informować na temat wspieranych projektów. Co miesiąc wysyłamy newsletter, by osoby korzystające z payrolla widziały, jak „pracują” przekazane przez nich środki i jakie są tego efekty, a także by zachęcić kolejne osoby do skorzystania z systemu. W komunikacji podkreślamy, że liczy się każda złotówka, by zapobiec poczuciu, że kwota, jaką pracownik może przekazać, to za mało.

Marta Tomaszewska
Fundacja BNP Paribas

”

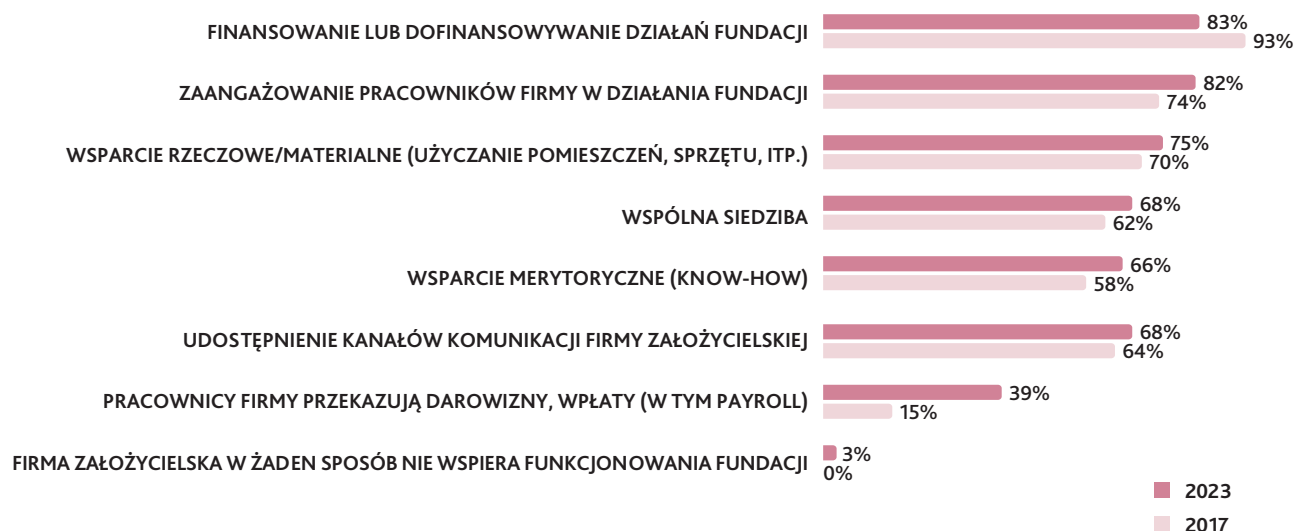
Cieszę się, że 2,5-krotnie wzrosła liczba fundacji otrzymujących wpłaty od pracowników firmy i że dotyczy to obecnie 4 na 10 fundacji. To efekt wieloletnich wysiłków pracowników fundacji korporacyjnych w upowszechnianiu filantropii indywidualnej na poziomie korporacyjnym. Ta tendencja idzie w parze ze stopniowym rozwojem drobnej filantropii indywidualnej w Polsce, również tej regularnej w postaci comiesięcznych wpłat na rzecz organizacji społecznych.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

Wsparcie rzeczowe i operacyjne

Trzy czwarte fundacji (75%) otrzymuje od swojego fundatora wsparcie materialne, w tym korzysta z użyczonego przez niego sprzętu i pomieszczeń. 68% fundacji ma siedzibę współdzieloną z firmą założycielską. Oba te rodzaje wsparcia otrzymuje o 5 – 6 punktów procentowych mniej fundacji niż w 2017 roku.

68% fundacji korzysta z kanałów komunikacji firmy założycielskiej, w 2017 roku robiło to 64% fundacji.

WYKRES: Wsparcie fundacji korporacyjnych przez firmy założycielskie.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji.
2023 N=71 / 2017 N=74

Fundacje mogły wskazać wiele odpowiedzi.

Wsparcie merytoryczne

Dwie na trzy fundacje korporacyjne (66%) otrzymują od fundatora wsparcie merytoryczne w postaci wiedzy, tzw. know-how. Taki wynik oznacza wzrost o 8 punktów procentowych względem 2017 roku.

Podsumowując zmiany we wszystkich wyżej wymienionych formach wsparcia, możemy zaobserwować przesunięcie zaangażowania firm ze wsparcia finansowego na pozafinansowe. Mniejsza część fundacji otrzymuje dofinansowanie swoich działań bezpośrednio od fundatora, choć jednocześnie wzrasta popularność wykorzystania systemu payroll oraz wsparcia merytorycznego i rzeczowego.

ZAKRES AUTONOMII FUNDACJI WOBEC FUNDATORA

Związki fundacji z fundatorem mają nie tylko różną formę, ale też różną intensywność. Trzy czwarte fundacji (74%) deklaruje ścisły związek z firmą założycielską. 5% przyznaje, że aktualnie nie ma związków z fundatorem, a pozostałe 20% organizacji lokuje się pomiędzy tymi skrajnościami. Ponadto 70% fundacji twierdzi, że współpraca z firmą założycielską jest ścisła, komunikacja ma charakter ciągły, istnieje stały przepływ informacji między firmą a fundacją.

Około połowa fundacji (52%) deklaruje, że przedstawiciele firmy założycielskiej uczestniczą wyłącznie w podejmowaniu strategicznych decyzji dotyczących fundacji, a co czwarta (24%) przyznaje, że ten wpływ dotyczy także decyzji operacyjnych.

Wyniki dotyczące wyżej omówionych zagadnień zestawione z danymi z 2017 roku wskazują na pewne rozluźnienie związków fundacji z fundatorami. Przede wszystkim zmniejszyła się grupa fundacji, w których fundator wpływa na decyzje operacyjne (z 33% do 24%). Dodatkowo, choć w obydwu edycjach badania podobna część fundacji określa swoje relacje z fundatorem jako bliskie oraz wskazuje na udział przedstawicieli firmy w podejmowaniu wyłączenie strategicznych decyzji, to obecnie fundacje są mniej kategoryczne w tych deklaracjach (mniejsza grupa zdecydowanie zgadza się z danym stwierdzeniem, a większa wybiera określenie "raczej się zgadzam"). Co więcej, nieco zmniejszyła się grupa fundacji określających swoją współpracę z firmą jako ścisłą, a komunikację jako ciągłą (w 2017 roku było to 78% podmiotów).

*Trzy poniższe wykresy prezentują odpowiedzi na pytanie: „Które stwierdzenie lepiej opisuje relacje między Państwem a fundacją? Dla każdej pary stwierdzeń prosimy wybrać jeden z punktów na skali od 1 do 5, gdzie „1” oznacza, że całkowicie pasują do Państwa fundacji zdania po lewej stronie, a „5” – że całkowicie pasują do niej zdania po prawej stronie”.

OCZEKIWANIA FUNDATORA WOBEC FUNDACJI

W badaniu sprawdziliśmy, jak fundacje odbierają oczekiwania fundatora wobec działań fundacji. Okazuje się, że w ocenie fundacji fundator najczęściej oczekuje realizacji celów społecznych określonych w strategii organizacji (wskazuje na to 66% fundacji) oraz organizowania wolontariatu pracowniczego (39%). W opinii około co piątej fundacji (22%) firma założycielska oczekuje realizacji strategii CSR firmy.

Mniej fundacji zgłasza, że oczekiwaniami fundatora są: kształtowanie wizerunku firmy (18%), wprowadzenie przez fundację nowych programów, działań (17%), zwiększenie przychodów fundacji z innych źródeł niż firma założycielska (15%) oraz dostarczanie firmie danych do raportowania ESG (4%).

6% fundacji deklaruje, że nie rozpoznaje, aby firma założycielska miała jakiegokolwiek oczekiwania względem fundacji.

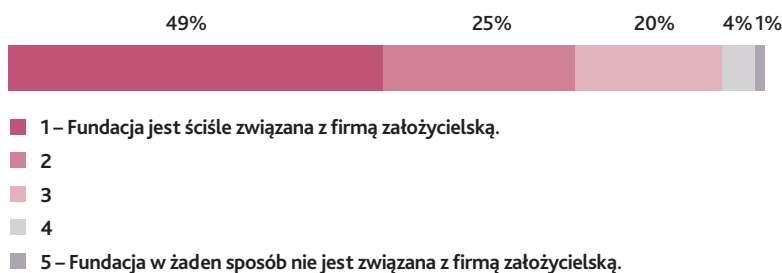
Największą zmianą względem wyników badania z 2017 roku jest zmniejszenie się grupy fundacji zauważających, że fundator oczekuje realizacji strategii CSR firmy oraz wzrost liczby fundacji oceniających, że fundator spodziewa się realizacji celów społecznych zawartych w strategii samej fundacji.

”

O ponad 10% wzrosło przekonanie wśród fundacji, że fundator oczekuje przede wszystkim realizacji celów społecznych, a jednocześnie spadło o ponad połowę oczekiwanie możliwości realizowania strategii CSR fundatora poprzez działania fundacji. To jest dla mnie jeden z najważniejszych wyników niniejszego badania. W mojej ocenie jest to wskaźnik dojrzałości polskiego CSR (a dokładnie CSR firm, które posiadają fundacje). Fundacje nie są od realizacji strategii CSR, bo to strategia biznesowa, a one są powołane do celów społecznych. Cieszę się, że zrozumienie tej różnicy wreszcie się upowszechniło.

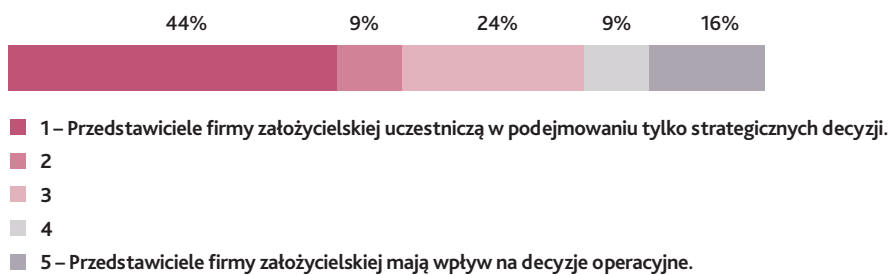
Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

W ankiecie nie pytałyśmy wprost o oczekiwania fundatora dotyczące tworzenia przez fundację innowacyjnych rozwiązań (było pytanie dotyczące wprowadzania przez fundację nowych projektów i działań). W trakcie dyskusji eksperckiej zwrócono jednak uwagę na problematykę innowacyjności fundacji korporacyjnych. Dostęp do biznesowego know-how i wysokich, w porównaniu do innych organizacji społecznych, budżetów, w opinii ekspertki, nie przekłada się na tworzenie w fundacjach innowacji. Przyczyną takiego stanu rzeczy może być z jednej strony postawa fundatora i sposób, w jaki traktuje on fundację, a z drugiej brak presji ze środka fundacji na innowacyjne, skuteczne, faktycznie zmieniające rzeczywistość działania.

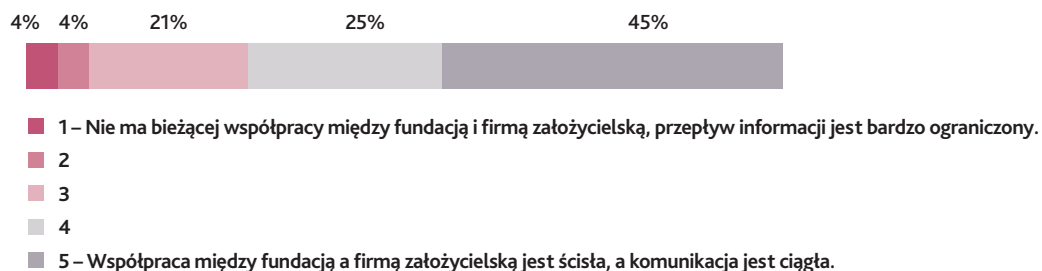
WYKRES: Związek między fundacjami i ich fundatorami.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

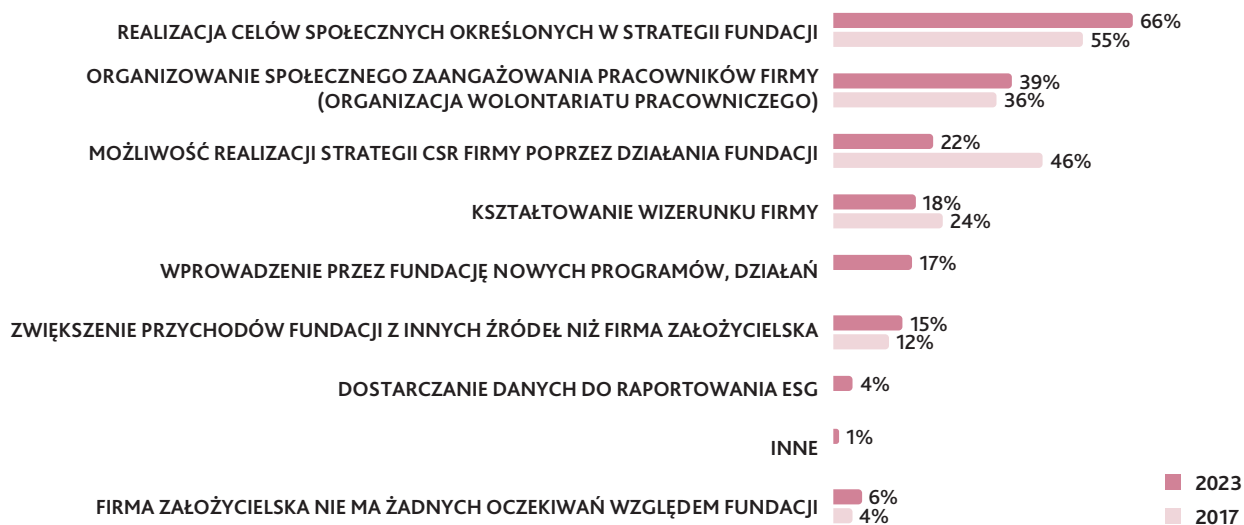
WYKRES: Udział fundatorów w decyzjach fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

WYKRES: Współpraca i komunikacja między fundacjami a ich fundatorami.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

WYKRES: Oczekiwania fundatora wobec działań fundacji w opinii fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

Fundacje mogły wskazać maksymalnie 2 odpowiedzi.

”

Mam perspektywę współpracy z wieloma fundacjami korporacyjnymi, a część z nich obserwuję na przestrzeni 10-15 lat. To, co mnie uderza to fakt, że innowacyjność, która mogłaby płynąć z fundacji korporacyjnych, stamtąd nie płynie. Ubolewam, że grupa organizacji mających ponadprzeciętne budżety i dostęp do światowego know-how nie przynosi na „rynek” pozarządowy nowych rozwiązań.

Jednym z powodów jest – według mnie – to, że wśród zarządów firm, które decydują o budżetach, nie ma wystarczającej wiedzy, a ze strony fundacji nie ma presji na innowacyjność. Mam wrażenie, że pokutuje zbyt konserwatywne podejście do roli fundacji korporacyjnej w firmie. To obecnie dominujące podejście postrzega fundację jako taką, która robi sobie od lat projekty, czasem koordynuje wolontariat pracowniczy, czy sprawozdaje cele w ramach ESG. Natomiast brakuje w tym podejściu traktowania fundacji jako źródła innowacji, wynajdowania nietuzinkowych form i sposobów współpracy, mierzenia wpływu społecznego czy angażowania w działania np. klientów i klientek.

Mirella Panek-Owsiańska
ekspertka CSR i innowacji społecznych

”

Według mnie w wieloletnich współpracach też mogą dziać się rzeczy nowatorskie, jeśli odpowiednio tą współpracą kierujemy. Na pewno warto przyglądać się temu, na ile w fundacjach rozwijamy sami siebie, nasze działania, naszą innowacyjność. Z pewnością mierzenie wpływu społecznego jest dużym wyzwaniem, ale w naszej fundacji podejmujemy się tego.

Marta Tomaszewska
Fundacja BNP Paribas

Odbiorcy, odbiorczynie działań fundacji oraz formy udzielanego wsparcia

Główne fakty

- » Grupy, na rzecz których najczęściej działają fundacje korporacyjne, to **dzieci i młodzież, osoby z niepełnosprawnościami oraz chorzy.**
- » Fundacje oferują wsparcie dla **coraz bardziej zróżnicowanych grup odbiorców i odbiorczyń niż w 2017 roku. Wyraźnie zwiększył się odsetek fundacji, które wspierają seniorów, ofiary kataklizmów i klęsk oraz mniejszości etniczne i narodowe.**
- » Trzy czwarte fundacji (75%) **działa na rzecz różnego rodzaju podmiotów instytucjonalnych, takich jak instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, czy innych podmiotów komercyjnych. Udzielane im wsparcie ma najczęściej charakter finansowy.**
- » **Bezpośrednio na rzecz osób indywidualnych działa 62% fundacji i ponad połowa oferuje pomoc finansową, a 38% przekazuje dary rzeczowe.**

— ODBIORCY I ODBIORCZYNI DZIAŁAŃ FUNDACJI KORPORACYJNYCH

Grupą najczęściej wspieraną przez fundacje korporacyjne są dzieci i młodzież – pomaga im obecnie 69% fundacji, to o 8 punktów procentowych mniej niż w 2017 roku. Na innych grupach skupia się znacznie mniej fundacji, co czwarta działa na rzecz osób z niepełnosprawnościami (25%) lub na rzecz osób chorych (24%)

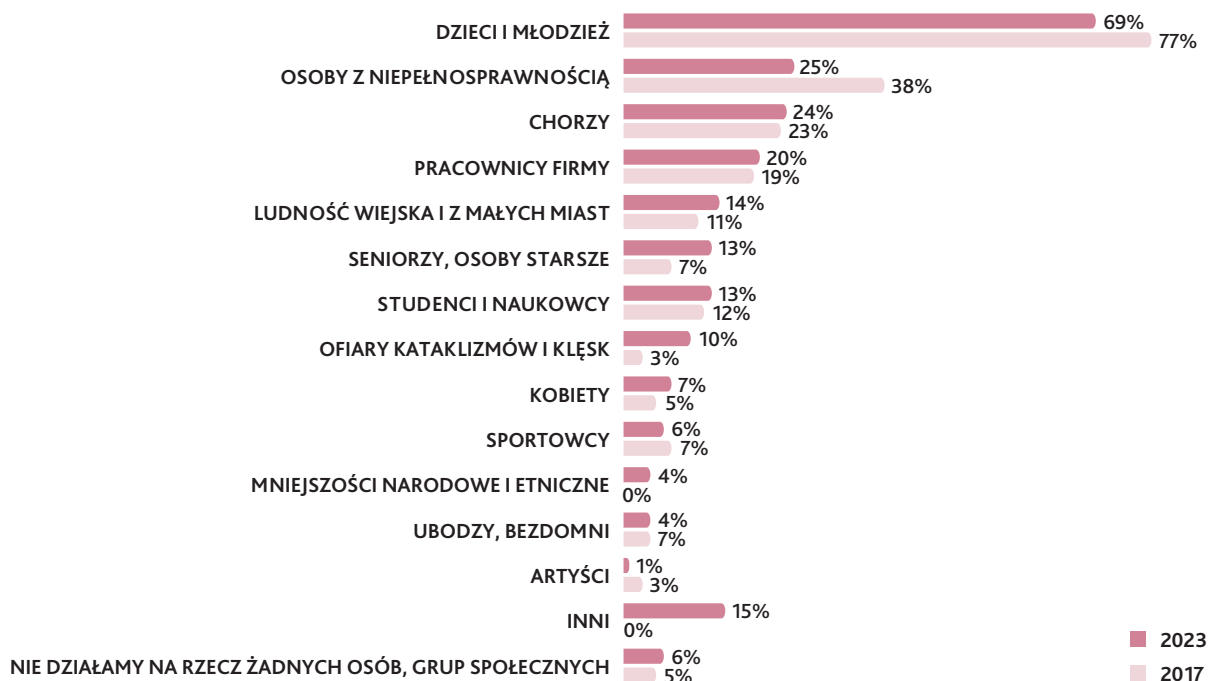
Deklaracje fundacji korporacyjnych na temat grup beneficjentów świadczą o tym, że fundacje oferują wsparcie dla coraz bardziej zróżnicowanych grup odbiorców i odbiorczyń. W porównaniu do 2017 roku wyraźnie zwiększył się odsetek fundacji, które wspierają seniorów, ofiary kataklizmów i klęsk oraz mniejszości etniczne i narodowe. Jednocześnie spadł odsetek fundacji działających na rzecz dotąd najbardziej powszechnych kategorii beneficjentów i beneficjentek: dzieci i młodzieży oraz osób z niepełnosprawnościami.

Warto też zwrócić uwagę, że aż 15% fundacji wybrało w 2023 roku opcję „inne” i podawało takie przykłady odbiorców jak: weterani, kombataneci lub osoby represjonowane, przedstawiciele służb mundurowych oraz ich rodziny, zawodowi kierowcy, nauczyciele, ofiary przestępstw, osoby dorosłe, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, osoby znajdujące się w trudniejszej sytuacji życiowej, osoby uchodźcze, współpracownicy firmy oraz ich rodziny w trudnych sytuacjach życiowych. Można zatem zaobserwować, że fundacje decydując się na pracę z bardzo różnymi grupami społecznymi, uwzględniają przy tym sytuację społeczno-polityczną i takie czynniki jak np. starzejące się społeczeństwo czy kryzys humanitarny.

”

Powoli spada odsetek fundacji, które kierują swoje działania do dzieci i młodzieży. Ta grupa odbiorców ciągle jest dominująca, ale prawie podwoiła się liczba fundacji, które wspierają osoby starsze. Fundacje korporacyjne zrozumiały, że aby zbudować swoją rozpoznawalność, warto wyróżnić się, wybierając mniej popularne grupy. Z powodzeniem udało się to np. Fundacji Biedronki, która pomaga osobom starszym i bardzo szybko została skojarzona z tą tematyką.

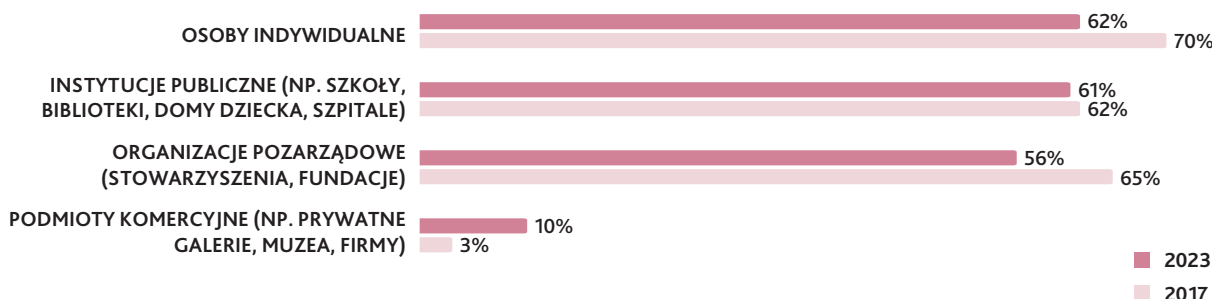
Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

WYKRES: Osoby będące odbiorcami i odbiorczyniami działań fundacji korporacyjnych.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

Fundacje mogły wskazać wiele odpowiedzi (poza odpowiedzią wykluczającą: nie działamy na rzecz żadnych osób, grup społecznych).

WYKRES: Bezpośredni beneficjenci działań fundacji korporacyjnych.

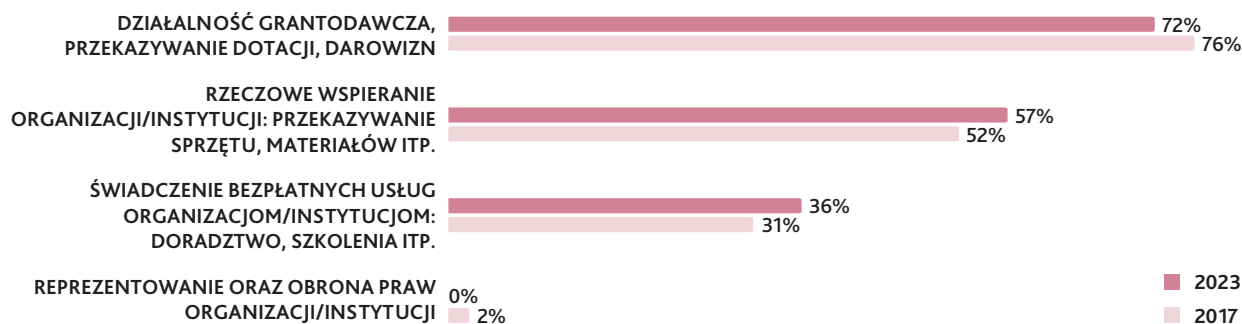
Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

Fundacje mogły wskazać wiele odpowiedzi.

Fundacje korporacyjne mogą realizować swoją misję, działając samodzielnie, bezpośrednio lub poprzez pośrednictwo innych podmiotów. Przyjrzyjmy się bezpośrednim odbiorcom i odbiorczyniom działań fundacji, czyli osobom i instytucjom, którym fundacja przekazuje wsparcie lub świadczy usługi. 79% działa na rzecz różnego rodzaju podmiotów instytucjonalnych. Najczęściej są to instytucje publiczne, takie jak szkoły, biblioteki, domy dziecka czy szpitale – wymienia je 61% fundacji korporacyjnych. 56% fundacji deklaruje wsparcie dla organizacji pozarządowych (nieco mniej niż w poprzednich latach). Z kolei największy wzrost od 2017 roku nastąpił w odsetku fundacji, które działają na rzecz podmiotów komercyjnych takich jak prywatne galerie, muzea czy firmy. W po-

przedniej edycji badania tylko 3% fundacji deklaruowało takich odbiorców swoich działań, a obecnie co dziesiąta fundacja wspiera podmioty komercyjne. Bezpośrednio na rzecz osób indywidualnych działa 62% fundacji.

Dwie na trzy (67%) fundacje korporacyjne deklarują, że w ciągu ostatnich 3 lat dookreśliły i uszczegółowiły cele lub obszary tematyczne projektów, które chcą wspierać. Prawie połowa z tej grupy (32%) zrobiła to w znacznym stopniu, a reszta w stopniu nieznacznym. Deklaracje dotyczące doprecyzowania obszaru zainteresowania fundacji spadły w stosunku do 2017 roku o 9 punktów procentowych. Być może dlatego, że część organizacji już przeszła taki proces i obecnie skupia się na osiągnięciu efektów w wybranej przez siebie dziedzinie.

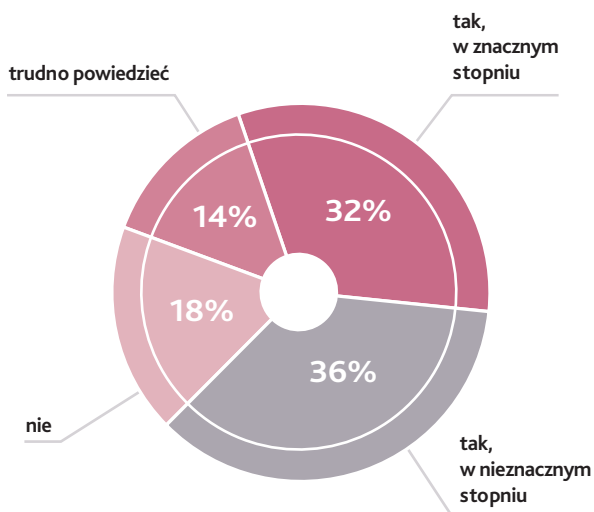
WYKRES: Działania fundacji korporacyjnych na rzecz podmiotów instytucjonalnych.

Dane na wykresie odnoszą się do tych fundacji, które zadeklarowały, że udzielają wsparcia podmiotom instytucjonalnym. 2023 N=53 / 2017 N=58.

FORMY WSPARCIA PODMIOTÓW INSTYTUCJONALNYCH

Jak opisałyśmy powyżej, 75% fundacji korporacyjnych działa na rzecz różnego rodzaju podmiotów instytucjonalnych. Wsparcie udzielane organizacjom pozarządowym, instytucjom publicznym czy podmiotom komercyjnym ma najczęściej charakter finansowy – zdecydowana większość fundacji (72%) przyznaje dotacje, prowadzi działalność grantodawczą lub przekazuje darowizny. Ponad połowa podmiotów (57%) wspiera beneficjentów instytucjonalnych w sposób rzeczowy, na przykład przekazując sprzęt lub materiały. Zaś co trzecia fundacja (36%) świadczy bezpłatne usługi i dzieli się z podmiotami instytucjonalnymi tzw. know-how ze świata biznesu podczas szkoleń lub poprzez doradztwo.

Większość fundacji grantodawczych pracujących na rzecz odbiorców instytucjonalnych udziela długofalowego wsparcia przynajmniej części swoich beneficjentów. 63% fundacji wspierających finansowo podmioty instytucjonalne przyznaje, że wśród ich beneficjentów są tacy, którym udzielano dofinansowanie przez co najmniej 3 lata z rzędu. Taka forma współpracy pozwala na większą stabilność w działaniu, a jednocześnie zwiększa szansę na osiągnięcie trwałych rezultatów i realnej zmiany w interesującym fundację obszarze. Stałe wsparcie jest szczególnie ważne dla innych organizacji pozarządowych, z którymi współpracują fundacje korporacyjne. W 2017 roku tego typu długofalowe dofinansowanie oferowało 61% fundacji.

WYKRES: Deklaracje dotyczące dookreślenia celów lub obszarów tematycznych wspieranych projektów w ciągu ostatnich 3 lat.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71

CASE STUDY: PARTNERSTWO STRATEGICZNE Z NGO JAKO POŁĄCZENIE SIŁ

Dobre praktyki wśród fundacji korporacyjnych

Fundacje korporacyjne często realizują swoją misję i cele poprzez współpracę z innymi organizacjami. Współpraca ta może przybierać rozmaite formy i mieć różny zakres. Omawiamy przykład partnerstwa strategicznego pomiędzy Fundacją BNP Paribas a Fundacją Ocalenie i Stowarzyszeniem WIOSNA na podstawie rozmowy z Martą Tomaszewską i Marią Gawlikowską, pracowniczkami fundacji korporacyjnej.

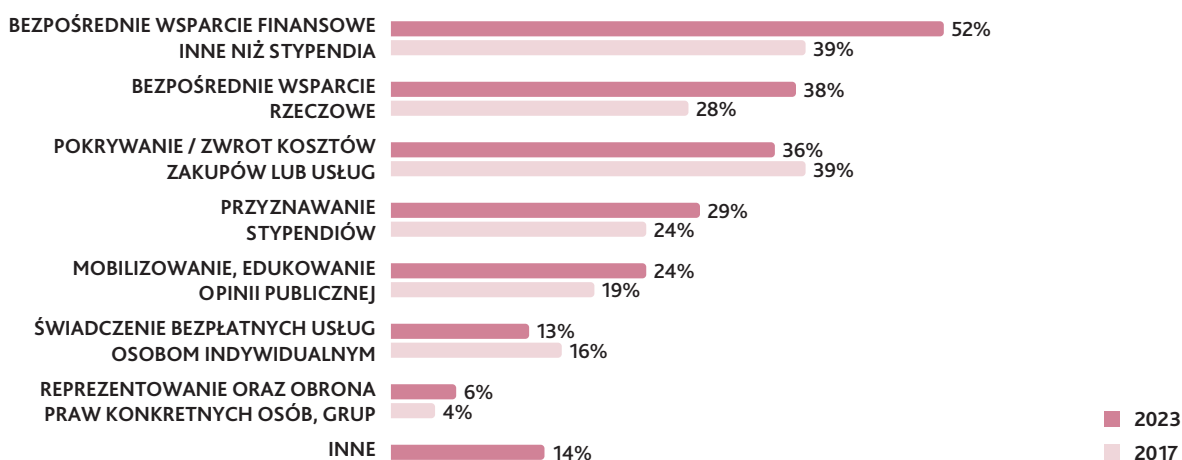
Fundacja BNP Paribas współpracuje z wieloma organizacjami pozarządowymi, ale z Fundacją Ocalenie i Stowarzyszeniem Wiosna robi to w sposób stały i od wielu lat. Kooperacja Fundacji BNP Paribas z Fundacją Ocalenie rozpoczęła się w 2016 roku, a ze Stowarzyszeniem Wiosna w 2018 roku. Partnerstwo z pierwszą z wymienionych organizacji zrodziło się ze wspólnych doświadczeń programowych, a drugie zostało zainicjowane przez pracowników i pracowniczki Banku BNP Paribas, którzy angażowali się w akcję „Szlachetna Paczka” i chcieli zachęcić do tego inne osoby. Jak podkreślają pracowniczki fundacji, obie te współpracy są połączeniem sił i motywują do dalszego działania.

W długofalowej współpracy ważne jest wzajemne zaufanie i zaangażowanie obu stron. Marta Tomaszewska tak komentuje rolę fundacji w partnerstwie z Fundacją Ocalenie: „My jesteśmy fundacją, która nie tylko przekazuje środki na działania, ale również tworzy i ewaluje programy oraz ciągle dostosowuje je do nowych potrzeb. Staramy się być pomoc-

ni i nie przeszkadzać, bo wiemy, że znajomość problematyki związanej z migrantami i uchodźcami jest po stronie Fundacji Ocalenie. My za to możemy służyć swoją wiedzą ekspercką w realizacji programów stypendialno-rozwojowych”. Fundacje realizują razem program „Wiedza do potęgi”, który jest skierowany do uczniów i uczennic z doświadczeniem uchodźczym. Główną korzyścią z tej współpracy jest połączenie zasobów, zarówno finansowych, jak i ludzkich, co daje organizacji partnerskiej stabilność finansową i możliwość planowania działań.

W budowaniu długofalowego partnerstwa istotne są też spójne wartości i misja. Maria Gawlikowska, która odpowiada za współpracę ze Stowarzyszeniem Wiosna, podkreśla, że: „Idea mądrego pomagania jest wartością, która połączyła nas ze Stowarzyszeniem Wiosna. Nie chodzi nam o to, żeby zapewnić komuś jednorazowe wsparcie, lecz dać bodziec do zmiany.” Fundacja BNP Paribas współpracuje ze Stowarzyszeniem Wiosna, przekazując jej wsparcie finansowe, ale również wzajemnie wspierając się komunikacyjnie i promocyjnie. Poza tym fundacja koordynuje wolontariat pracowniczy w banku BNP Paribas, który polega na przygotowywaniu pomocy rzeczowej w ramach akcji „Szlachetna Paczka”. Fundacja nie przerwała partnerstwa pomimo kryzysu wizerunkowego w Stowarzyszeniu Wiosna, lecz jednogłośnie podjęła decyzję o tym, żeby wspierać stowarzyszenie w radzeniu sobie z trudnościami.

Pracowniczki Fundacji BNP Paribas wskazują, że wyzwaniem we współpracy biznesu i NGO może być inna kultura organizacyjna. Pomocne jest to, aby już od początku współpracy określić jej ramy i zasady, po każdej stronie wyznaczyć osobę odpowiedzialną za komunikację, a także być otwartym na wzajemne potrzeby i ewentualne różnice. Obie pracowniczki fundacji zgodnie podsumowują: „Drogi długofalowego partnerstwa jest wiele. Można wybrać zarówno

WYKRES: Działania fundacji korporacyjnych na rzecz osób indywidualnych.

Dane na wykresie odnoszą się do tych fundacji, które zadeklarowały, że udzielają wsparcia osobom indywidualnym. 2023 N=43 / 2017 N= 52.

organizację z dużym doświadczeniem, jak i młodą organizacją, która dopiero się rozwija. Zawsze stawiamy na poznanie się, poszukanie organizacji, która ma wspólne cele i wartości. A potem potrzebna jest szczerść, otwartość i uczciwość”.

FORMY WSPARCIA OSÓB INDYWIDUALNYCH

62% fundacji korporacyjnych wspiera osoby fizyczne. Ponad połowa takich podmiotów (52%) udziela pomocy finansowej w innej formie niż stypendia, np. w postaci zapomóg i ten odsetek wzrósł o 13 punktów procentowych w porównaniu do 2017 roku. 38% fundacji, które działają na rzecz osób indywidualnych, przekazuje im dary rzeczowe. Podobna część fundacji pomaga osobom fizycznym, pokrywając lub zwracając koszty zakupów produktów (np. leków) czy usług (np. leczenie, rehabilitacja).

Przyznawaniem stypendiów zajmuje się nieco większa część fundacji niż w 2017 roku – obecnie robi to 29% fundacji działających na rzecz osób fizycznych. Prawie co czwarty z podmiotów (24%) mobilizuje i edukuje opinię publiczną, np. poprzez kampanie społeczne, debaty, konferencje, wydawanie czasopism czy raportów. 14% fundacji zadeklarowało, że wspiera osoby indywidualne w inny sposób, wymieniając takie formy pomocy jak: organizowanie warsztatów, małe granty dla osób fizycznych na realizację oddolnych inicjatyw, popularyzacja sztuki, publikacje, zakup prac od artystów i promocja ich twórczości, prowadzenie drużyny sportowej, organizacja płatnych staży dla osób z niepełnosprawnościami.

Udzielanie długotrwałego wsparcia finansowego jest mniej powszechne wśród fundacji działających na rzecz odbiorców indywidualnych niż tych, które wspierają odbiorców instytucjonalnych. 42% fundacji wspomagających finansowo osoby indywidualne w formie stypendiów przyznaje, że wśród ich beneficjentów i beneficjentek są osoby, którym udzielano wsparcia finansowego przez minimum 3 lata z rzędu. W 2017 roku długofalowe wsparcie finansowe osób indywidualnych było bardziej powszechne, deklarowało je 66% fundacji przyznających stypendia.

”

Znaczący wzrost bezpośredniego udzielania pomocy finansowej osobom indywidualnym jest oczywistą konsekwencją rosyjskiej inwazji w Ukrainie i napływu przymusowych migrantów do Polski. Fundacje zaangażowały się nie tylko w pomoc poprzez organizacje społeczne, ale także bezpośrednio wspierają osoby, które przyjechały do Polski z Ukrainy. Działo się to również w ramach wolontariatu pracowniczego, a zaangażowani w wolontariat pracownicy zaczęli dopytywać o przeznaczenie środków, które mogą otrzymać od fundacji, właśnie na bezpośrednią pomoc bytową dla poszczególnych osób.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

Praca w fundacjach korporacyjnych

Główne fakty

- » **Od dekady poziom zatrudnienia w fundacjach korporacyjnych pozostaje na tym samym poziomie – 77% fundacji zatrudnia płatnych pracowników lub pracowniczkę.**
- » **Powiększa się grupa fundacji, które mają duże, ponad 10-osobowe zespoły pracownicze. Na tak liczny personel może liczyć już 20% fundacji.**
- » **Rośnie odsetek fundacji korzystających ze wsparcia pracowników i pracowniczek delegowanych przez fundatora. Ta sytuacja dotyczy już 70% fundacji,**
- » **Fundacje coraz częściej angażują wolontariuszy zewnętrznych, spoza firmy założycielskiej, robi to 40% fundacji.**

W pracę w fundacjach korporacyjnych zaangażowane są osoby, które włączają się w działania fundacji na różnych zasadach, są to:

- pracownicy opłacani przez fundację (etat lub inne formy umowy, np. samozatrudnienie, regularne zlecenia itp.),
- osoby zatrudnione w firmie założycielskiej, działające na rzecz fundacji w czasie swoich godzin pracy,
- osoby zatrudnione w firmie założycielskiej, działające na rzecz fundacji po godzinach pracy, wolontarystycznie,
- wolontariusze niezatrudnieni w firmie założycielskiej, pracujący nieodpłatnie na rzecz fundacji.

Dwie pierwsze grupy tworzą zespół płatnych pracowników i pracowniczek fundacji (niezależnie od tego, jaka instytucja opłaca ich zatrudnienie). Dwie pozostałe kategorie osób to wolontariusze i wolontariuszki działający bezpośrednio na rzecz fundacji.

ZATRUDNIENIE W FUNDACJACH KORPORACYJNYCH

77% fundacji korporacyjnych zatrudnia płatnych pracowników i pracowniczkę. Oznacza to, że od dekady poziom zatrudnienia w fundacjach korporacyjnych pozostaje na tym samym poziomie – badanie w 2012 roku wykazało, że 76% fundacji korporacyjnych ma regularnych, płatnych pracowników.

Zespoły fundacji są raczej niewielkie, choć porównując zmianę ich struktury w czasie, możemy zaobserwować sukcesywne powiększanie się zespołów. W 2012 roku tylko 7% fundacji miało ponad 10-osobowy zespół, w 2017 roku dotyczyło to 10% podmiotów, a w 2023 – już 20%. Jednocześnie podobna część fundacji co dekadę temu, bo 20%, zatrudnia tylko jedną osobę (w 2017 roku było to 14%, a w 2012 – 22%).

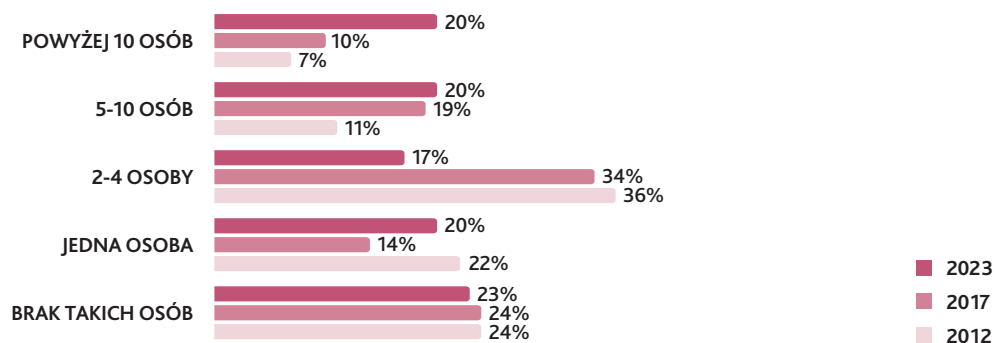
Poza bezpośrednim zatrudnianiem pracowników, część fundacji korzysta z pracy osoby lub osób, które są zatrudnione w firmie założycielskiej, ale ta deleguje pracownika lub pracowniczkę do wykonywania pracy na rzecz fundacji w ramach swoich godzin pracy. Ta sytuacja dotyczy już 70% fundacji, czyli jest to rozwiązanie wykorzystywane znacznie częściej niż w 2017 czy 2012 roku (deklarowało je odpowiednio 36% i 49% fundacji).

PRACA SPOŁECZNA NA RZECZ FUNDACJI KORPORACYJNYCH

Osoby zatrudnione w firmie założycielskiej angażują się też w działania fundacji wolontarystycznie, poza swoimi godzinami pracy. Na takie wsparcie może liczyć 52% fundacji, czyli mniej niż w przeszłości (w 2012 i 2017 roku 65% fundacji zgłaszało otrzymywanie takiego wsparcia).

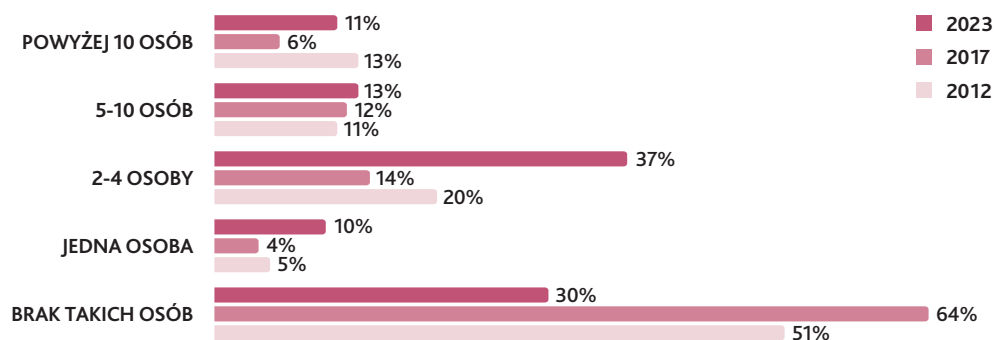
WYKRES: Liczba osób zatrudnionych w fundacjach.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

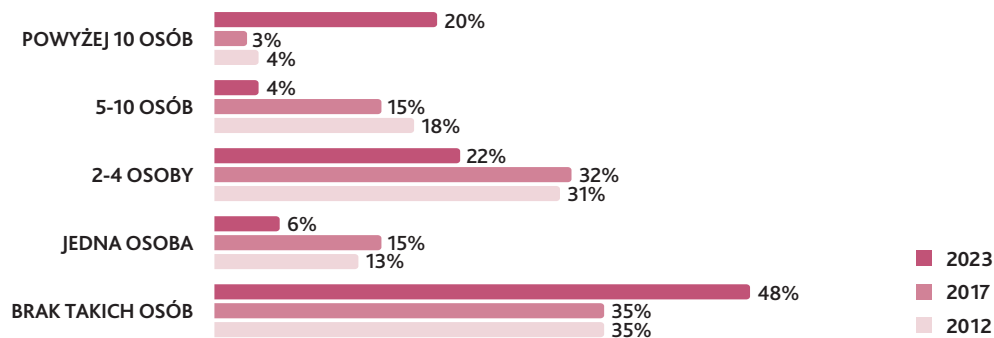
WYKRES: Liczba osób zatrudnionych w firmie założycielskiej delegowanych do pracy w fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

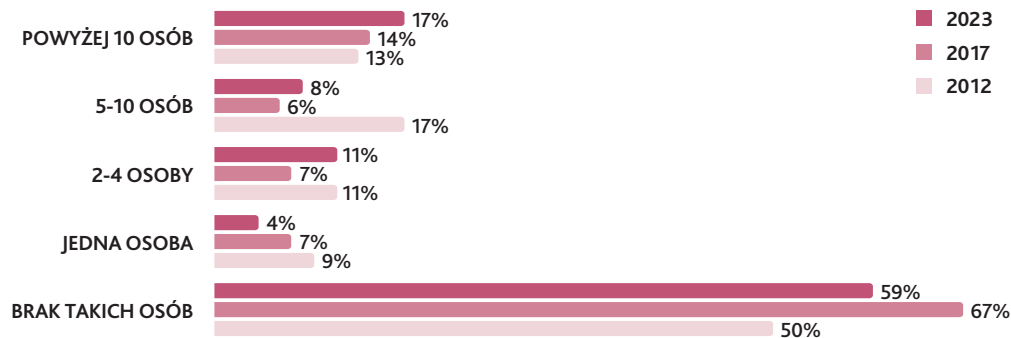
WYKRES: Liczba osób zatrudnionych w firmie założycielskiej, pracujących w fundacji wolontarystycznie, poza swoimi godzinami pracy.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

WYKRES: Liczba wolontariuszy niezatrudnionych w firmie założycielskiej.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

Od poprzedniego badania podwoiła się grupa fundacji, które zatrudniają ponad 10 pracowników. Świadczy to o tym, że wyłania się grupa dużych organizacji, które inwestują w profesjonalne zespoły. Nie jest to dziwne, biorąc pod uwagę rosnącą specjalizację, coraz bardziej złożone raportowanie (w tym ESG), obsługę wolontariatu. Jednocześnie zastanawia, utrzymujący się na tym samym poziomie, odsetek fundacji, które nie zatrudniają ani jednej osoby (ok 1/4).

Zwiększyła się znacząco liczba osób zatrudnionych u fundatora i delegowanych do pracy w fundacji. Może wynikać to z faktu, że część pracowników ma tzw. dzielone etaty lub jest zatrudniona przez firmę, aby móc korzystać z różnych grupowych benefitów (ubezpieczenia na życie, emerytalne, zdrowotne, karty sportowe, itp.).

Na uwagę zasługuje skokowy wzrost pracowników fundatora, którzy pomagają fundacji wolontarystycznie. Być może jest to związane z nadprogramowymi działaniami fundacji w związku z pandemią Covid-19 i wojną w Ukrainie, których nie sposób zrealizować niewielkimi zasobami ludzkimi.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

Fundacje angażują też wolontariuszy i wolontariuszki niezwiązanych z firmą założycielską. Robi to 40% fundacji, czyli nieco więcej niż w 2017 roku, ale mniej niż w 2012, kiedy angażowanie wolontariuszy zewnętrznych deklarowała połowa fundacji.

Porównując obecny stan płatnego personelu oraz grona wolontariuszy, włączających się w działania fundacji korporacyjnych, do wyników badania z 2017 roku można zaobserwować zmiany polegające na:

- powiększaniu się płatnych zespołów fundacji,
- częstszym korzystaniu przez fundacje ze wsparcia pracowników delegowanych przez fundatora,
- częstszym angażowaniu wolontariuszy zewnętrznych, spoza firmy założycielskiej.

Wolontariat pracowniczy

Główne fakty

- » **40% fundacji korporacyjnych organizuje pracownikom firmy założycielskiej wolontariat pracowniczy na rzecz innych organizacji lub instytucji. Coraz częściej jest to regularny wolontariat, a nie tylko sporadyczny.**
- » **Połowa fundacji ma wyznaczoną osobę lub osoby, które w ramach swoich obowiązków zajmują się organizacją wolontariatu pracowniczego. Więcej zaś (61%) ma wyodrębniony budżet na takie działania.**
- » **Dwie trzecie fundacji organizujących wolontariat (68%) decyduje się na przekazywanie grantów dla wolontariuszy i wolontariuszek z firmy założycielskiej.**

SKALA WOLONTARIATU PRACOWNICZEGO

40% fundacji korporacyjnych organizuje pracownikom firmy założycielskiej wolontariat pracowniczy na rzecz innych organizacji lub instytucji. To o 8 punktów procentowych więcej niż w 2017 roku, więc popularność wolontariatu pracowniczego wśród fundacji korporacyjnych nadal rośnie. Co istotne, zarówno 20% fundacji deklaruje, że zajmuje się organizacją wolontariatu w sposób systematyczny, jak i taki sam odsetek fundacji robi to sporadycznie. Sześć lat temu te proporcje nie były tak wyrównane i spośród 32% fundacji organizujących wolontariat pracowniczy mniejsza część podmiotów robiła to regularnie, a większa – sporadycznie.

Ekspertki i eksperci z fundacji korporacyjnych podkreślają, że rosnący udział ogółu pracowników fundatora w wolontariacie jest związany m.in. ze zmianą pokoleniową w korporacjach i otwartością młodych osób. Młodzi chętniej angażują się w takie aktywności. Istotna też jest transformacja technologiczna fundacji, dzięki której mają one do dyspozycji rozwiązania ułatwiające organizację wolontariatu.

”

Wolontariat pracowniczy staje się coraz silniejszym trendem w dużych fundacjach korporacyjnych. Funkcjonuje także dużo rozwiązań, które pomagają fundacjom w zarządzaniu wolontariatem, są to np. platformy do organizacji wolontariatu. To istotna zmiana względem 2017 roku. Zmianę tę wspiera też postawa młodego pokolenia, które przychodzi do pracy w firmach i jest chętne do uczestniczenia w pomaganiu.

Marzena Atkielska
Fundacja Santander

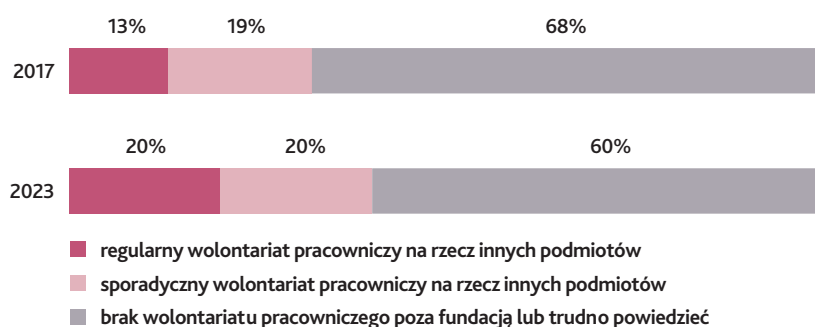
”

W ostatnich latach dokonała się cyfryzacja działań fundacji korporacyjnych. Pojawiły się programy, które pomagają w zarządzaniu fundacją, czasem pracy, działalnością grantodawczą, stypendialną oraz właśnie wolontariatem pracowniczym. Jeszcze niedawno takie rozwiązania miały tylko jedna fundacja, a dziś jest to swego rodzaju rynkowy standard.

Paulina Koszewska
Fundacja PWC

ZASOBY POZWALAJĄCE NA ORGANIZACJĘ WOLONTARIATU PRACOWNICZEGO

Większość fundacji zajmujących się organizacją wolontariatu pracowniczego (61%) ma wyodrębniony budżet na jego organizację. Oznacza to wzrost w stosunku do poprzedniej edycji badania – w 2017 roku 50% badanych podmiotów miało budżet na organizację wolontariatu pracowniczego. Ponadto dwie trzecie fundacji organizujących wolontariat pracowniczy (68%) dysponuje środkami na granty dla wolontariuszy i wolontariuszek z firmy założycielskiej. Granty pozwalają wolontariuszom pokryć koszty związane z realizacją ich przedsięwzięć.

WYKRES: Odsetek fundacji, które organizują pracownikom firmy założycielskiej wolontariat pracowniczy na rzecz innych organizacji lub instytucji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

WYKRES: Budżet na organizację wolontariatu pracowniczego w 2023 roku.

Dane na wykresie odnoszą się do fundacji organizujących wolontariat pracowniczy. N=28

Równolegle spada odsetek fundacji, które mają osobę lub zespół oddelegowany do organizacji wolontariatu pracowniczego. Zasoby kadrowe przeznaczone do organizacji takiego wolontariatu ma obecnie tylko co druga fundacja (50%), która podejmuje aktywność wolontariacką, to o 17 punktów procentowych mniej niż w 2017 roku. Widać zatem, że więcej fundacji niż 6 lat temu ma wyodrębnione budżety na organizację wolontariatu, ale mniej podmiotów posiada oddelegowane do tego zadania osoby. Można przypuszczać, że ma to związek z cyfryzacją procesu zarządzania wolontariatem pracowniczym, o czym wspominały cytowane wyżej ekspertki.

Warto również podkreślić, że co czwarta organizacja (25%) nie ma wyodrębnionych żadnych zasobów (osobowych ani finansowych) na organizowanie wolontariatu pracowniczego, ale mimo to podejmuje takie działania.

CASE STUDY: WOLONTARIAT DOPASOWANY DO POTRZEB

Dobre praktyki wśród fundacji korporacyjnych

Coraz więcej fundacji korporacyjnych zajmuje się organizacją wolontariatu dla pracowniczek i pracowników firmy założycielskiej. Fundacja Citi Handlowy im. Leopolda Kronenberga rozwija program wolontariatu pracowniczego od 2005 roku i obecnie 30% zespołu Citi w Polsce angażuje się w różnego rodzaju działania wolontariackie. O rozwoju wolontariatu pracowniczego opowiedziała nam szefowa zespołu Fundacji Paulina Zalewska.

Fundacja Citi Handlowy wspiera zaangażowanie społeczne pracowników i pracowniczek banku na wiele różnych sposobów. Oferuje możliwość zaangażowania się w pojedyncze aktywności, zrealizowanie swojego projektu, a także daje sposobność udziału w programie mentoringowym. Jak opisuje Paulina Zalewska: „Bardzo dbamy o to, aby wolontariat był dostosowany do potrzeb zarówno pracowników, jak i odbiorców tego działania. Było kilka takich projektów, gdzie proponowaliśmy aktywności i wydawało mi się, że będą strzałem w dziesiątkę, a wcale tak nie było. Z biegiem lat nauczyliśmy się, aby jak najwięcej pytać. Pytamy organizacje czy podmioty, na rzecz których chcemy działać, pytamy również wolontariuszy o rodzaj wolontariatu, jakiego chcą się podjąć: czy wolą projekt krótki, czy całodzienny, bardziej fizyczny, czy właśnie taki oparty na zaangażowaniu merytorycznym i ich wiedzy eksperckiej.” Pomocny w tym działaniu jest system informatyczny Benevity (globalny system wspomagania wolontariatu), dzięki któremu wolontariusze i wolontariuszki mogą wyszukać interesujące ich projekty społeczne, śledzić własne zaangażowanie w wolontariat oraz poznawać inicjatywy wspierane przez naszą fundację.

Sprawdzonej formą angażowania pracowników i pracowniczek jest konkurs grantowy, w którym zainteresowane osoby mogą składać projekty indywidualne oraz aplikować o granty na ich realizację, obecnie w wysokości 3 tys. złotych. W tej formule wolontariusze i wolontariuszki mają bardzo dużą niezależność. Osoba zgłaszająca projekt jest liderem, tworzy budżet, wymyśla zakres działań, zaprasza innych do współpracy. Ten ostatni aspekt jest szczególnie ważny dla fundacji i jest warunkiem realizacji projektu – lider czy liderka projektu powinni zaangażować w działanie minimum 10 osób z Citi. Jak podkreśla szefowa zespołu fundacji: „Dzięki temu, że baza aktywnych wolontariuszy jest duża, idea wolontariatu się rozprzestrzeniła. Każda osoba w nią zaangażowana, promuje wolontariat w swoim otoczeniu. Taki marketing szeptany świetnie się sprawdza, więc cały czas prosimy, żeby doświadczeni wolontariusze i wolontariuszki zachęcali innych do udziału”.

Wolontariat pracowniczy jest częścią kultury organizacyjnej firmy i jest promowany jako standard w Citi. Współpraca między fundatorem a fundacją jest niezbędna, ale, poza samą zgodą na organizację działań wolontariackich, liczy się również zaangażowanie osób zarządzających taką aktywnością. Jak wspomina pracowniczka fundacji: „Wolontariat jest wpisany w strukturę, bardzo umocowany w Citi, głównie dzięki decyzjom i zaangażowaniu całego zarządu w działania wolontariackie przynajmniej raz w roku. Wtedy też menadżerki i menadżerowie zachęcają do wolontariatu. Jest to z pewnością silne wzmocnienie tej idei, w myśl zasady, że przykład idzie z góry”. Dodatkowym rozwiązaniem systemowym, które ma promować ideę wolontariatu jest zasada, że każdy wyjazd integracyjny zespołu Citi zawiera element działań społecznych. To alternatywa dla typowych gier teambuildingowych i sposób na promowanie idei wolontariatu. Tutaj inicjatywa i organizacja działań jest w całości po stronie fundacji, ale wcześniej zbierane są potrzeby danego zespołu. Tak opisuje ten proces Paulina Zalewska: „Trzeba mieć świadomość zarówno potrzeb odbiorców, jak i grupy wolontariuszy biorących

udział w danym projekcie. Obserwować i elastycznie dopasowywać swoje pomysły do sytuacji. Takie „rozeznanie terenu” jest naprawdę ważne. Jeśli uda się dopasować rodzaj działań do oczekiwań i możliwości wolontariuszy, a jednocześnie odpowiedzieć na potrzeby odbiorców danego projektu, to jest duża szansa na powrót wolontariuszy przy kolejnych inicjatywach np. w konkursie grantowym. I tak się dzieje”.

Kolejną możliwością zaangażowania się w wolontariat pracowniczy jest program mentoringowy, w którym pracownicy i pracowniczki Citi angażują się jako mentorzy osób chcących rozwijać się zawodowo. Jest to program realizowany w partnerstwie z innymi organizacjami, m.in. z Fundacją Edukacyjną Perspektywy, Siecią Przedsiębiorczych Kobiet, Fundacją Think!, Fundacją Ashoka oraz Fundacją Mamo Pracuj. Rocznie w mentoring angażuje się ponad 100 pracowników i pracowniczek Citi, podczas gdy w inne działania wolontariackie ok. 3-3,5 tys. osób. Wolontariat kompetencyjny jest dużo bardziej wymagający dla wolontariuszy i wolontariuszek, gdyż wymaga poświęcenia większej ilości czasu oraz zaangażowania swoich umiejętności, które na co dzień wykorzystuje się również w pracy. Jak komentuje szefowa zespołu fundacji: „Gdy wprowadzaliśmy program mentoringowy, myślałam, że będzie cieszył się co najmniej tak samo dużym zainteresowaniem jak np. wolontariat akcyjny. Było dla mnie dużym zaskoczeniem, że grupa mentorów nie powiększała się w zawrotnym tempie. Okazało się, że osoby, które wykonują na co dzień pracę merytoryczną, biurową, często wolą w ramach wolontariatu zaangażować się w prace fizyczne. Program jednak stale się rozwija, szczególnie ostatnio, kiedy proponujemy działania w ramach wsparcia osób z doświadczeniem migracji.”

Fundacja Citi Handlowy im. Leopolda Kronenberga rozwija program wolontariatu pracowniczego od 18 lat i, jak podkreśla Paulina Zalewska, dzieje się to metodą prób i błędów. Najważniejszy wniosek z tych wieloletnich doświadczeń to proponowanie na tyle różnorodnych form zaangażowania społecznego, aby pracownicy i pracowniczki mogli korzystać z oferty wolontariatu pracowniczego wedle swoich potrzeb. Fundacja monitoruje aktywność dotyczącą wolontariatu pracowniczego, robiąc cykliczne badanie wolontariuszy i wolontariuszek. Wyniki są niezmiennie od lat, dzięki wolontariatowi pracownicy i pracowniczki podnoszą swoje kompetencje zawodowe i organizacyjne, co jest także korzyścią dla firmy.

Finanse fundacji korporacyjnych

Główne fakty

- » Połowa przebadanych fundacji korporacyjnych miała w 2022 roku przychody większe niż 1,3 mln zł. Stanowi to znaczący wzrost w stosunku do 2016 roku, kiedy przychody połowy fundacji przekroczyły 740 tys. zł.
- » Analiza porównawcza sytuacji finansowej fundacji o największych budżetach potwierdza znaczący wzrost ich przychodów – w 2012 roku przeciętne przychody w tej grupie fundacji wyniosły 1,5 mln zł, a w 2022 roku 3,8 mln zł. Z komentarzy ekspertów wynika, że stosunkowo wysokie przychody fundacji w 2022 roku mogą być zależne od ich dodatkowych działań, które były odpowiedzią na kryzysy związane z pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie.
- » W ciągu ostatnich 10 lat wzrosła także przeciętna kwota deklarowanego funduszu własnego największych fundacji, z 1,1 mln zł w 2012 roku do 1,8 mln zł w 2022 roku.
- » Spadł odsetek fundacji otrzymujących dofinansowanie od fundatora – w 2022 roku było to 76% fundacji, zaś sześć lat wcześniej 92%. Ciągłe jednak dla większości badanych podmiotów (55%) środki od firmy założycielskiej stanowią ponad połowę przychodu.

PRZYCHODY FUNDACJI

Wiedza o przychodach fundacji korporacyjnych pochodzi z danych dostarczonych przez fundacje, które wypełniły ankietę (z 71 przebadanych fundacji 70 podało informacje o wysokości swoich budżetów), a także z analizy sprawozdań finansowych kilkudziesięciu, celowo dobranych fundacji korporacyjnych.

Zgodnie z wynikami badania ankietowego przeciętne (medianowe¹) przychody fundacji korporacyjnych w 2022 roku wynosiły ok. 1,4 mln zł (badanie realizowano w 2023 roku, jednak dane finansowe dotyczą 2022, aby obejmowały cały rok budżetowy). Oznacza to znaczący wzrost w stosunku do 2016 roku, kiedy budżety połowy fundacji nie przekroczyły 740 tys. zł, jak i w porównaniu do 2011 roku, kiedy było to ok. 1,25 mln zł.

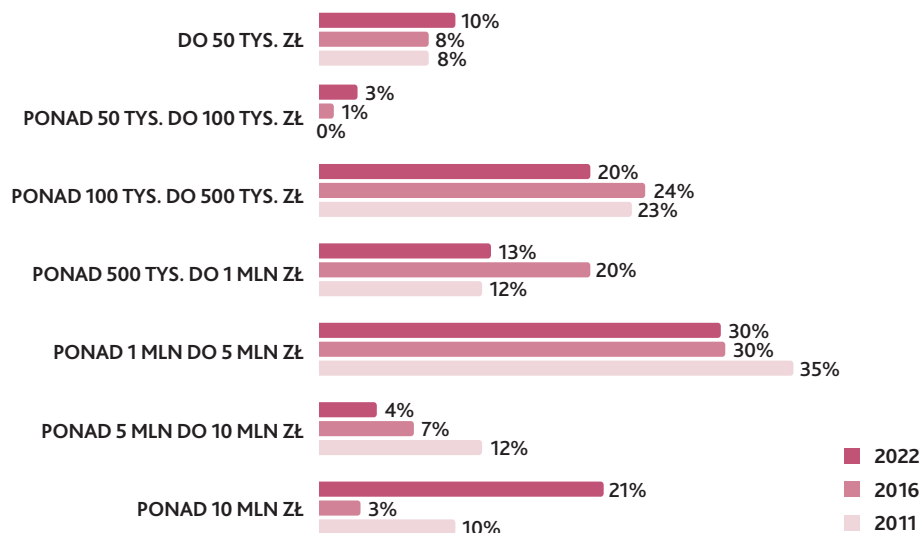
Porównanie struktury przychodów w kolejnych edycjach badania pokazuje, że sektor fundacji korporacyjnych w 2023 roku jest coraz bardziej finansowo rozwarstwiony. Zarówno udział fundacji o najniższych budżetach (do 50 tys. zł), jak i tych o przychodach najwyższych (powyżej 10 mln zł) jest większy niż w latach poprzednich.

Aby dowiedzieć się więcej o zmianie sytuacji finansowej fundacji korporacyjnych na przestrzeni lat, przeanalizowaliśmy sprawozdania finansowe wybranych 40 fundacji korporacyjnych o największych przychodach (w części dot. metodologii badania opisałyśmy sposób ich doboru). Porównaliśmy ich kondycję (przychody, koszty i majątek) w 2012, 2015 i 2022 roku.

Przeciętne przychody w badanej grupie, 40 celowo dobranych największych fundacji korporacyjnych, wynosiły w 2012 roku ok. 1,5 mln zł, trzy lata później ok. 2,1 mln zł, zaś w 2022 roku 4 mln zł. W analizowanych latach wysokość przeciętnych kosztów poniesionych przez te fundacje wzrosła z ok. 1,2 mln zł w 2012 roku do ok. 3,5 mln zł w 2022 roku, a wartość zgromadzonego przez nie majątku z ok. 1,1 mln zł do ok. 1,9 mln zł. Tak więc przeciętne (medianowe) przychody w ciągu 10 lat między 2012 a 2022 rokiem wzrosły o 166%, koszty o 192%, a wartość majątku o 73%.

Spośród 35 największych fundacji, dla których możliwe jest porównanie danych finansowych między 2015 a 2022 rokiem, przychody pięciu podmiotów zmalały, w tej samej liczbie przypadków budżet się niemal nie zmienił (+/- 10%), zaś wpływy 25 fundacji wzrosły. **Suma przychodów analizowanych fundacji wyniosła w 2023 roku niemal 750 mln zł, co oznacza trzykrotny wzrost w stosunku do 2015 roku, kiedy suma przychodów wyniosła 250 mln zł.** Tak duże zwiększenie kwot przychodów może być konsekwencją dotacji kryzysowych związanych z pandemią COVID-19 i wojną w Ukrainie, o których wspominały ekspertki i eksperci w trakcie wywiadu grupowego, a także ogromnego wzrostu budżetów fundacji spółek skarbu państwa (przede wszystkim Fundacji Orlen Dar Serca, której przychody wzrosły z ok. 8 mln zł w roku 2012 i 2015 do ok. 200 mln zł w roku 2022).

¹ Mediana to wartość środkowa w uporządkowanym ciągu liczb. Oznacza to, że połowa przebadanych fundacji ma przychody mniejsze niż podana wartość, a druga połowa większe.

WYKRES: Wielkość przychodów fundacji korporacyjnych.

Dane na wykresie odnoszą się do fundacji, które przekazały informacje o wysokości przychodów. 2023 N=70 / 2017 N=69 / 2012 N=49

”

Zdecydowana większość (86%) fundacji, które otrzymują darowizny od fundatora twierdzi, że kwoty są wyższe. Bardzo dobrą wiadomością jest blisko dwukrotny wzrost medianowych przychodów fundacji (do 1,4 mln zł). Blisko dwukrotnie wzrosły też przeciętne przychody najzamożniejszych fundacji. Wnikając w finanse fundacji, dowiedzieliśmy się, że wśród 35 najzamożniejszych najczęściej środków otrzymało 25 fundacji. Z pewnością istotne znaczenie mają tu dodatkowe środki związane z kryzysami: pandemicznymi i wojennym, ale pozostaje mieć nadzieję, że opisany skok finansowy wyniesie budżety tej grupy fundacji na wyższy poziom.

Jednocześnie prawie połowa fundacji korporacyjnych w Polsce ma roczne przychody poniżej 1 mln złotych. Na tle polskiego sektora organizacji społecznych wydają się zamożne, ale w porównaniu z zasobami fundacji w innych krajach europejskich wypadają skromnie.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

”

Należy odróżniać środki od fundatora i środki na działania fundacji. Bo choć fundator przekazuje nam mniejsze środki, to w związku ze zbiórkami, akcjami itd., nasza fundacja w ujęciu całościowym ma obecnie 3 razy większy budżet niż 5 lat temu.

Patrząc na budżety fundacji korporacyjnych nie należy, w moim odczuciu, uwzględniać dotacje tzw. kryzysowych, czyli związanych z pandemią COVID i wojną. Te ogromne dotacje z technicznego punktu widzenia

fundacja musiała „przerzucić”, przekazać dalej. Dlatego warto analizować budżety fundacji obejmujące tylko te środki, które przeznacza ona na działania własne. Pytanie, czy wtedy nie okaże się, że te budżety się jednak zmniejszyły.

Marzena Atkielska
Fundacja Santander

”

W naszym budżecie ewidentnie widać wpływ wojny. W sprawozdaniu za zeszły rok raportujemy budżet ponad 20-milionowy, a rok wcześniej wynosił on 3 miliony złotych. Żeby móc zareagować na kryzys i wesprzeć działania organizacji pozarządowych, pomagających osobom, które w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie znalazły się w Polsce, otrzymaliśmy środki z Grupy BNP Paribas w wysokości 20 mln złotych.

Mamy w budżecie środki, które pochodzą bezpośrednio od fundatora w Polsce, ale też z całej grupy bankowej. Przykładowo program, który prowadzimy z Fundacją Ocalenie, „Wiedza do potęgi” jest finansowany ze środków pozyskanych od grupy. Te środki są od kilku lat tej samej wysokości, a potrzeby rosną, dlatego naszym celem jest ich zwiększenie. W związku z 5-leciem programu uruchomiliśmy np. przelew charytatywny na rzecz wsparcia edukacji dzieci i młodzieży z doświadczeniem uchodźczym. Budżet fundacji to również środki pozyskane od spółek związanych z naszym bankiem, z którymi prowadzimy regularny dialog, opowiadamy, co dzieje się w fundacji i o wspieranych projektach. Pracownicy spółek biorą także udział w akcjach organizowanych przez Fundację BNP Paribas.

Marta Tomaszewska
Fundacja BNP Paribas

Ostatnie lata były wyjątkowe i to wpłynęło na wielkość budżetów fundacji korporacyjnych. Zarówno pandemia COVID, jak i wojna sprawiły, że nasi fundatorzy bardzo hojnie przekazali środki na konkretne działania. Dlatego, choć budżety za 2022 rok były wysokie, to obecnie trudno jest powiedzieć, czy utrzymają się one na tym samym poziomie, kiedy wrócimy do naszych działań regularnych, do których realizacji zostaliśmy powołani.

Paulina Koszewska
Fundacja PWC

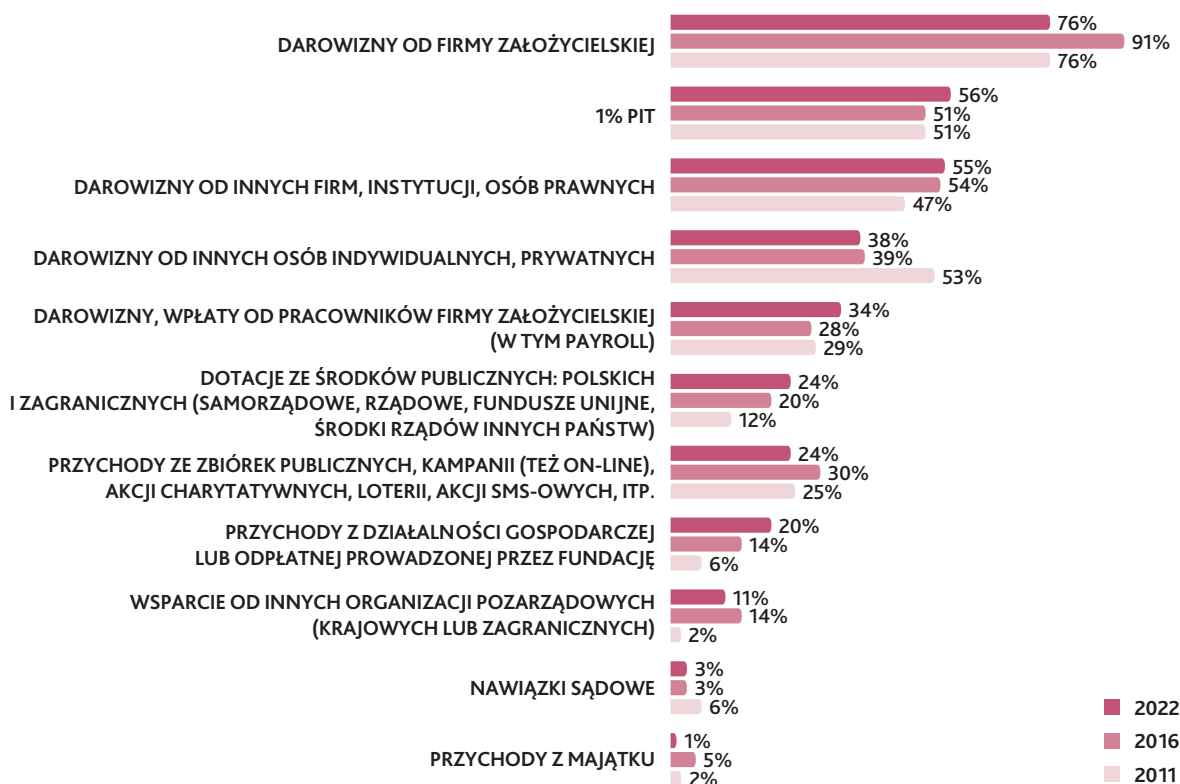
ŹRÓDŁA PRZYCHODÓW

Wśród źródeł przychodu, z których korzystają fundacje korporacyjne w 2022 roku, podobnie jak w latach poprzednich, dominowały darowizny od firmy założycielskiej, korzystało z nich 76% fundacji, a więc dokładnie tyle samo, co w 2011 roku, zaś o 15 punktów procentowych mniej niż w 2016 roku.

Ponad połowa fundacji ma przychody z 1% PIT oraz darowizn od osób prawnych. W obydwu kategoriach przychodów odnotowano lekki wzrost. Z kolei spadek (szczególnie w stosunku do 2011 roku) widać w korzystaniu przez fundacje z darowizn od osób fizycznych – w 2022 roku 38% badanych podmiotów miało w budżecie środki z filantropii indywidualnej.

Wśród nieco mniej popularnych źródeł przychodów, w porównaniu do lat poprzednich, zyskują na znaczeniu darowizny od pracowników firmy założycielskiej (korzysta z nich 34% fundacji), dotacje ze środków publicznych (24%) oraz przychody z działalności gospodarczej lub odpłatnej (20%). Z kolei rzadziej niż wcześniej fundacje korporacyjne mają przychody ze zbiórek publicznych (24%), dotacji od innych organizacji pozarządowych (11%, w tym przypadku spadek w stosunku do 2016 roku, a wzrost od 2011) oraz z majątku (1%).

Dane przedstawione na powyższym wykresie odnoszą się do samego faktu korzystania z danego źródła przez fundacje korporacyjne biorące udział w badaniu, niezależnie od wysokości uzyskanego finansowania. Kwotowy udział poszczególnych źródeł w budżecie można próbować szacować na podstawie analizy sprawozdań finansowych największych fundacji. Nie jest to proste, ponieważ nie ma ujednoliconego

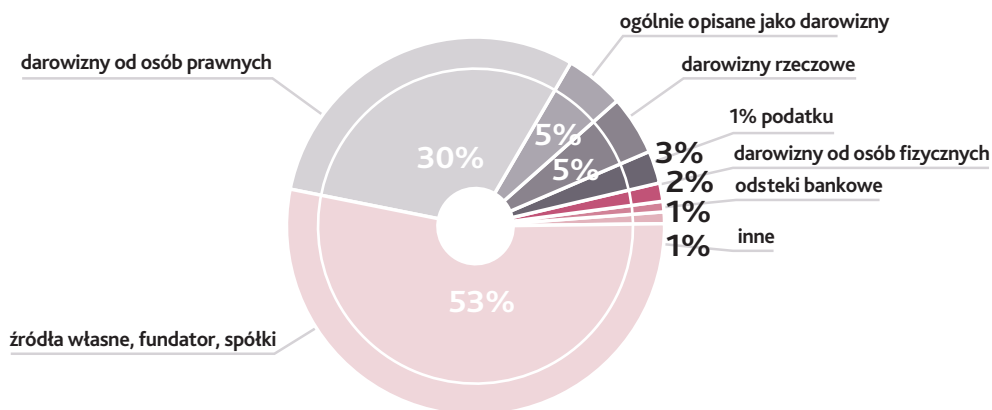
WYKRES: Procent fundacji korporacyjnych korzystających z poszczególnych źródeł przychodu.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji.
2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

sposobu kategoryzowania czy opisywania źródeł przychodów, a sprawozdania różnią się szczegółowością podawanych informacji. Niemniej, z uzyskanych danych wynika, że co najmniej połowa (53%) sumy przychodów najzamożniejszych fundacji pochodzi od firm założycielskich. Kolejne 30% przychodów jest w sprawozdaniach nazwane darowiznami od osób prawnych (które też mogą, przynajmniej w części, stanowić środki od fundatora lub powiązanych z nim spółek). 5% całego budżetu największych fundacji zostało w sprawozdaniach ogólnie opisane jako darowizny, a więc także nie można wyklu-

czyć, że są to fundusze przekazane przez firmę założycielską. Kolejne 5% to darowizny rzeczowe, które także mogły być przekazane przez fundatora.

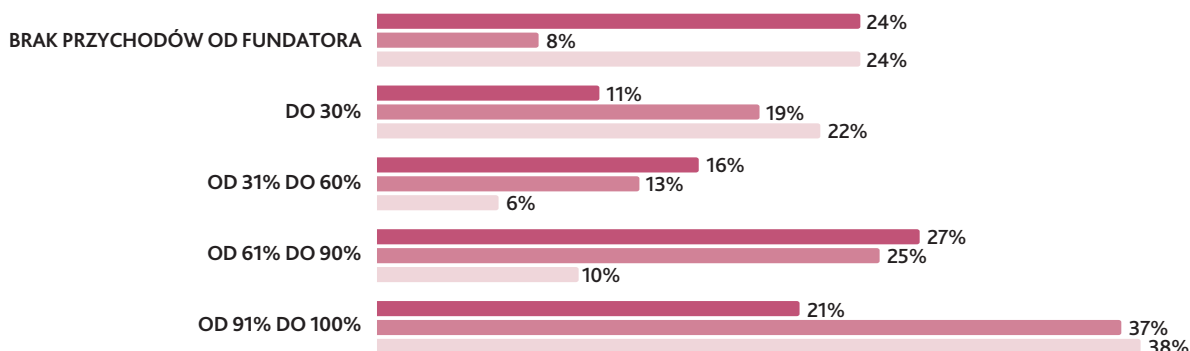
Podsumowując: firmy założycielskie (i powiązane z nimi spółki) przekazały od około połowy do 90% sumy środków będących w dyspozycji największych fundacji w 2022 roku. Pozostałe źródła, takie jak 1% podatku, darowizny od osób fizycznych, odsetki bankowe i inne stanowiły 6% sumy przychodów najzasobniejszych fundacji.

WYKRES: Udział poszczególnych źródeł w sumie przychodów 43 największych fundacji korporacyjnych w 2022 roku.

Dane na wykresie odnoszą się do 43 celowo wybranych fundacji korporacyjnych o największych przychodach.

Przedstawione dane należy traktować jako szacunkowy rozkład udziałów poszczególnych źródeł przychodów (ze względu na mało precyzyjne zapisy w sprawozdaniach finansowych).

WYKRES: Udział przychodów z dotacji od firmy założycielskiej w całości budżetu fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

■ 2022
■ 2016
■ 2011

ZNACZENIE ŚRODKÓW OD FIRM ZAŁOŻYCIELSKICH I WPLAT OD ICH PRACOWNIKÓW

Darowizny od fundatora to podstawowe źródło przychodów nie tylko dla największych fundacji korporacyjnych, ale także dla wszystkich podmiotów uczestniczących w badaniu. W 2022 roku wsparcie finansowe od firmy założycielskiej zasiliło 76% fundacji korporacyjnych, dla połowy z nich stanowiło ono co najmniej 81% całego ich budżetu.

Jednak, w stosunku do 2016 roku, znaczenie środków od firmy założycielskiej w budżetach fundacji korporacyjnych spadło. Wtedy tylko 8% fundacji nie otrzymywało darowizn od fundatora, po 6 latach odsetek ten wzrósł do 24%. Fundacje, które w 2022 roku nie zostały dofinansowane przez firmę założycielską, charakteryzują się mniejszymi przychodami od tych, które otrzymały środki od fundatora. Ich relacje z fundatorem są luźniejsze: rzadziej deklarują powiązania strategiczne, a także otrzymują od niego mniej wsparcia, nie tylko finansowego, ale również rzeczowego i pozafinansowego. Ma to być może związek z faktem, że firmy założycielskie, przez które zostały powołane, to często podmioty z sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Warto zaznaczyć, że w stosunku do 2016 roku nie tylko wzrósł udział fundacji, które w ogóle nie otrzymują dofinansowania od firm założycielskich, ale także zmalał udział tych, dla których dofinansowanie od fundatora stanowiło od 91% do 100% budżetu (z 37% w 2016 roku do 21% w roku 2022). Jednak to, że darowizny od fundatora stanowią w 2022 roku mniejszą część budżetu niż w roku 2016, nie musi znaczyć, że ich nominalna wielkość w tym czasie zmalała. Jak zostało to przedstawione w rozdziale „Relacje między fundacjami a fundatorem” zdecydowana większość (86%) fundacji otrzymujących wsparcie finansowe od fundatora twierdzi, że jest ono większe lub takie samo, jak 5 lat temu. Najwyraźniej wzrost wielkości budżetów fundacji był w ciągu ostatnich 5 lat większy niż wzrost wielkości środków od firm założycielskich. W rezultacie udział darowizn od fundatora w całości przychodów relatywnie zmalał.

Z kolei wpłaty z darowizn od pracowników firmy założycielskiej (w tym payroll) stały się częściej wykorzystywanym źródłem przychodów. W 2022 roku korzysta z nich 34% fundacji, o 6 punktów procentowych więcej niż w 2016 roku. Zwiększył się też ich przeciętny udział w budżecie, choć w dal-

szym ciągu jest to źródło przychodów o raczej marginalnym znaczeniu, w 2016 roku wynosił 1%, zaś w 2022 roku 3,5%.

”

Znaczący przyrost liczby fundacji, które nie otrzymują finansowych darowizn od fundatora jest dla mnie największym negatywnym zaskoczeniem w tym badaniu. Blisko 1/4, bo 24% nie otrzymuje środków na swoje działania od fundatora. Jest to nie tylko sprzeczne ze „Standardami działania fundacji korporacyjnych”, ale godzi w wizerunek sektora. Działalność fundacji przyczynia się do budowania wizerunku firmy i powinna być w jakimś stopniu przez tę firmę finansowana. Fundacje mogą sięgać po środki z innych źródeł, ale wsparcie od fundatora powinno stanowić podstawę.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

”

Obserwuję, że w bankowych fundacjach korporacyjnych zmienił się sposób pozyskiwania budżetów dla fundacji, szczególnie tych nieprowadzących działalności gospodarczej. Ta zmiana dotyczy także mojej Fundacji Santander. Można powiedzieć, że musimy być coraz bardziej samodzielni, niezależni od fundatora, bo widzimy, że w przyszłości nie damy rady funkcjonować tylko w oparciu o środki pozyskiwane od niego.

Musimy sięgać po różne rozwiązania, aby zwiększyć nasze budżety. Wprowadziliśmy nowe narzędzia płatnicze dla klientów banku oraz dla darczyńców. Przykładowo, zrobiliśmy akcję promującą przekazywanie nam darowizn indywidualnych, czego wcześniej nie robiliśmy. Z moich obserwacji wynika, że większość podobnych nam fundacji 5 czy 10 lat temu nie pobierała darowizn od osób prywatnych niezwiązanych z fundatorem. A obecnie wiele fundacji ma różnego rodzaju funkcjonalności płatnicze. To jest według mnie nowy trend.

Marzena Atkielska
Fundacja Santander

Standardy działania fundacji korporacyjnych

Główne fakty

- » **Niespełna co trzecia fundacja korporacyjna dysponuje diagnozą problemów i potrzeb związanych ze swoją działalnością.**
- » **Ponad połowa fundacji opracowała strategię działań, nieco mniej dysponuje planem finansowym na najbliższe lata.**
- » **28% fundacji zleciło w ciągu ostatnich trzech lat zewnętrzną ewaluację wybranych programów lub całej swojej działalności.**
- » **Mniej więcej trzy czwarte (75%) fundacji publikuje sprawozdanie finansowe i merytoryczne na swojej stronie internetowej.**
- » **Ponad połowa (54%) fundacji słyszało o opracowanych przez Forum Darczyńców „Standardach działań fundacji korporacyjnych”, zaś wszystkie widzą korzyści z ich funkcjonowania.**

DIAGNOZA POTRZEB, PLANOWANIE STRATEGICZNE ORAZ EWALUACJA PROWADZONYCH DZIAŁAŃ

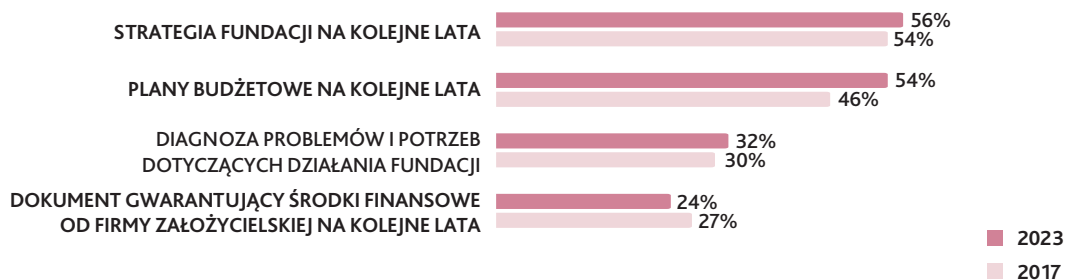
Źródłem wiedzy o kierunkach i sposobach działania podmiotów, stawiających sobie za cel zmianę społeczną, powinna być pogłębiona diagnoza sytuacji, w której planują funkcjonować. 32% fundacji korporacyjnych deklaruje, że dysponuje taką właśnie diagnozą, a więc dokumentem określającym istniejące problemy i potrzeby. Wskaźnik ten nie zmienił się znacząco od 2017 roku, kiedy dostęp do spisanej diagnozy miało 30% fundacji.

Niezależnie od tego, czy kierunki działania fundacji zostały zdefiniowane dzięki diagnozie problemów i potrzeb czy też nie, doprecyzowanie celów i rezultatów następuje w procesie planowania strategicznego. 56% fundacji ma spisane strategię działania na kolejne lata (nie wiele więcej niż w 2017 i 2012 roku, kiedy miało ją odpowiednio 54% i 51%). Niemal tyle samo fundacji (54%) ma plany budżetowe na kolejne lata (w 2017 mogło się nimi pochwalić 46% fundacji). Z kolei dokumentem od firmy założycielskiej, gwarantującym środki finansowe na kolejne lata, dysponuje 24% fundacji (w 2017 roku jego posiadanie zadeklarowało 27%).

Strategia wyznacza cele i rezultaty, jednak posiadanie dokumentu strategicznego nie gwarantuje podążania za wyznaczonymi celami. Dlatego potrzebna jest ewaluacja działań, która jest źródłem refleksji nad wyznaczonymi w strategii celami, a także sposobami ich realizacji. Można ją prowadzić własnymi siłami (ewaluacja wewnętrzna), ale także z pomocą zewnętrznych ekspertów i ekspertek (ewaluacja zewnętrzna). Obydwa sposoby ewaluacji pozwalają poddać systematycznej ocenie rezultaty prowadzonych działań. Jednak obecność osoby lub osób z zewnątrz daje szansę na większy profesjonalizm procesu zbierania danych, a także obiektywizm dokonanej oceny.

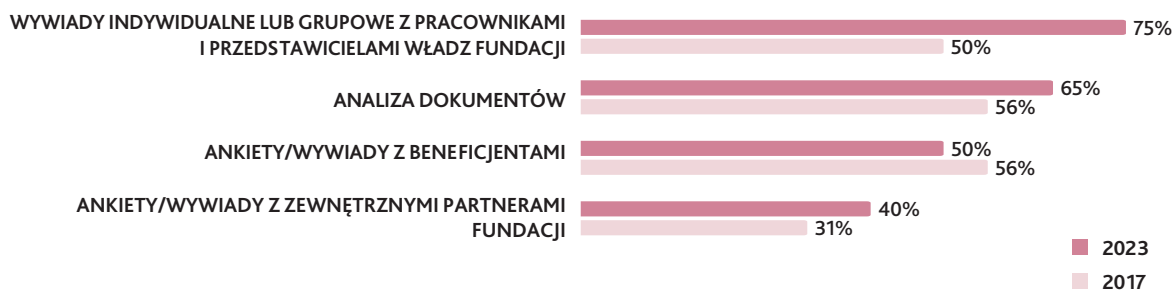
W ciągu 3 lat przed naszym badaniem zewnętrzną ewaluację prowadziło 28% fundacji, o 6 punktów procentowych więcej niż w 2017 roku. Fundacje korporacyjne najczęściej poddawały zewnętrznej ewaluacji wybrane projekty. W ciągu ostatnich 3 lat zrobiło to 15% z nich, podobnie jak w 2017 roku. 10% przeprowadziło ewaluację wszystkich projektów (6 lat temu tylko 1%), zaś 6% poddało się zewnętrznej ewaluacji jako cała fundacja.

Najczęstszym sposobem zbierania danych w ramach ewaluacji zewnętrznych były wywiady indywidualne i/lub grupowe z przedstawicielkami lub przedstawicielami fundacji oraz analiza dokumentów. Te metody były stosowane w więcej niż połowie przypadków. W co drugiej fundacji korporacyjnej prowadzącej ewaluację zewnętrzną, rozmawiano z beneficjentami, nieco rzadziej z partnerami fundacji.

WYKRES: Dokumenty strategiczne fundacji korporacyjnych.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

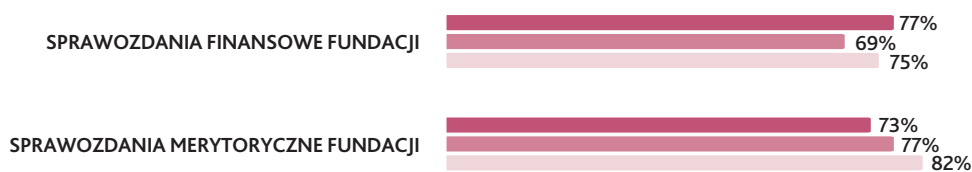
WYKRES: Metody zbierania danych w ramach ewaluacji zewnętrznej.

Dane na wykresie odnoszą się do tych fundacji, które prowadziły ewaluację zewnętrzną w ciągu 3 lat przed badaniem. 2021 N=20 / 2017 N=16

”

Mierzenie wpływu społecznego jest dużym wyzwaniem. W naszej fundacji ten rok jest mocno diagnostyczny. Przyglądamy się temu, co robimy i badamy, w jaki sposób rzeczywiście wywieramy wpływ na zagadnienia, które są dla nas ważne. Prowadzimy ewaluację wewnętrzną naszych działań, ale też w tym roku zdecydowaliśmy się na pełen proces strategicznego przeglądu jednego z najważniejszych naszych programów – programu stypendialno-rozwojowego „Klasa”. Możliwość poznania perspektywy innych, w tym osób eksperckich, ale też uczestniczek i uczestników naszych projektów może być niezwykle otwierająca.

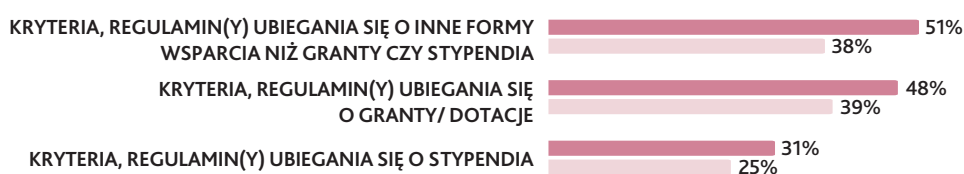
Marta Tomaszewska
Fundacja BNP Paribas

WYKRES: Dostępność sprawozdań na stronie internetowej fundacji.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55

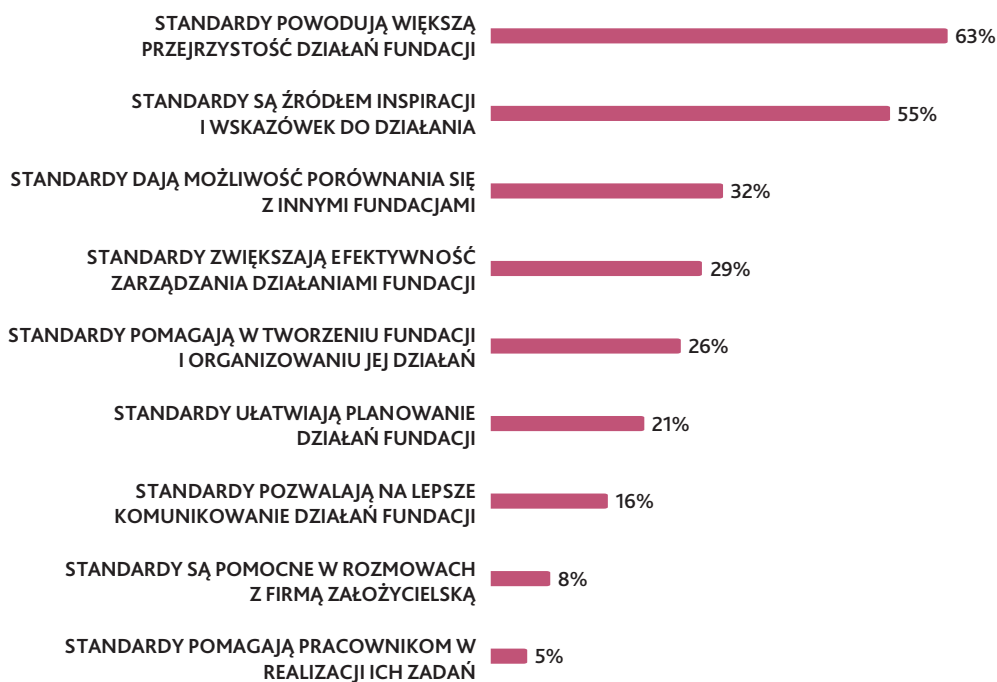
■ 2023
■ 2017

WYKRES: Posiadanie i upublicznianie dokumentów regulujących sposób ubiegania się o wsparcie fundacji w 2023 roku.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. N=71

■ fundacje posiadające dokument
■ fundacje publikujące dokument na stronie internetowej

WYKRES: Korzyści z funkcjonowania „Standardów działań fundacji korporacyjnych” dostrzegane przez fundacje w 2023 roku

Dane na wykresie odnoszą się do fundacji, które słyzały o standardach. N = 38

Fundacje mogły wskazać maks. 3 odpowiedzi.

”

Nadal zastanawiająco niski pozostaje odsetek fundacji, które mają spisaną strategię działania – jedynie 56%, wzrost od poprzedniego badania jest nieznaczny. Stereotypowo fundacje działające przy firmach są postrzegane jako te bardziej profesjonalne. Tymczasem fundacje o stosunkowo małych budżetach prowadzą proste działania pomocowe i nie potrzebują do tego dokumentów strategicznych (przypomnienie: blisko połowa fundacji dysponuje budżetem poniżej 1 mln złotych). Oczywiście w tej grupie znajdują się też organizacje, które, mimo ograniczonych zasobów, myślą i działają strategicznie.

Jednocześnie prawie 1/3 dysponuje diagnozą obszaru, którym się zajmuje, nastąpił także kilkuprocentowy wzrost organizacji, które ewaluują swoje działania. Ciągłe jednak wskaźnik ten pozostaje na stosunkowo niskim poziomie 28%.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

— TRANSPARENTNOŚĆ FUNDACJI KORPORACYJNYCH

Od dziesięciu lat monitorujemy podstawowy wskaźnik przejrzystości działań fundacji, na który składa się udostępnianie w internecie informacji o podjętych działaniach, a także o sytuacji finansowej. W 2023 roku, podobnie jak w latach poprzednich, ok. 3/4 fundacji korporacyjnych udostępniło na swojej stronie internetowej sprawozdanie merytoryczne i finansowe. Odnotowałyśmy niewielki wzrost udziału fundacji upubliczniających sprawozdanie finansowe, przy jednoczesnym spadku liczby tych, które publikują sprawozdanie merytoryczne.

Jedną z możliwych przyczyn coraz rzadszego publikowania sprawozdań merytorycznych na stronach internetowych fundacji jest zmiana sposobów oraz kanałów komunikacji w internecie, jaka nastąpiła w ostatnich latach. Funkcję strony internetowej coraz częściej pełnią media społecznościowe, w których organizacje na bieżąco dzielą się informacjami o swoich działaniach. Poza tym fundacje korporacyjne posiadające status organizacji pożytku publicznego (OPP)

mają obowiązek publikowania sprawozdań w ogólnodostępnej bazie sprawozdań OPP prowadzonej przez Narodowy Instytut Wolności, uznając, być może, że to wystarczający sposób na ich upublicznienie. Nie zmienia to faktu, że publikacja sprawozdań na stronie internetowej fundacji jest standardem, który powinien być spełniony.

Z punktu widzenia beneficjentów fundacji korporacyjnych istotne są także spisane i ogólnodostępne regulaminy ubiegania się o wsparcie. Na podstawie porównania danych o formach wsparcia oferowanych przez fundacje (opisywanych w rozdziale 4.) z ich deklaracjami na temat posiadania regulaminów udzielania dotacji lub stypendiów można założyć, że w zdecydowanej większości przypadków przekazanie pomocy odbywa się na podstawie spisanych zasad. Regulaminy ubiegania się o granty ma 48% fundacji, 31% posiada spisane kryteria ubiegania się o stypendia, a 51% dysponuje dodatkowo regulaminami ubiegania się o wsparcie innego typu.

Nieco gorzej przedstawia się sytuacja z ogólnodostępnością tych zasad, a w każdym razie z publikowaniem ich na stronie internetowej fundacji. Z deklaracji złożonych w badaniu wynika, że 39% fundacji publikuje na stronie internetowej regulamin ubiegania się o granty, 25% upublicznia w Internecie zasady udzielania stypendiów, a 38% ma na stronie regulamin przekazywania wsparcia innego niż granty i stypendia

— STANDARDY FUNDACJI KORPORACYJNYCH

W 2015 roku Forum Darczyńców w Polsce we współpracy z 45 fundacjami korporacyjnymi, w blisko trzyletnim procesie partycypacyjnym, wypracowało „Standardy działania fundacji korporacyjnych”. Standardy te są zbiorem wytycznych, mających na celu profesjonalizację i poprawę jakości działań fundacji korporacyjnych w Polsce. Stanowią też dla nich swoiste narzędzie do autoweryfikacji działalności.

Po 8 latach od wypracowania „Standardów” ponad połowa fundacji korporacyjnych (54%) deklaruje, że o nich słyszała. Wśród fundacji znających ten zbiór wytycznych panuje zgodność na temat ich przydatności. Większość badanych podmiotów uważa, że „Standardy” zwiększają przejrzystość działań fundacji, a także stanowią źródło inspiracji i wskazówek do działania.

Wyzwania fundacji korporacyjnych

Główne fakty

- » **Najbardziej odczuwalnymi dla fundacji korporacyjnych problemami są te związane z otoczeniem formalno-prawnym. 43% fundacji boryka się z negatywnymi skutkami zbiurokratyzowanej administracji publicznej.**
- » **Rośnie waga problemów związanych z dostępem do kapitału finansowego i ludzkiego. Około co trzecia fundacja skarży się na trudności w utrzymaniu dobrego personelu i wolontariuszy oraz na trudności w zdobywaniu funduszy.**
- » **Maleje znaczenie wyzwań związanych z różnymi aspektami relacji z firmą założycielską. W tej kategorii problemów największą trudnością jest zaangażowanie pracowników firmy w działania fundacji, mierzy się z nią 17% podmiotów.**
- » **66% fundacji zgadza się, że kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem dla polskich fundacji korporacyjnych, choć znacznie mniej fundacji uwzględnia go w organizacji swojej obecnej pracy lub przy planowaniu kolejnych działań.**

PROBLEMY FUNDACJI KORPORACYJNYCH

Otoczenie formalno-prawne

Najbardziej odczuwalnymi dla fundacji korporacyjnych problemami są te związane z otoczeniem formalno-prawnym. 43% fundacji boryka się z negatywnymi skutkami nadmiernie rozbudowanej biurokracji w administracji publicznej, co oznacza wzrost nasilenia się tego problemu w ciągu ostatnich 6 lat. Ponadto niemal co trzecia fundacja (32%) raportuje, że funkcjonowanie utrudniają jej niejasne przepisy prawa.

”

Fundacje korporacyjne widzą, że otoczenie prawne wokół fundacji, i szerszej organizacji społecznych w Polsce, jest bardzo trudne – przepisy często się zmieniają, są niejasne i niedopasowane do potrzeb. W rezultacie fundacje są narażone na wiele niepotrzebnych ryzyk prawnych, a sprawy formalne zajmują bardzo dużo uwagi oraz czasu, co wiąże się z wymiernymi kosztami finansowymi. Forum Darczyńców opracowało „Manifest i Rekomendacje” zawierające postulaty zmian w regulacjach prawnych, aby były prostsze, oparte na zasadzie zaufania do obywateli i powstawały w dialogu z organizacjami społecznymi („Manifest i Rekomendacje” można przeczytać na stronie www.forumdarczyncow.pl).

Julia Kluczyńska
Forum Darczyńców

Zasoby fundacji

Kolejną kategorią spraw, z jakimi mierzą się fundacje korporacyjne, są problemy z dostępem do zasobów: kapitału ludzkiego, finansów, wiedzy. Dwa pierwsze generują coraz większe trudności dla fundacji: około co trzecia skarży się na trudności w utrzymaniu dobrego personelu i wolontariuszy (34%) oraz na trudności w zdobywaniu funduszy (31%). 6 lat temu waga obydwu tych problemów była znacznie niższa, a dekadę wcześniej na trudności z budżetami narzekała mniej niż co dziesiąta fundacja.

Mniejszą trudnością okazują się kwestie związane z dostępem do wiedzy eksperckiej dotyczącej działalności fundacji. Co piąta fundacja (20%) deklaruje wyzwania związane z dostępem do wiedzy i szkoleń na temat swojej działalności programowej, 17% zmaga się z pozyskaniem zewnętrznych ekspertów i ekspertek do współpracy, a 7% zauważa w zespole fundacji brak wiedzy eksperckiej na temat prowadzonych działań.

Relacje z otoczeniem

Trzecią grupą problemów są te związane z relacjami z otoczeniem: mediami i innymi fundacjami. Waga tych problemów jest na zbliżonym poziomie co przed sześcioma laty. 18% fundacji zmaga się ze współpracą z mediami, 13% widzi trud-

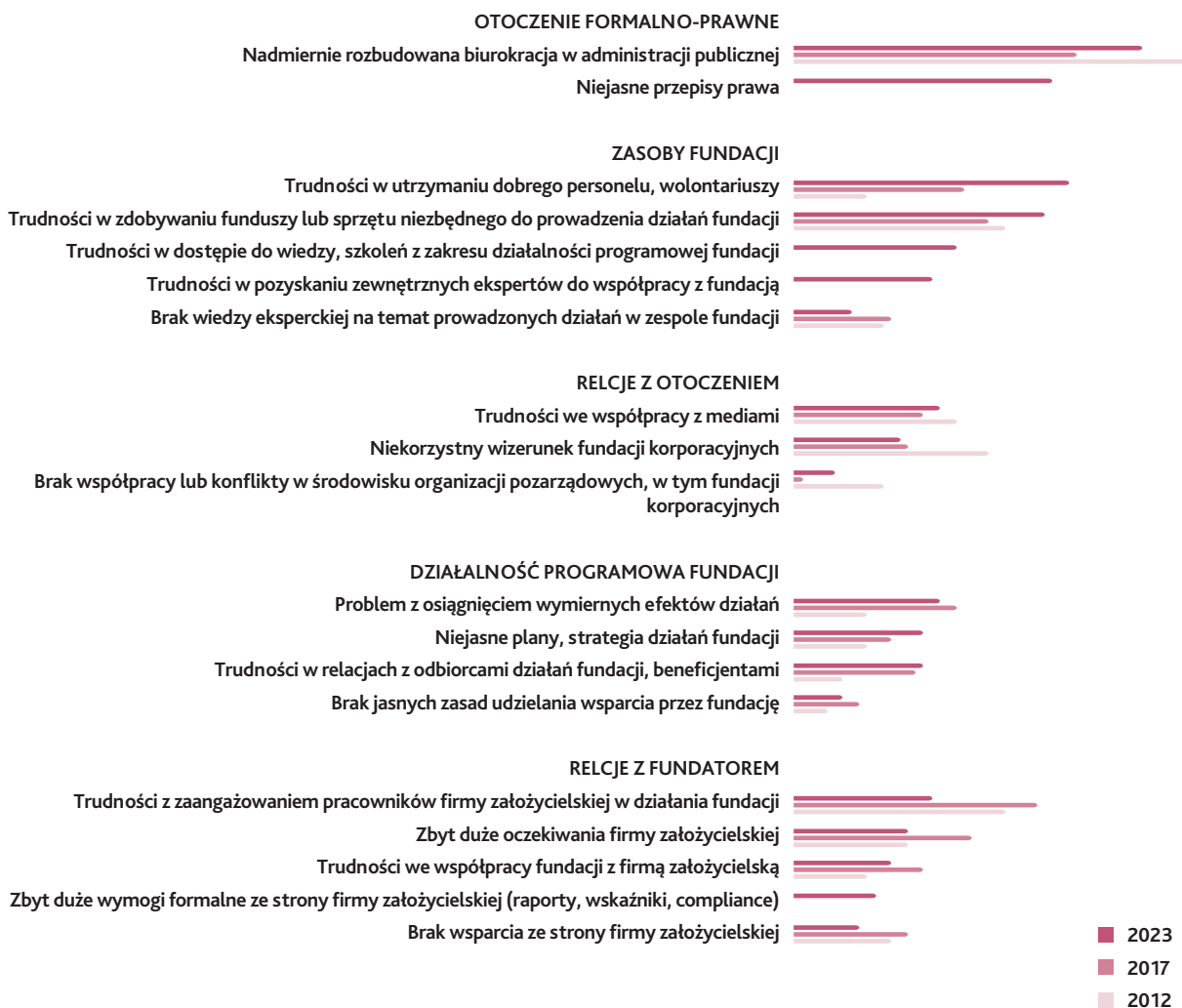
ności w niekorzystnym wizerunku fundacji korporacyjnych, a 5% dostrzega negatywne skutki braku współpracy lub konfliktów w środowisku organizacji pozarządowych, w tym fundacji korporacyjnych.

”

Słyszę takie głosy, że część organizacji pozarządowych, które współpracują z fundacjami korporacyjnymi, traci zaufanie do tych fundacji i biznesu. W sytuacjach kryzysowych, np. podczas pandemii COVID19, czy gdy wybuchła wojna, fundacje korporacyjne i biznes chętnie przekazywały środki finansowe i same kontaktowały się z organizacjami pozarządowymi. Podobnie, gdy zbliża się Miesiąc Dumi, biznes szuka konkretnej, specjalizującej się w zagadnieniach różnorodności organizacji, w której działania mogłyby się włączyć.

Niestety później organizacje te doświadczają sytuacji – jak same to określają – że przez resztę roku nikt o nich nie pamięta. Te same fundacje, które wcześniej szukały z nimi kontaktu, nagle nie odpowiadają na wiadomości, nie interesują się działaniami, które wcześniej wspierały. Myślę, że może to wpływać na postrzeganie fundacji korporacyjnych i na ich przyszłe, potencjalne partnerstwa. Dlatego warto być transparentnymi w działaniach i w komunikacji. Jeśli podejmujemy tylko jednorazową współpracę, np. ze względu na ograniczone zasoby, warto mówić o tym uczciwie i otwarcie. A jeśli dostajemy kolejne zaproszenia do współpracy, nie pozostawiamy ich bez odpowiedzi. Nawet odpowiedź negatywna jest informacją, która pomaga zaplanować dalsze działania.

Marta Tomaszewska
Fundacja BNP Paribas

WYKRES: Problemy fundacji korporacyjnych.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 / 2012 N=55
Fundacje deklarowały, na ile wymienione problemy były odczuwane w ciągu ostatnich 2 lat z użyciem pięciostopniowej skali. Wykres prezentuje zsumowane odpowiedzi „zdecydowanie odczuwalne” i „raczej odczuwalne”.

Działalność programowa fundacji

W ciągu ostatnich kilku lat niewiele się zmieniło, jeśli chodzi o wyzwania związane z działalnością programową fundacji. Nadal 16 – 18% fundacji deklaruje trudności z osiągnięciem wymiernych efektów działań, niejasną strategią fundacji oraz z relacjami z beneficjentami. Zdecydowanie mniej fundacji raportuje, że ich funkcjonowanie utrudnia brak jasnych zasad udzielania wsparcia przez fundację (6%).

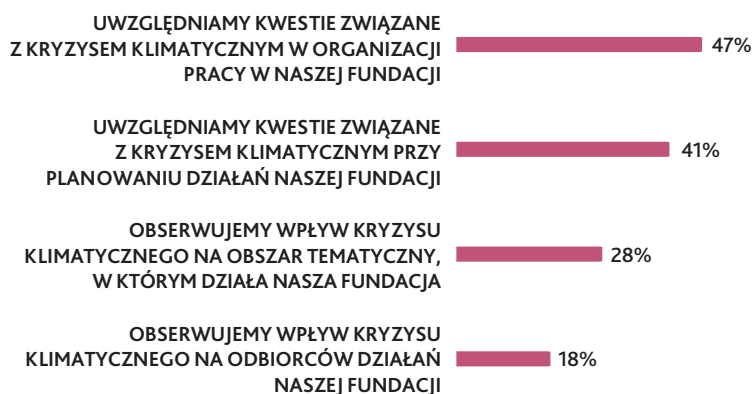
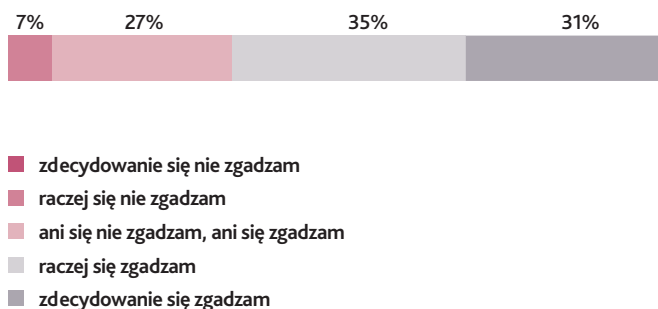
Relacje z fundatorem

Maleje znaczenie wyzwań związanych z różnymi aspektami relacji z firmą założycielską. W tej kategorii problemów największą trudnością jest zaangażowanie pracowników firmy w działania fundacji, zgłasza ją 17% fundacji (w 2017 roku robiło to 30% fundacji). Na zbyt duże oczekiwania firmy założycielskiej wskazuje 14% fundacji, 12% dostrzega problemy we współpracy z firmą założycielską, 10% skarży się na zbyt duże wymogi formalne ze strony firmy założycielskiej (raporty, wskaźniki, compliance), a 8% zmagają się z brakiem wsparcia ze strony fundatora. Rosnące wyzwania związane z raportowaniem do fundatora zauważają też eksperci i eksperci z fundacji korporacyjnych.

WYKRES: Ocena wagi tematu kryzysu klimatycznego dla fundacji w 2023 roku.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. N=71

Fundacje deklarowały, na ile kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem dla polskich fundacji korporacyjnych.

WYKRES: Ocena znaczenia kryzysu klimatycznego dla bieżącego funkcjonowania fundacji w 2023 roku.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. N=71

”

Sądzę, że w najbliższej przyszłości możemy mieć problemy związane z tym, że fundator będzie chciał dostosowywać nas do regulacji, którym sam podlega. Przykładowo, jeśli fundatorem jest duża korporacja, obowiązują tam różne polityki, rozwiązania prawne, a to przekłada się na zwiększone oczekiwania wobec fundacji. A my, aby wdrożyć np. nowe procedury, które nas w Polsce prawnie nie obowiązują, potrzebujemy do tego zasobów, nowych etatów.

Marzena Atkielska
Fundacja Santander

”

Fundacja blisko współpracuje z fundatorami, także w sprawach związanych z raportowaniem. A to jest coraz bardziej skomplikowane. Zamknęliśmy właśnie: raport ESG przygotowywany przez Bank Ochrony Środowiska, raport z obliczenia śladu węglowego dla całej Grupy BOŚ, a także audyt naszego sprawozdania finansowego. Dla tak małej organizacji, w której pracuje pięć osób, to bardzo duże wyzwanie.

Radosław Żuk
Fundacja Banku Ochrony Środowiska

— ZNACZENIE KRYZYSU KLIMATYCZNEGO DLA FUNDACJI KORPORACYJNYCH

Sektor fundacji korporacyjnych dostrzega znaczenie kryzysu klimatycznego dla swoich działań. 66% fundacji zgadza się, że kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem dla polskich fundacji korporacyjnych, przeciwnego zdania jest 7% fundacji, a pozostałe 27% nie ma jednoznacznej opinii na ten temat.

Choć dwie na trzy fundacje korporacyjne przyznają, że kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem, to dekla-

racje te nie do końca przekładają się na ich obecne działania. 47% podmiotów uwzględnia ten temat w organizacji swojej pracy, a nieco mniej, bo 41%, bierze go pod uwagę przy planowaniu przyszłych działań fundacji.

Wpływ kryzysu klimatycznego na tematy, jakimi zajmuje się fundacja dostrzega 28% podmiotów, a wpływ na odbiorców działań – 18% fundacji.

”

Konsekwencje kryzysu klimatycznego najbardziej odczuwają i będą odczuwały grupy najbliższe: dzieci i młodzież, osoby chore, starsze, społeczności lokalne. Do nich kierują działania fundacje korporacyjne. Dlatego tak ważne jest, żeby organizacje społeczne, w tym fundacje korporacyjne, miały świadomość i wiedzę na temat konsekwencji zmian klimatycznych dla odbiorców ich działań. I żeby planowały oraz realizowały swoje działania z uwzględnieniem perspektywy klimatycznej. Aby im w tym pomóc, z inicjatywy Forum Darczyńców wypracowaliśmy z organizacjami „Deklarację organizacji społecznych na rzecz klimatu”, która w siedmiu prostych punktach daje wskazówki, jak to robić. Deklaracja jest jednocześnie publicznym zobowiązaniem i sygnałem, że organizacjom zależy, aby działać bardziej przyjaźnie dla klimatu. Zapraszamy do przyłączenia się do naszej inicjatywy – podpisania deklaracji i podjęcia pierwszych kroków.

Magdalena Pękacka
Forum Darczyńców

Przytoczone dane wskazują, że fundacje korporacyjne są bardziej progresywne w kwestii uznawania znaczenia klimatu dla swoich działań niż cały polski sektor społeczny. Z badania Stowarzyszenia Klon/Jawor „Kondycja organizacji pozarządowych 2021” wynika, że nieco mniej niż połowa organizacji pozarządowych (47%) traktuje kryzys klimatyczny jako ważny dla nich temat, a dwukrotnie mniej deklaruje uwzględnianie go w koordynacji pracy i planowaniu działań.

Przyszłość i scenariusze rozwoju sektora fundacji korporacyjnych

Główne fakty

- » Połowa fundacji korporacyjnych prognozuje, że w perspektywie kolejnych 10 lat powiązania z fundatorem będą coraz silniejsze. Z kolei większość fundacji przewiduje, że będzie wspólnie z firmą założycielską realizować jej strategię ESG i dostarczać niezbędnych danych do raportowania oraz zwiększać zaangażowanie pracowników firmy założycielskiej.
- » Sektor fundacji korporacyjnych spodziewa się coraz większej popularyzacji mierzenia efektów działań, jest o tym przekonanych 75% fundacji.
- » 68% fundacji prognozuje, że będzie chciało osiągnąć pozycję eksperta w dziedzinie, którą się zajmuje, a 38% zakłada, że skupi się na 1-2 najważniejszych projektach.
- » Niemal połowa fundacji korporacyjnych (47%) uznaje, że trend polegający na zacieśnianiu współpracy z partnerami biznesowym będzie się rozwijał.

PROGNOZY Z 2017 ROKU A FAKTY Z 2023 ROKU

Poza wiedzą o bieżącej kondycji fundacji korporacyjnych ciekawa jest również próba prognozowania potencjalnych kierunków rozwoju tego sektora. Już w poprzedniej edycji tego badania sprawdzaliśmy, jakie są przewidywania przedstawicieli i przedstawielek fundacji korporacyjnych dotyczące przyszłości różnych aspektów funkcjonowania ich podmiotów. Dzięki temu możemy sprawdzić, jak zmienia się spojrzenie fundacji korporacyjnych na kolejne dekady działania. Zaczniemy jednak od krótkiego zestawienia prognoz, sformułowanych sześć lat temu, z bieżącymi danymi.

Relacje z firmą założycielską

W 2017 roku przedstawiciele i przedstawicielki fundacji korporacyjnych prognozowali, że, w kwestii relacji z firmą założycielską, w kolejnych latach nastąpi wzrost zaangażowania pracowników firmy. Dziś, w 2023 roku, czyli po sześciu latach od sformułowania tej hipotezy, dane wskazują, że taki trend faktycznie się rozwija. O wzroście zaangażowania pracowników firmy w działania fundacji piszemy w rozdziale „Relacje między fundacjami a fundatorem”, w którym omawiamy upowszechnianie się otrzymania wpłat od pracowników (payroll). Zwiększa się także odsetek fundacji angażujących pracowników fundatora w wolontariat pracowniczy.

Około połowa fundacji korporacyjnych w 2017 roku zakładała, że powiązania fundacji z firmami założycielskimi będą coraz silniejsze. Można powiedzieć, że realizacja tamtej prognozy nie jest dziś jednoznaczna. Z jednej strony rozwijają się albo pozostają na zbliżonym poziomie powiązania personalne i strategiczne między fundacjami a firmami, tzn. pracownicy firmy zasiadają w organach fundacji, biorą udział w tworzeniu strategii i planowaniu budżetu fundacji. I choć podobna część fundacji jak 6 lat temu określa swoje relacje z fundatorem jako bliskie, to obecnie fundacje są mniej kategoryczne w tych deklaracjach. Dodatkowo, zmniejsza się finansowe zaangażowanie fundatora. Nadal środki finansowe to najczęstszy typ wsparcia, jakie fundacje korporacyjne otrzymują od fundatora, ale dostaje je mniejsza niż 6 lat temu grupa fundacji. Darowizny od fundatora są ciągle podstawowym źródłem przychodów większości fundacji, ale mają mniejsze znaczenie w ich budżetach.

Jednocześnie dane z niniejszego badania prezentują raczej słabnące powiązania fundacji ze strategią biznesową firm. Mniej fundacji doświadcza oczekiwań fundatora polegających na kształtowaniu jego wizerunku lub realizacji strategii CSR firmy, a zarazem więcej fundacji postrzega, że fundator pragnie realizacji celów społecznych zawartych w ich strategii. Także mniejsza część fundacji deklaruje, że strategia fundacji jest powiązana ze strategią firmy (np. strategią CSR, ESG).

Kolejną zmianą, jakiej w relacji z fundatorem spodziewała się większość fundacji w 2017 roku, była ta dotycząca wzrostu zaangażowania klientów firmy założycielskiej w działania fundacji. Dane zebrane w tym badaniu nie pozwalają na zweryfikowanie, na ile tamta prognoza potwierdza się dziś, jednak warto odnotować, że obecnie fundacje są bardziej zachowawcze w myśleniu o włączaniu klientów w działania społeczne.

Model działania fundacji

W 2017 roku, w odniesieniu do spodziewanych zmian w sposobie funkcjonowania fundacji, dwa kierunki rozwoju były wskazywane jako bardzo prawdopodobne: dążenie fundacji do osiągnięcia pozycji eksperta w swojej dziedzinie oraz koncentracja na projektach zapewniających mierzalne efekty działań. Obecnie dwie na trzy fundacje korporacyjne deklarują, że w ciągu ostatnich 3 lat dookreśliły i uszczegółowiły cele lub obszary tematyczne projektów, które wspierają. I choć to nieco mniejsza grupa niż w 2017 roku, to wydaje się, że spadek tego wskaźnika może wynikać z faktu, że część organizacji już przeszła taki proces i obecnie skupia się na osiąganiu efektów w wybranej przez siebie dziedzinie.

Współpraca z partnerami biznesowymi

Pogłębianie współpracy z partnerami biznesowymi to trend, który w 2017 roku nie został przez przedstawicieli polskich fundacji korporacyjnych uznany za dominujący, a prawie co czwarta fundacja nie miała jednoznacznej opinii w tej sprawie. W niniejszym badaniu nie pytałyśmy o stopień współpracy z różnymi partnerami, dlatego trudno zweryfikować obecny kierunek rozwoju tego trendu. W przypadku podmiotów biznesowych warto jednak odnotować, że zwiększył się odsetek fundacji, które działają na rzecz podmiotów komercyjnych, takich jak prywatne galerie, muzea czy firmy. Brakuje jednak bardziej pogłębionych danych o tej relacji.

KONTYNUOWANIE DZIAŁANIA FUNDACJI

Kiedy mówimy o przyszłości fundacji, podstawowym pytaniem jest to dotyczące kontynuowania działań. Zdecydowana większość, bo 85% fundacji prognozuje, że w perspektywie 10 lat będzie dalej prowadzić działalność, tylko 1% spodziewa się likwidacji, a 14% nie ma jednoznacznego zdania w tej sprawie.

RELACJE Z FIRMA ZALOZYCIELSKA

Wspólna realizacja celów zrównoważonego rozwoju fundatora

W kwestii relacji z fundatorem najbardziej prawdopodobną zmianą, jakiej spodziewają się fundacje korporacyjne w perspektywie kolejnych 10 lat, jest to, że fundacja będzie wspólnie z firmą realizować jej strategię ESG i dostarczać niezbędnych danych do raportowania. Taki obrót spraw zakłada 61% fundacji. Wydaje się to zgodne ze światowymi trendami, o których pisaliśmy w raporcie z 2017 roku, polegającymi na zaangażowaniu fundacji w realizację strategii biznesowych firm.

Zwiększanie zaangażowania pracowników i klientów fundatora

Większość fundacji, a dokładnie 55%, przewiduje, że będzie zwiększać zaangażowanie pracowników firmy założycielskiej (rozwój tego trendu już obserwujemy w rosnącym wolontariacie pracowniczym), a 42% zakłada, że w ciągu najbliższej dekady będzie coraz bardziej angażować klientów fundatora. Jednocześnie należy odnotować, że słabnie konsensus wśród fundacji w odniesieniu do obu tych scenariuszy, tzn. obecnie mniejsza niż w 2017 roku część fundacji podziela przekonanie o zwiększaniu zaangażowania społecznego zarówno pracowników, jak i konsumentów fundatora.

Wzmacnianie powiązań z fundatorem

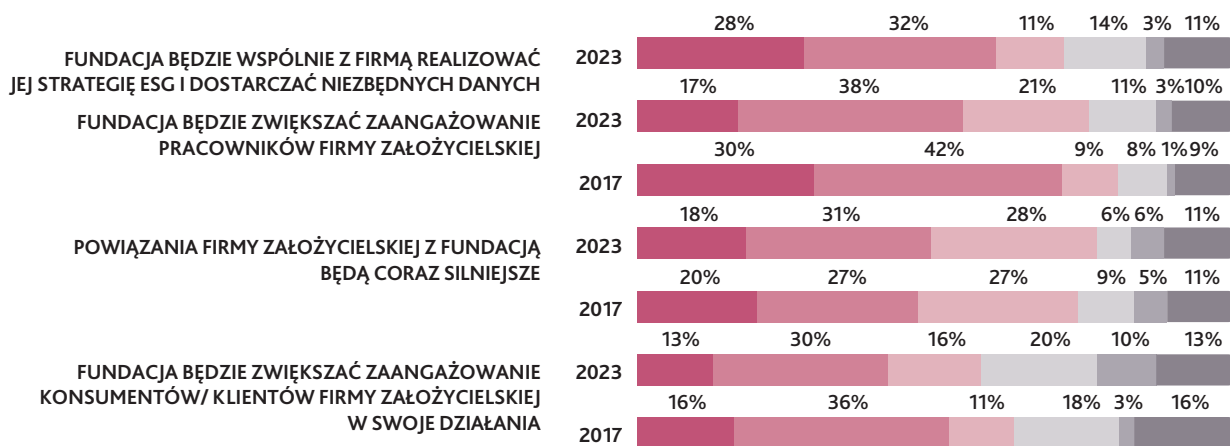
Sektor fundacji korporacyjnych jest stabilny w myśleniu o rozwoju powiązań z fundatorem. Podobnie jak 6 lat temu, niemal połowa fundacji (49%) prognozuje, że powiązania z firmą założycielską będą coraz silniejsze. Jest to szczególnie ciekawe w zestawieniu z omówionymi wcześniej zmianami polegającymi na pewnym rozluźnieniu związków fundacji z fundatorami.

WYKRES: Stosunek fundacji w 2023 roku do perspektywy przejęcia działań fundacji przez firmę lub inną organizację i zlikwidowania fundacji w ciągu kolejnych 10 lat.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. N=71

- zdecydowanie tak
- raczej tak
- ani tak, ani nie
- raczej nie
- zdecydowanie nie
- trudno powiedzieć

WYKRES: Stosunek fundacji do możliwych zmian w relacjach z firmą założycielską w perspektywie kolejnych 10 lat.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

- zdecydowanie tak
- raczej tak
- ani tak, ani nie
- raczej nie
- zdecydowanie nie
- trudno powiedzieć

MODEL DZIAŁANIA FUNDACJI

Koncentracja na mierzeniu efektów działań

Sektor fundacji korporacyjnych spodziewa się coraz większej popularyzacji mierzenia efektów działań, 75% fundacji zakłada koncentrację na projektach, które to umożliwiają. Tym samym jest to trend, który pozostaje na stabilnym poziomie od 2017 roku. Choć już sześć lat temu trzy na cztery fundacje deklarowały, że planują skupiać się na projektach zapewniających mierzenie efektów, to aktualnie tylko nieco więcej niż co czwarta fundacja przyznaje, że faktycznie prowadzi ewaluację.

Dane potwierdzają obserwacje ekspertów i ekspertek z fundacji korporacyjnych, którzy zauważają, że koncentracja na projektach umożliwiających mierzenie efektów ma wymiar praktyczny, ponieważ dostarcza ważnych argumentów w rozmowach z fundatorem nt. finansowania działań fundacji. Ekspertka zwraca też uwagę, że poza tym pragmatycznym podejściem fundacje będą się też kierowały realnymi potrzebami społecznymi i wkraczały z działaniami tam, gdzie będą dostrzegały największe luki w poczynaniach instytucji państwowych.

”

Z badań wynika, że jako fundacje korporacyjne będziemy skupiać się na projektach, które będą mierzalne i będą dawały konkretne rezultaty. Łączę to z obawą o finanse fundacji i chęcią zabezpieczenia środków od fundatora. Fundacja musi pokazać fundatorowi rezultaty swoich działań. Prowadzenie projektów mających wymierne efekty, ułatwia rozmowy z fundatorem i pozyskanie od niego finansowania.

Mam też poczucie, że fundacje korporacyjne będą w przyszłości wypełniać przestrzeń tam, gdzie państwo nie daje rady. Edukacja na temat przedsiębiorczości, ale też cała edukacja, ochrona zdrowia, psychiatria dziecięca – to są słabe punkty państwa i tam wchodzi i będą coraz mocniej wkraczać fundacje korporacyjne.

Paulina Koszewska
Fundacja PWC

Dążenie do pozycji eksperta i specjalizacja

Powszechnie podzielaną wśród fundacji korporacyjnych wizją przyszłości jest także ta dotycząca zdobywania coraz większej wiedzy eksperckiej w swojej dziedzinie. 68% fundacji prognozuje, że ich organizacja będzie chciała osiągnąć pozycję eksperta w dziedzinie, którą się zajmuje. To kolejny stabilny trend w porównaniu do 2017 roku.

Podobnie jak w 2017 roku, tak i dziś, fundacje korporacyjne nie są przekonane do coraz większej specjalizacji polegającej na skupieniu się na 1-2 najważniejszych projektach. Tylko 38% fundacji określa taki scenariusz jako prawdopodobny. Jednocześnie niektóre fundacje takie zawężenie obszaru działania i liczby prowadzonych projektów postrzegają jako krok w kierunku zdobycia wiedzy eksperckiej oraz rozpoznawalności w danej dziedzinie. Jak komentują ekspertki, ograniczenie liczby projektów to także możliwość koncentracji środków finansowych, przez co fundacja może osiągnąć większy wpływ społeczny.

Fundacja będzie rozwijała się odpowiednio do tego, czego wymaga grupa, czyli na pewno będzie to nadal edukacja finansowa. Będziemy wspierali organizacje, które edukują, ale też prowadzili, tak jak i obecnie, wolontariat kompetencyjny. Polega on na tym, że pracownicy z banku fundatora wychodzą do szkół lub innych placówek i tam przekazują swoją wiedzę, np. z podstaw przedsiębiorczości.

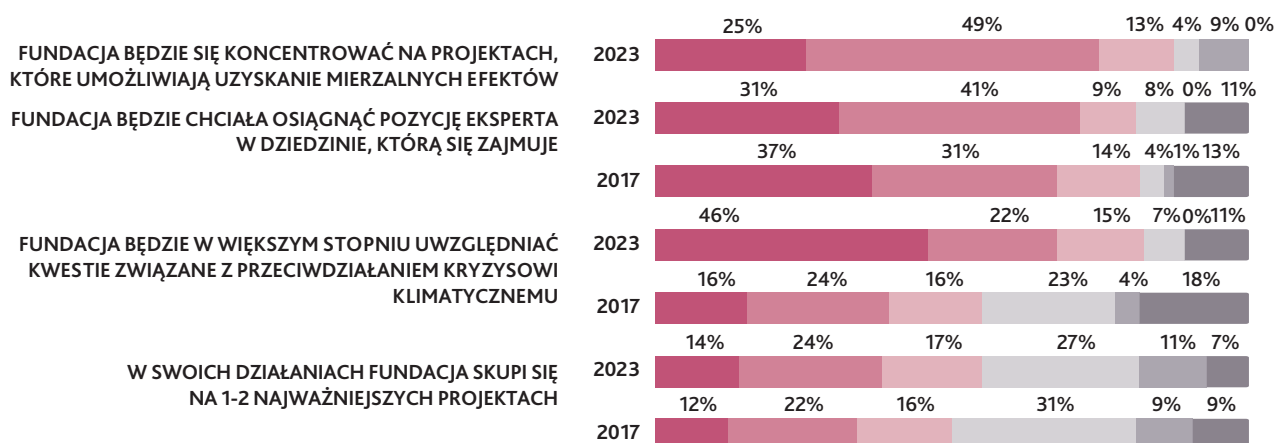
Prawdopodobne jest też to, że nasza fundacja będzie dążyła do tego, żeby być kojarzona z konkretnymi programami. Żeby to nie był taki miszmasz programów, tylko, że jeśli ktoś usłyszy Fundacja Santander, to będzie wiedział, że ta fundacja wspiera konkretną dziedzinę.

Będziemy prawdopodobnie zmniejszać liczbę projektów na bardziej eksperckie. Widzimy, że lepiej dać większe finansowanie mniejszej liczbie organizacji, bo przy dużym rozdrobieniu środków trudniej jest osiągnąć cele, które sobie zakładamy.

Magdalena Szewczyk
Fundacja Santander

Przeciwdziałanie kryzysowi klimatycznemu

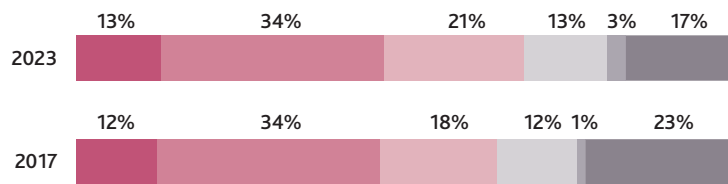
Pewnym zaskoczeniem jest to, jak fundacje myślą o uwzględnianiu kwestii związanych z kryzysem klimatycznym w swoich działaniach. Wcześniej pisaliśmy, że dwie na trzy (66%) fundacje przyznają, że kryzys klimatyczny powinien być ważnym tematem dla sektora fundacji korporacyjnych. Z kolei w pytaniu o perspektywę kolejnej dekady zdecydowanie mniej, bo 39% fundacji, przewiduje, że będą w większym stopniu uwzględniać kwestie związane z przeciwdziałaniem kryzysowi klimatycznemu.

WYKRES: Stosunek fundacji do możliwych zmian w ich modelu działania w perspektywie kolejnych 10 lat.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74

- zdecydowanie tak
- raczej tak
- ani tak, ani nie
- raczej nie
- zdecydowanie nie
- trudno powiedzieć

WYKRES: Stosunek fundacji do możliwych zmian we współpracy z biznesem w perspektywie kolejnych 10 lat.

Dane na wykresie odnoszą się do wszystkich fundacji. 2023 N=71 / 2017 N=74 Fundacje odnosiły się do stwierdzenia mówiącego o tym, że współpraca z partnerami biznesowymi/for-profit dla osiągnięcia wspólnych celów społecznych będzie się zacieśniać.

- zdecydowanie tak
- raczej tak
- ani tak, ani nie
- raczej nie
- zdecydowanie nie
- trudno powiedzieć

”

Wszystkie firmy, biznes, cały świat, będzie w przyszłości dążył do działań proekologicznych. W najbliższych kilku latach w obszarach ESG będziemy stawiać na „E”, czyli właśnie na środowisko, ekologię. Do 2030 roku to stanie się priorytetem we wszystkich działaniach, nie tylko biznesu, ale też organizacji pozarządowych i instytucji publicznych. Wydaje mi się, że w związku z tym środki na działania CSR-owe, na wolontariat pracowniczy będą się kurczyć właśnie na rzecz działań proekologicznych.

Paulina Koszewska
Fundacja PWC

”

Z kolejnej edycji raportu Akademii Koźmińskiego „Startupy pozytywnego wpływu” wiemy, że powstaje coraz więcej hybrydowych organizacji, które łączą model biznesowy z misją, bo chcą rozwiązywać jakiś konkretny problem społeczny. Takie podmioty bardzo często współpracują z firmami, które z kolei mają fundacje korporacyjne. Być może te fundacje po prostu nie wiedzą, że takie startupy istnieją. Wydaje się, że czasami brakuje komunikacji wewnętrznej między firmą a jej fundacją. Bo jeśli fundacje chcą faktycznie rozwiązać dany problem społeczny, traktują go poważnie, to powinny wiedzieć, że można go rozwiązać w sposób A, B i C i szukać kolejnych możliwości, w tym współpracy z różnymi podmiotami.

A mam wrażenie, że często fundacje nie szukają nowych partnerów. Skoro zawsze współpracowały z tą jedną organizacją lokalną, to się jej trzymają, mimo, że w międzyczasie w dziedzinie, którą się zajmują, powstały np. 3 różne fajne aplikacje, 4 inne sposoby edukacji, grupy nieformalne, kampanie czy też właśnie jakieś startupy pozytywnego wpływu. Według mnie warto rozglądać się szeroko i szukać tej synergii.

Mirella Panek-Owsiańska
ekspertka CSR i innowacji społecznych

WSPÓŁPRACA Z PARTNERAMI BIZNESOWYMI

Niemal połowa fundacji korporacyjnych (47%) uznaje, że trend polegający na zacieśnianiu współpracy z partnerami biznesowymi będzie się rozwijał. Oznacza to, że stosunek do większej współpracy z partnerami komercyjnymi dla osiągnięcia wspólnych celów społecznych jest podobny jak w 2017 roku.

Ekspertka sektora fundacji korporacyjnych zauważa, że współpraca z nowymi podmiotami biznesowymi, ale też nowo powstającymi hybrydowymi organizacjami, to szansa na znalezienie kolejnego sposobu na realizację misji fundacji. Jednakże tym, co utrudni taką współpracę, może być niewystarczający przepływ informacji między firmą a fundacją oraz swego rodzaju konserwatywne podejście fundacji do nowych metod działania i współpracy.

Metodologia badania

Definicja operacyjna fundacji korporacyjnych

Badanie skupia się na fundacjach korporacyjnych, jednak ani w prawie, ani w literaturze naukowej nie funkcjonuje precyzyjna definicja tego typu podmiotów. Dlatego na potrzeby badania za fundacje korporacyjne uznajemy fundacje działające w Polsce, których założycielem (lub jednym z założycieli) była firma, kilka firm lub spółka handlowa, pozostająca w pewnym związku ze swoim fundatorem.

Komponenty i realizacja badania

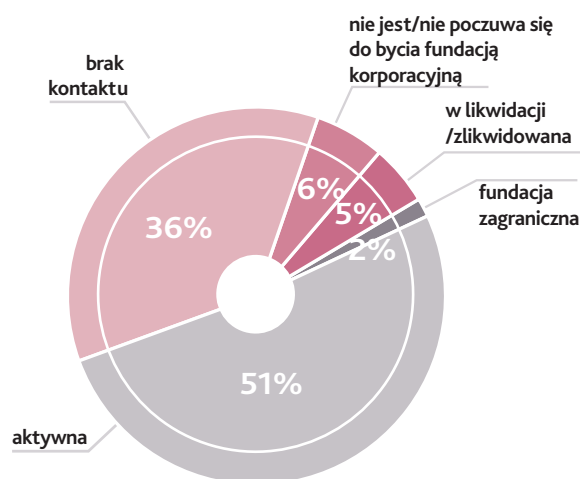
Badanie zostało zrealizowane przez Stowarzyszenie Klon/Jawor między kwietniem a lipcem 2023 roku z inicjatywy Forum Darczyńców w Polsce. Badanie składało się z trzech komponentów:

1. Analiza danych zastanych (ang. *desk research*): stworzenie bazy fundacji korporacyjnych oraz analiza sprawozdań finansowych

Celem analizy danych zastanych było ustalenie aktualnej liczby fundacji korporacyjnych w Polsce i stworzenie listy fundacji wraz z danymi kontaktowymi niezbędnymi do realizacji badania. Punktem wyjścia były dane zgromadzone w poprzednich edycjach badania oraz baza otrzymana od Forum Darczyńców, w której znajdowało się 175 fundacji. Aby uzupełnić bazę o nowe podmioty przeanalizowaliśmy trzy rankingi firm w Polsce: ranking Forbesa „100 największych polskich firm prywatnych”, ranking serwisu Money.pl „Największe firmy w Polsce 2021” oraz ranking Rzeczypospolitej „500 największych firm w Polsce”.

W rezultacie tych działań zidentyfikowaliśmy 251 podmiotów, z czego tylko z połową z nich udało się skontaktować i potwierdzić ich aktywność. Pozostałe fundacje nie odpowiadały na wiadomości mailowe oraz próby kontaktu telefonicznego (36%), nie są lub nie postrzegają się jako fundacja korporacyjna (6%), są zlikwidowane lub w procesie likwidacji (5%) lub są fundacją zagraniczną działającą w Polsce, przez co nie wypełniają przyjętej w badaniu definicji fundacji korporacyjnej (2%).

Oznacza to, że w wyniku tego etapu badawczego ustaliliśmy, że w Polsce funkcjonuje co najmniej 129 fundacji (fundacje o statusie „aktywna”), a potencjalnie około 220 fundacji korporacyjnych (fundacje o statusie „aktywna” oraz „brak kontaktu”).

WYKRES: Statusy identyfikacyjne 251 podmiotów w bazie fundacji korporacyjnych.

W ramach desk researchu przeanalizowaliśmy także sprawozdania finansowe najbardziej zasobnych fundacji, co pozwoliło pogłębić rozumienie kondycji finansowej fundacji korporacyjnych. W każdej edycji badania, począwszy od 2012 roku, bazując na wiedzy i doświadczeniu Forum Darczyńców, budowano listę fundacji korporacyjnych o największych budżetach, a następnie wyszukiwano i analizowano ich sprawozdania finansowe. Pierwsza lista, tzn. ta z 2012 roku, liczyła 45 podmiotów, w kolejnych latach uzupełniano ją o kolejne nowo powstające i zasobne finansowo fundacje.

W tej edycji badania przyglądaliśmy się finansom 50 fundacji korporacyjnych. Dla 40 z nich udało się zdobyć sprawozdania finansowe za 2022 rok (były upublicznione w internecie na stronie fundacji lub w bazie sprawozdań OPP lub też udostępniono je nam w odpowiedzi na indywidualną prośbę). Pozostałe 8 fundacji nie zareagowało na prośbę o ujawnienie sprawozdania finansowego na potrzeby niniejszego projektu badawczego, jedna fundacja została już zlikwidowana, a jedna przyznała, że nie jest fundacją korporacyjną.

2. Badania ilościowe: ankieta on-line (badanie CAWI)

Do badania zaprosiliśmy wszystkie zidentyfikowane w desk research-u podmioty, tj. 220 fundacji. Za pomocą ankiety on-line zebraliśmy dane o 71 fundacjach korporacyjnych, tj. tyle podmiotów wypełniło kwestionariusz fundacji. Badanie przeprowadziliśmy z użyciem narzędzia do badań on-line Lime Survey, a zgromadzone dane analizowaliśmy za pomocą narzędzia do analiz statystycznych SPSS.

3. Badania jakościowe: ekspercki wywiad grupowy oraz studia przypadków

Przeprowadziliśmy pogłębiony wywiad grupowy (FGI) z sześcioma ekspertkami i ekspertami z fundacji korporacyjnych, a także 3 studia przypadków (ang. *case study*) konkretnych fundacji, których działania mogą być przykładem dobrych praktyk w wybranym temacie. Wywiad grupowy oraz wywiady realizowane w ramach case studies odbyły się on-line, zostały nagrane, a następnie sporządziliśmy z nich transkrypcje.

Prezentacja danych w raporcie

W raporcie prezentujemy wyniki badania zrealizowanego w 2023 roku, a tam, gdzie to możliwe, podajemy je na tle wyników z poprzednich edycji badania. Dane na wykresach prezentowane są w procentach, przy każdym wykresie podajemy informację o grupie podmiotów, której dotyczą dane. Jeśli dane odnoszą się do wszystkich fundacji przebadanych w kolejnych edycjach badania, to ich liczebności wynoszą: 2023 N=71, 2017 N=74, 2012 N=55.

Komentarze ekspertek i ekspertów z fundacji korporacyjnych zostały sformułowane na podstawie ich wypowiedzi w wywiadzie grupowym, następnie poddane redakcji i autoryzacji.

Zaprezentowane *case study* bazują przede wszystkim na wywiadach z osobami reprezentującymi daną fundację, a także na danych udostępnianych przez te podmioty w internecie.

Zespół Badań Klon/Jawor

BEATA CHARYCKA

badaczka społeczna w Stowarzyszeniu Klon/Jawor, analityczka, autorka raportów, działaczka spółdzielcza, wieloletnia członkini zarządu Kooperatywy Spożywczej „Dobrze”.

JULIA BEDNAREK

socjolożka i badaczka od lat związana z polskim sektorem pozarządowym. Koordynatorka Programu Badań Klon/Jawor, odpowiedzialna za przygotowanie, realizację i podsumowanie badań sektora pozarządowego. Autorka wielu analiz, raportów i artykułów na temat kondycji organizacji pozarządowych, ich współpracy z administracją publiczną czy biznesem, a także aktywności obywatelskiej Polek i Polaków.

MARTA GUMKOWSKA

socjolożka, badaczka społeczna w Stowarzyszeniu Klon/Jawor, aktywistka. Współpracowała z różnymi organizacjami społecznymi, zajmującymi się problematyką migracji, społeczności lokalnych, a także edukacją samorządową i wielokulturową.

badania Klon/Jawor

Badania Klon/Jawor to część Stowarzyszenia Klon/Jawor – niezależnej organizacji, która pomaga zakładać i prowadzić działalność społeczną. Prowadzimy portal [NGO.PL](#), który jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych narzędzi wspierających rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Polsce.

W Badaniach Klon/Jawor łączymy wiedzę ekspercką o sektorze pozarządowym z doświadczeniem prowadzenia badań i analiz społecznych. Naszym flagowym projektem jest „Kondycja organizacji pozarządowych”, reprezentatywne, kompleksowe badanie fundacji i stowarzyszeń, które realizujemy cyklicznie od 2002 roku. Ponadto, badamy relacje organizacji pozarządowych z samorządami, zaangażowanie społeczne, np. w wolontariat, filantropię. Śledzimy zmianę wizerunku organizacji społecznych w polskim społeczeństwie. Prowadzimy diagnozę organizacji pozarządowych w danym regionie lub branży.

Nasze raporty są dostępne na [FAKTY.NGO.PL](#) oraz [KONDYCJA.NGO.PL](#).

Forum Darczyńców to grupa fundacji i stowarzyszeń. Łączy nas to, że kierujemy środki prywatne na działania społeczne.

Przynależność do Forum Darczyńców gwarantuje dostęp do wiedzy o najnowszych trendach, zmianach prawnych, praktycznych rozwiązaniach, najwyższych standardach. Jest też szansą na zbudowanie sieci kontaktów z osobami zajmującymi się działalnością społeczną. Nasza wiedza i kontakty sprawiają, że Forum to miejsce, gdzie filantropia staje się skuteczna.

Prowadzimy działania rzecznicze na rzecz dobrego prawa, aby filantropia i organizacje społeczne mogły się w Polsce rozwijać w stabilnym i bezpiecznym otoczeniu prawnym.

Współtworzymy kierunki rozwoju i trendy w europejskiej i globalnej filantropii razem ze związkami fundacji z 30 krajów europejskich w organizacji Philea z siedzibą w Brukseli.

Wydawca:

Forum Darczyńców w Polsce

Mokotowska 65/7

00-533 Warszawa

e-mail: poczta@forumdarczyncow.pl

www.forumdarczyncow.pl

tel. +48 535 990 910

Realizacja badania i opracowanie wyników:

Julia Bednarek, Beata Charycka, Marta Gumkowska

Redakcja merytoryczna:

Magdalena Pękacka

Stowarzyszenie Klon/Jawor

ul. Szpitalna 5/5

00-031 Warszawa

e-mail: badania@klon.org.pl

www.klon.org.pl

Redakcja i korekta:

Krystyna Zowczak-Jastrzębska

Projekt graficzny i skład:

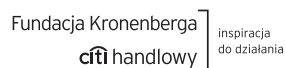
 RZECZYOBRAZKOWE

ISBN 978-83-929843-5-1

Publikacja jest rozpowszechniana bezpłatnie.

Publikacja sfinansowana z dotacji z programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG oraz dzięki dofinansowaniu Fundacji BNP Paribas, Fundacji Citi im. Leopolda Kronenberga i Fundacji Santander Bank Polska S.A. im. Ignacego Jana Paderewskiego

badania Klon/Jawor

